

«ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ

ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԴԱՇՏԱԴԵՄ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ 10,5ՄՎՏ ՀԶՈՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻՑ
6,65ՄՎՏ ՀԶՈՐՈՒԹՅԱՄԲ ԱՐԵՎԱՅԻՆ
ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
ՇՄԱԳ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
/1-ԻՆ ՄԱՍ/

«Դաշտեներգո» ՍՊԸ տնօրեն

Վարդան Բաբիկյան

Բովանդակություն

1.Ընդհանուր տեղեկություն	4
2. Հավելվածներ	4
3. Օգտագործվող հապավումները	4
4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը	5
5.Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ	8
6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը	9
7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը	9
8.Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը	10
8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը	10
8.2.Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը	17
8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ	17
8.2. 2 Սելսմիկա և երկրաբանություն	18
8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան	18
8.2.4 Հողային ռեսուրսներ	23
8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ	25
8.2.6 Կենսաբազմազանություն	27
8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	30
8.2. 8 Պատմամշակութային հուշարձաններ	31
8.2.9 Բնության հուշարձաններ	36
8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական	38
9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման , փակման փուլեր)	41
9.1 Շահագործման փուլ	42
9.2 Շինարարության փուլ	44
9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը	48
9.4. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր	54
10.Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)	55
10.1 Օդային ավազան	56
10.2 Ջրային ռեսուրսներ	57
10.3 Հողային ռեսուրսներ	58
10.4 Կենսաբազմազանություն	59
10.5 Թափոններ	59
10.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ	61
10.7 Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ	61

10.8 Արտակարգ իրավիճակներ.....	62
10.9 Աղմուկ և թրթռում.	62
10.10 Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը. /Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն/	63
10.11 Սոցիալական ազդեցություն.	64
10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.	66
11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները (Բնապահպանական կառավարման պլան)	66
11.1 Օդային ավազան.....	66
11.2 Հողային ռեսուրսներ.	67
11.3 Ջրային ռեսուրսներ.....	68
11.4 Կենսաբազմազանություն.....	69
11.5 Թափոններ	69
11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	70
11.7 Աղմուկ և թրթռում.	71
11.8 Արտակարգ իրավիճակներ.....	71
11.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն. Շինարարության փուլ:	72
11.10 Սոցիալական գործոններ	73
11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.	74
12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը.....	75
(Մոնիթորինգ).	75
13.Բնապահպանական կառավարման պլան.....	76
14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)	93
15. Հանրային քննարկումներ.....	97
16.Բողոքների ընթացակարգ	97
17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.	98
18. Փակման և հետփակման փուլեր.....	99
Գրականություն.....	101

1. Ընդհանուր տեղեկություն

Հաշվետվություն	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրում 10,5ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից 6,65ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում: /1-ին մաս/
Ձեռնարկող	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ
Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն	Երևան: Արաբկիր 0012 Կոմիտաս փ./Շ/15/7
Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայր, 10-րդ փողոց, 11 հողամաս:
Հաշվետվության նախագծող	«Նովալ» ՍՊԸ
Հաշվետվություն մշակող ընկերության հասցե, հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	Ք. Երևան, Իսահակյան 18 (093)39-77-60 Noval LLC noval.llc.noval@gmail.com

2. Հավելվածներ

Հավելված 1. Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման վկայական, պետական ռեգիստրը, :

Հավելված 2. Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան:

Հավելված 3. Տարածքի հատակագիծը, կոորդինատները:

Հավելված 4. Մշակույթի եզրակացությունը

Հավելված 5. Համայնքի ավագանու որոշում, թերթի հայտարարություն:

Հավելված 6. Հանրային քննարկման արձանագրություններ, մասնակիցների ցանկ, լուսանկարներ:

Հավելված 7. Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ,

Հավելված 8. Վճարման անդորրագիրը:

3. Օգտագործվող հապավումները

ՇՄԱԳ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության

գնահատում

ՕԳ՝ օդային գիծ

ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր

Վտ՝ Վատտ

ՖՎ՝ ֆոտովոլտային

ՍՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

կՎտ՝ կիլովատտ

ՄՎՏ՝ մեգավատտ

ԿՎԱ՝ կիլովոլտ-ամպեր

ՄՎտԺ՝ մեգավատտ ժամ

4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3)

Օրենք: Օրենքը կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրասահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք («Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-121-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված 2022թ.)- կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)-սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.) – Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի

պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.) – Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) - Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպարարական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.) - Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)- կարգավորում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, հեռացման, ծավալների կրճատման և դրանց հետ կապված այլ հարաբերությունների, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)– Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք / Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին/ Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ **ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ.** «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N72-Ն որոշում:

- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N71-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 14 օգոստոսի 2008 թ.** «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում :
- ❖ **ՀՀ կառավարության 02 նոյեմբերի 2017 թ.** «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1404-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 08 նոյեմբերի 2011թ.** «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N1396 որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 31 հուլիսի 2014թ.** «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության եվ բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վոլտ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները** հաստատելու մասին N 249 որոշում:

5.Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

2023 թվականի մայիսի 3-ին ընդունվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները) Օրենքը: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Համաձայն Օրենքի՝ գործունեությունները դասակարգվում են 2 կատեգորիաների՝ Ա և Բ: Համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի էներգետիկայի բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են. «արևային էլեկտրակայաններ՝ 3 հա և ավելի տարածք զբաղեցնող»: Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանը տեղակայվելու է 9,53 հա տարածքի վրա:

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ» ընկերությանը պատկանող արևային կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումն իրականացվել է համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի: Սույն նախատեսվող գործունեությունը ներառված է Բ կատեգորիայի մեջ և շրջակա միջավայրի գնահատման և փորձաքննության է ենթակա Բ կատեգորիայի ընթացակարգով:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է բացահայտել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել համապատասխան միջոցառումներ՝

հնարավոր բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն կամ բացառելուն ուղղված: Հաշվետվությունը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

Գնահատման հաշվետվությունը կազմվել է համաձայն Օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի Բ կատեգորիայի ներկայացվող պահանջներին համապատասխան:

6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության կազմման համար հիմք է հանդիսացել.

- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի գրանցման վկայական՝ N 30012023-02-0044, տրված 30 հունվարի 2023թ.:
- Գործունեության իրականացման Լիցենզիան՝ ԼԷN 0814:
- Գործունեության իրականացման նախագծային փաստաթղթերը:

7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը.

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ 02-035-0127-0018, կադաստրային ծածկագիր, Դաշտադեմ գյուղ 10-րդ փողոց, 11 հողամաս հասցեում, զբաղեցնելով 9,5 հա տարածք: Հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Գործունեության տարածքը ընկերությանը պատկանում է սեփականության իրավունքով:

Նախատեսվող գործունեության նպատակը: Նախատեսվող «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ-ի արևային կայանի կառուցման նպատակը ֆոտովոլտային կայանի կառուցումն է՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության նպատակով: Արևային էներգիան արևի լույսի վերածումն է էլեկտրաէներգիայի՝ ուղղակիորեն օգտագործելով կա՛մ ֆոտովոլտաիկա (PV), կա՛մ անուղղակիորեն օգտագործելով կենտրոնացված արեգակնային էներգիա (CSP): Սրանցից վերջիններն օգտագործում են ոսպնյակներ կամ հայելիներ ու հետևման համակարգեր՝ արևի լույսի մեծ չափաբաժինը փոքր ճառագայթում կենտրոնացնելու համար: Ֆոտովոլտիկան լույսը վերածում է էլեկտրական հոսանքի՝ օգտագործելով ֆոտոէֆեկտը:

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2025թ.ապրիլի 30-ի, №164-Ա որոշման համաձայն՝ «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերությանը տրամադրվել է ԼԷ №0814 էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2047թ. մայիսի 1-ը գործողության ժամկետով: Լիցենզիան տրամադրվել է 10.5 ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի համար, որի կառուցումն իրականացվելու է փուլերով: Սույն նախագծով ներկայացվում է միայն 6,65 ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի

կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվությունը /առաջին մաս, այնուհետև առանձին կիրականացվի՝ արևակայանի մնացած հզորության մասի կառուցման, օդային գծի կառուցման նախագծերը՝ համապատասխան ՇՄԱԳ հաշվետվություններով, որոնք համաձայն սահմանային չափի ևս ենթակա են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության: Ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքն իրականացնել երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն էներգետիկ համակարգի կայունությանը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

8. Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը.

8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.

Արևակայանը տեղակայված է լինելու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող հողատարածքում՝ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի, Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում՝ 10-րդ փողոց, 11 հողամաս հասցեում: Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Արաբկիր 0012, Կոմիտաս փ./Շ./15/7:

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականների՝ հողամասի հողի նպատակային նշանակությունն է էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի:

Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրն ընտրված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հողատարածքի սեփականատիրոջ որոշմամբ՝ հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները, տեղանքում առկա ենթակառուցվածքները:

Տարածքը նախկինում և այժմ ծառայում է որպես արոտավայր: Տարածքում առկա չէ որևէ շինություն, ծառ, թուփ: Տեղ-տեղ առկա է բուսածածկ՝ փշաբույսերի տեսքով, հիմնականում քարային կուտակումներ են:

«Հայր և Որդի Տիտիգյանների» ՍՊԸ կողմից կատարվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամասի (Կադաստրային ծածկագիր 02-

035-0127-0018) տարածքի ինժեներաերկրաբանական ուսումնասիրություններ՝ նախատեսվող գործունեության տարածքի երկրաբանական տվյալների հավաքագրման և համապատասխան հաշվետվության կազմման նպատակով: Ուսումնասիրվող տարածքի տեղագնումը կատարվել է 2025 օգոստոս ամսին: Կատարվել և ուսումնասիրվել են տվյալ տարածքի երկրաբանական կառուցվածքը, օգտագործվել են ֆոնդային տվյալները, կատարվել է տարբեր աղբյուրներում գետեղված, նախկինում կատարված ինժեներաերկրաբանական հետազոտումների տվյալների հավաքում, կանոնակարգում, համադրում և վերլուծություն:

Տվյալ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղամասում գրունտների պարզաբանման համար փորվել են ընդհանուր բոլոր հողամասերում 26 հատ, յուրաքանչյուրը 3,0մ խորությամբ հորատանցքեր համաձայն՝ ՇՆՁ I-2.101-2002 (ձեռնարկ ՀՀՇՆ I-2.01-99 նորմերի):

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից Ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում, Արտենի լեռան հարավային ստորոտում: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 52 կմ հյուսիս-արևմուտք, բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1450 մ: տեղագնվող տարածքը ներկայացնում է միջին բարձրության լեռնային հարթություններ, որին բնորոշ է լավաներով ծածկված սարավանդներով և ձորակներով կտրտված լանդշաֆտը: Ուսումնասիրվող տարածքը կազմված է մի շարք միջին չորրորդական լավային հոսքերով: Դրանցից մեկը տարածված է նաև տարածքի մատույցներում: Լավային հոսքերի վրա են տարածված տուֆային նստվածքները: Տուֆերի տարածվածությամբ պայմանավորված սարահարթի հողաբուսական շերտը ունի կիսաանապատային բնութագիր: բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Մակերևույթային գերակշռող թեքությունները 3°-5° են:

Շրջանի երկրաբանական պայմանները Ըստ հորատման, ֆոնդային նյութերի և տարածաշրջանի մանրամասն տեղագնման շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը՝ հրաբխային Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեությունն է, որի հետևանքով լեռան միջի օջախից դուրս եկող ժայթքումից է ձևավորվել սարահարթը: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են, տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են երոզիոն գոյությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական հասակի առաջացումներ են:

Տվյալ ուսումնասիրվող տարածքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են ավազակավեր և տուֆեր:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ և ծակոտկենությամբ, ուստի ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա: Ստորերկրյա ջրերի ձևավորումը կատարվում է մթնոլորտային տեղումների ներծծմամբ, իսկ կուտակումը՝ լավատակ հնահումներում: Տվյալ տարածքում գրունտային ջրերը ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 10մ-ից խորը հորզոններում:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04.2020թ.-ի տարածքը գտնվում է I սեյսմիկ գոտում: Տեղամասի հաշվարկային սեյսմիկությունը ըստ սպասվող առավելագույն արագացման գործակցի (g) արտահայտմամբ կկազմի՝ 0.3g:

Կլիման Կլիման ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրելիս վկայակոչել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով:

Տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը. Համաձայն կատարված ուսումնասիրությունների, շուրֆերի բացման և արխիվային նյութերի տվյալների՝

(լաբորատոր ուսումնասիրման հիման վրա) ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են հետևյալ գրունտերը՝ վերնից-ներքև: Երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում հետևյալ 2 շերտերը:

Շերտ-1 Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, տեղ-տեղ մանրաբեկորների պարունակությամբ, ավազակավային լցնով: Ժամանակակից դելյուվիալ-պրոլյուվիալ առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (13) IV կարգ:

Շերտ-2 Տուֆ տարբեր երանգների, պինդ, հոծ: Ժամանակակից չորրորդական հասակի ապարներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (37)V կարգ է:

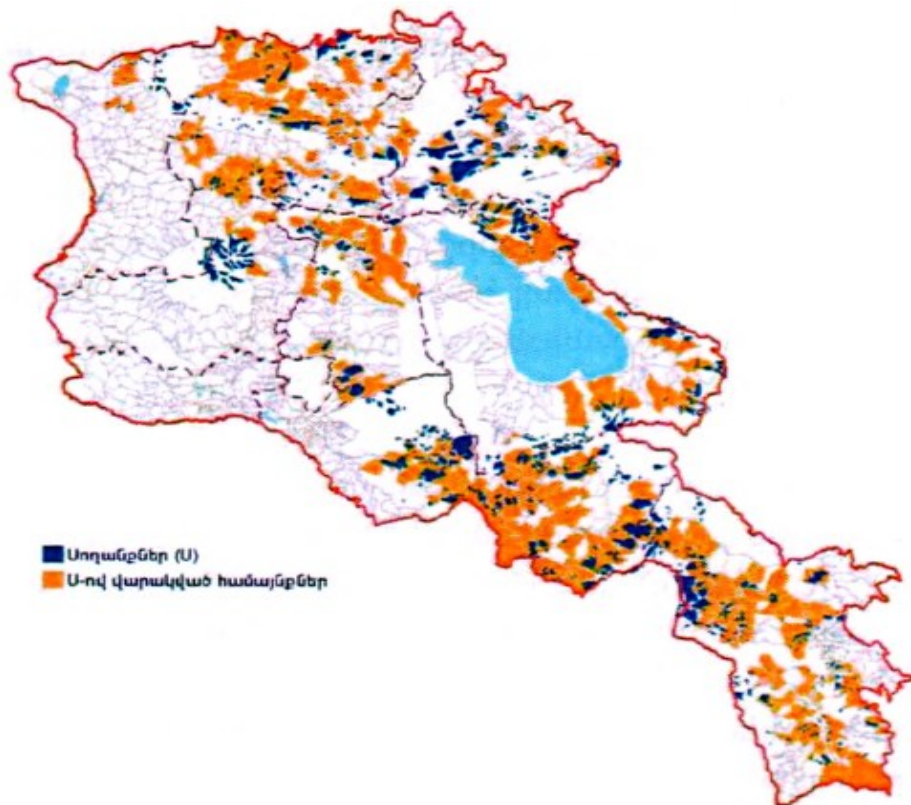
- Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար անհրաժեշտ է ապահովելով գրունտերի միասեռությունը, որպես հիմնատակ առաջարկվում է
 - շերտ 1-ը / Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
 - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 3.5.0 \text{ կգ/սմ}^2$
 - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_E = 4000 \text{ տ/մ}^3$
 - շերտ 2-ը /Տուֆ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
 - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 5.0 \text{ կգ/սմ}^2$
 - ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_E = 7000 \text{ տ/մ}^3$

Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ 22.01.24 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 85սմ:

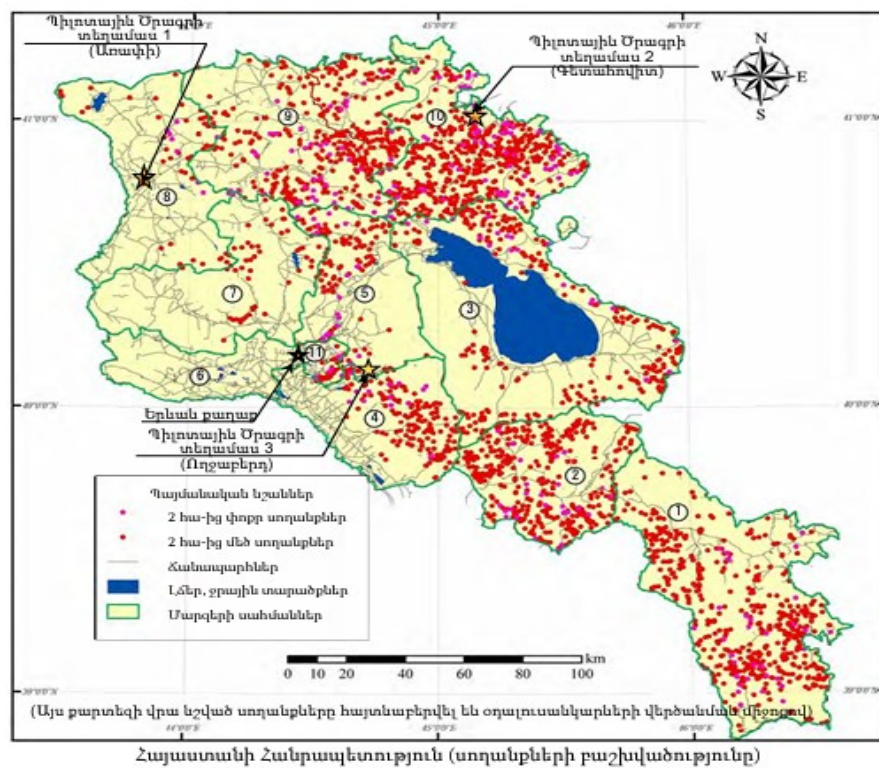
- Ինժեներատեխնիկական պայմանները բարենպաստ են շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու համար:

Առաջարկվում է ուսումնասիրվող տեղամասում կառույցների հիմքերի ոսորակները բացելուց և նախագծային նիշերին հասնելուց հետո՝ ինժեներ-տեխնիկական կողմից իրականացնել հիմնափոսի զննում և տալ եզրակացություն:

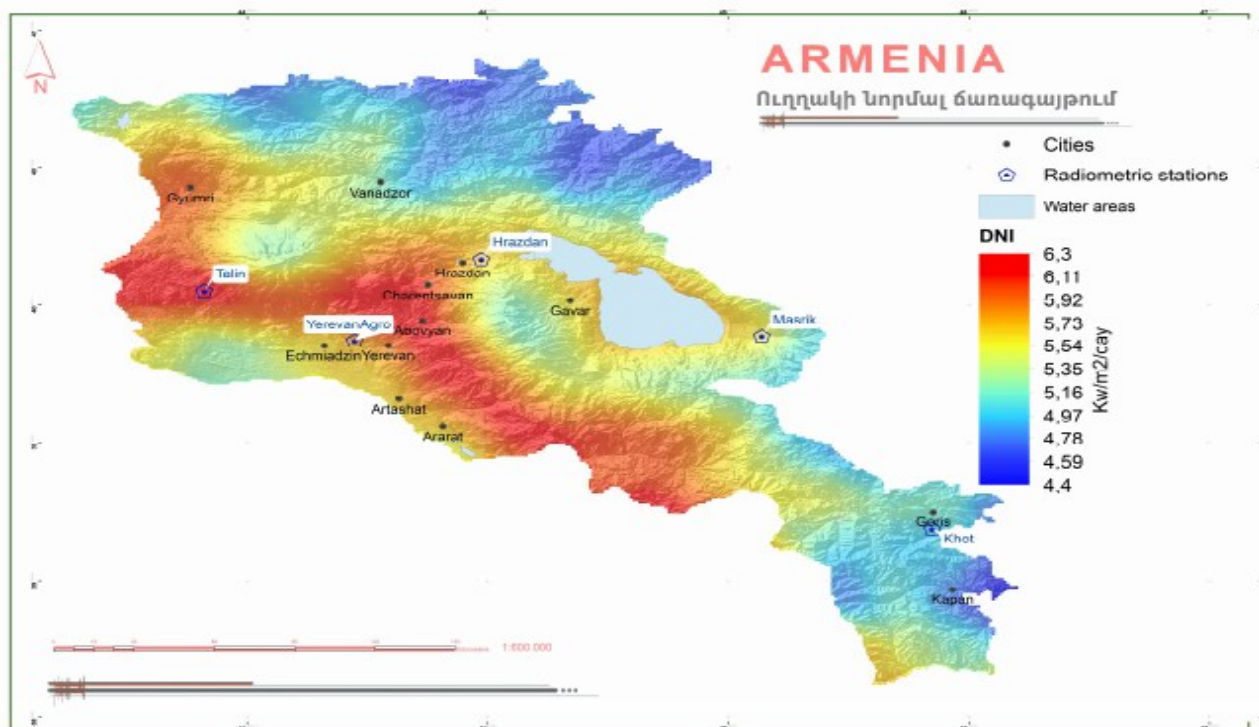
Ֆիզիկատեխնիկական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են:

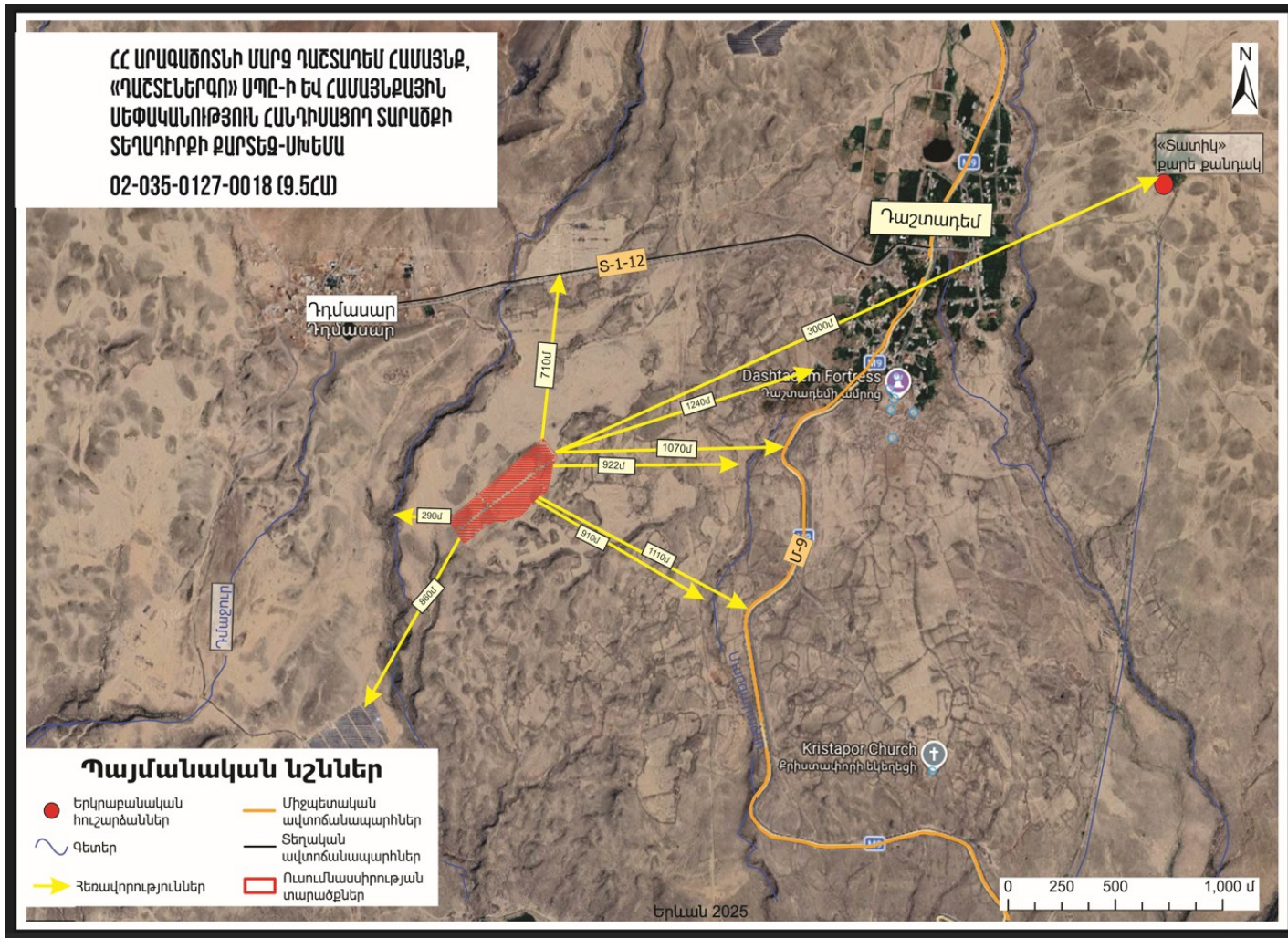
Նկար 3

Գլոբալ հորիզոնական ճառագայթումը Հայաստանի Հանրապետությունում

Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) նախատեսվում է կառուցել Թալին համայնքում:

Գործունեության տարածքին ամենամոտը գտնվում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ մոտ 3000մ հեռավորության վրա: Գործունեության տարածքի հեռավորությունը միջպետական ճանապարհից կազմում է 1070մ, տեղական նշանակության ավտոճանապարհից՝ 710 մ, Դաշտադեմ բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տնից՝ մոտ 1240մ, մոտակա ջրային ռեսուրսներից՝ Մարգարաձոր գետից ամենամոտ հեռավորությունը 910մ և մշտական հոսք չունեցող սելավատարից 290մ: Տարածքին մոտ 860մ հեռավորության վրա գտնվում է գործող այլ արևակայան:

Հարակից տարածքները համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողատարածքներ են, էլեկտրահաղորդման գծեր: Համաձայն պատմամշակութային հուշարձանների վերաբերյալ եզրակացության տարածքում և հարակից տարածքներում առկա են պատաշարեր և կառույցների մնացորդներ: Առաջարկվել է թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի այստեղ առկա պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունը՝ հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը դրանց հետ, ապահովելով տեղում պահպանված մշակութային լանդշաֆտի անխաթարությունը, ինչը

համաձայն նախագծային լուծումների և ՇՄԱԳ-ի պահպանվում են:

Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով: Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են՝ պայմանավորված տարածքի արդեն մարդածին ազդեցության գոտում գտնվելու հանգամանքով՝ օգտագործվել է որպես արոտավայր, առկա են գործող այլ արևակայաններ:

8.2. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ.

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին խոշորացված համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում: Արագածոտնի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հյուսիս-արևմուտքում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Շիրակի և Լոռու մարզերին, արևելքից՝ Կոտայքի մարզին, հարավում՝ Արմավիրի մարզին և ք. Երևանին, իսկ արևմուտքում պետական սահմանով՝ Թուրքիային: Թալինի տարածաշրջանի մի մասը գտնվում է նախալեռնային գոտում, իսկ մյուս մասը՝ լեռնային գոտում, ծովի մակերևույթից 2000-2500 մետր բարձրության վրա:

Նկար 5

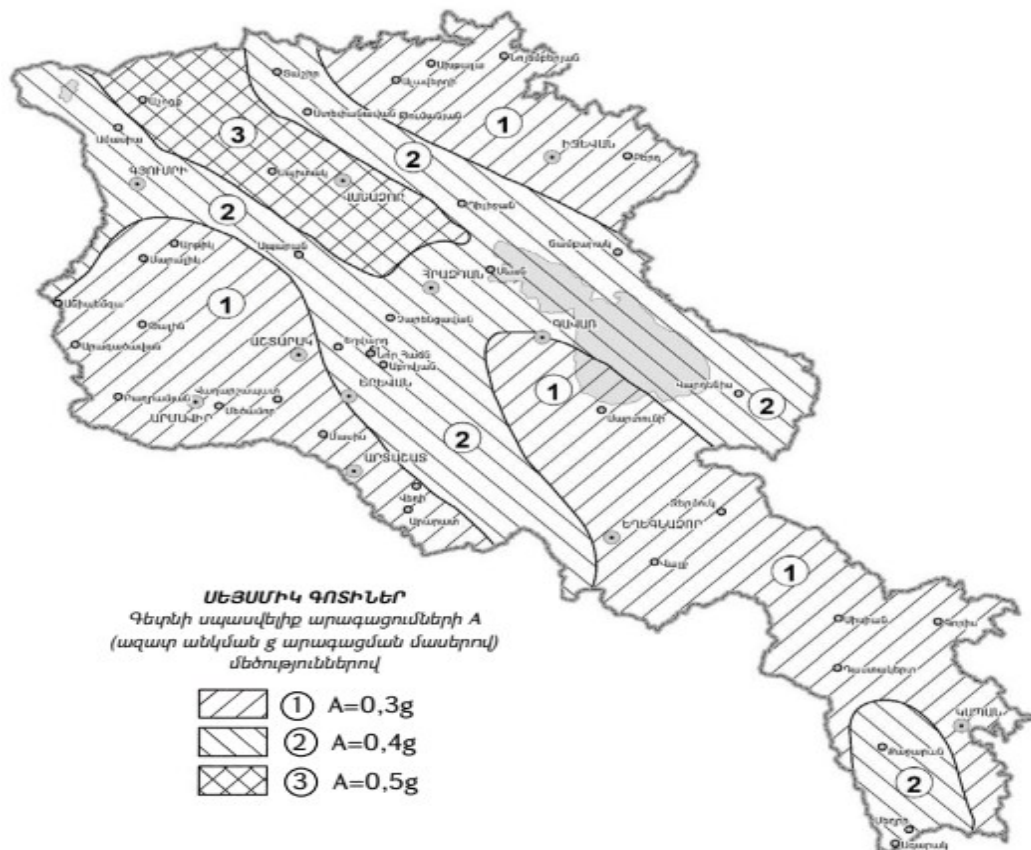
Տարածաշրջանի մակերևույթի մեծ մասը կազմված է տարբեր տիպի ու բնույթի երիտասարդ հրաբխային լավաներից: Այստեղ են գտնվում Թալինի, Կարմրաշենի, Ապարանի սարավանդները, որոնց մակերևույթին բնորոշ են

խարամային կոները, տուֆային դաշտերը, քարակարկառները: Երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը հրաբխային է, սարահարթը ձևավորվել է Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեության հետևանքով լեռան օջախից դուրս եկող ժայթքումից: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են անդեզիտա-բազալտներով, դաքիտներով, տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են էրոզիոն գոյացությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական առաջացումներ են: Ռելիեֆին բնորոշ են հրաբխաէրոզիոն ձևերը, մակերևույթի խիստ կտրտվածությունը, ինչպես նաև ֆիզիկական ակտիվ հողմնահարությունը:

8.2. 2 Սեյսմիկա և երկրաբանություն

Համաձայն Արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2021թ. մարտի 31-ի 372-Ն հրամանով հաստատված ՀՀ տարածքի սեյսմիկ վտանգի, սեյսմիկ գոտևորման քարտեզների և Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀԾՆ 20.04_2020թ. Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»-ի Թալինի համայնքը գտնվում է առաջին սեյսմիկ գոտում, գրունտների հնարավոր սեյսմիկ արագացումները կազմում են $A=0.3g$:

Գծապատկեր 4

8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան

Արագածոտնի մարզի և հատկապես նախատեսվող գործունեության տարածքին բնորոշ է չոր

ցամաքային կլիման: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Ըստ «Թալին» օթերևութաբանական կայանի տվյալների՝ օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը 37.5°C, օդի բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը -26.1°C, հարաբերական խոնավությունը՝ 66%, տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը հասնում է 434մմ:

Կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024թ.«Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը և համապատասխան կլիմայական ցուցանիշները Թալին քաղաքի համար՝ որպես խոշորացված համայնք: Թալին համայնքում առավելագույն ջերմաստիճանը կազմում է 37.5°C, նվազագույն ջերմաստիճանը՝ -26.1°C տարեկան միջին հարաբերական խոնավությունը՝ 66%, տարեկան մթնոլորտային տեղումները կազմում է 434մմ:

Օդի միջին ջերմաստիճանը, °C

Աղյուսակ 1

ՕԴԻ ՄԻՋԻՆ ԵՎ ԷՔՍՏՐԵՄԱԼ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ,
ՁՄՈՒՆ ՍԿԻՋԲԸ, ՎԵՐՋԸ ԵՎ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 1 Օդի միջին ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը	Միջին ջերմաստիճանն ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին	-5.7	-4.1	1.0	7.5	12.3	16.7	20.8	21.0	16.7	10.2	3.3	-2.9	8.1	-26.1	37.5

Օդի հարաբերական խոնավությունը

Աղյուսակ 2.

ՕԴԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 10 Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %																
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին	Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
15. Թալին	77	75	69	66	66	60	55	52	54	63	73	78	66	77	73	52	44

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

Աղյուսակ 12 Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	միջին ամսական Տեղումների քանակը _____ մմ օրական առավելագույն													Տեղումների քանակը նոյեմբեր- մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ- հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին	23	25	37	60	77	51	35	22	20	36	25	23	434	133	301
	21	22	38	36	37	63	58	44	27	36	22	19	63		

Քամի

Աղյուսակ 4.

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

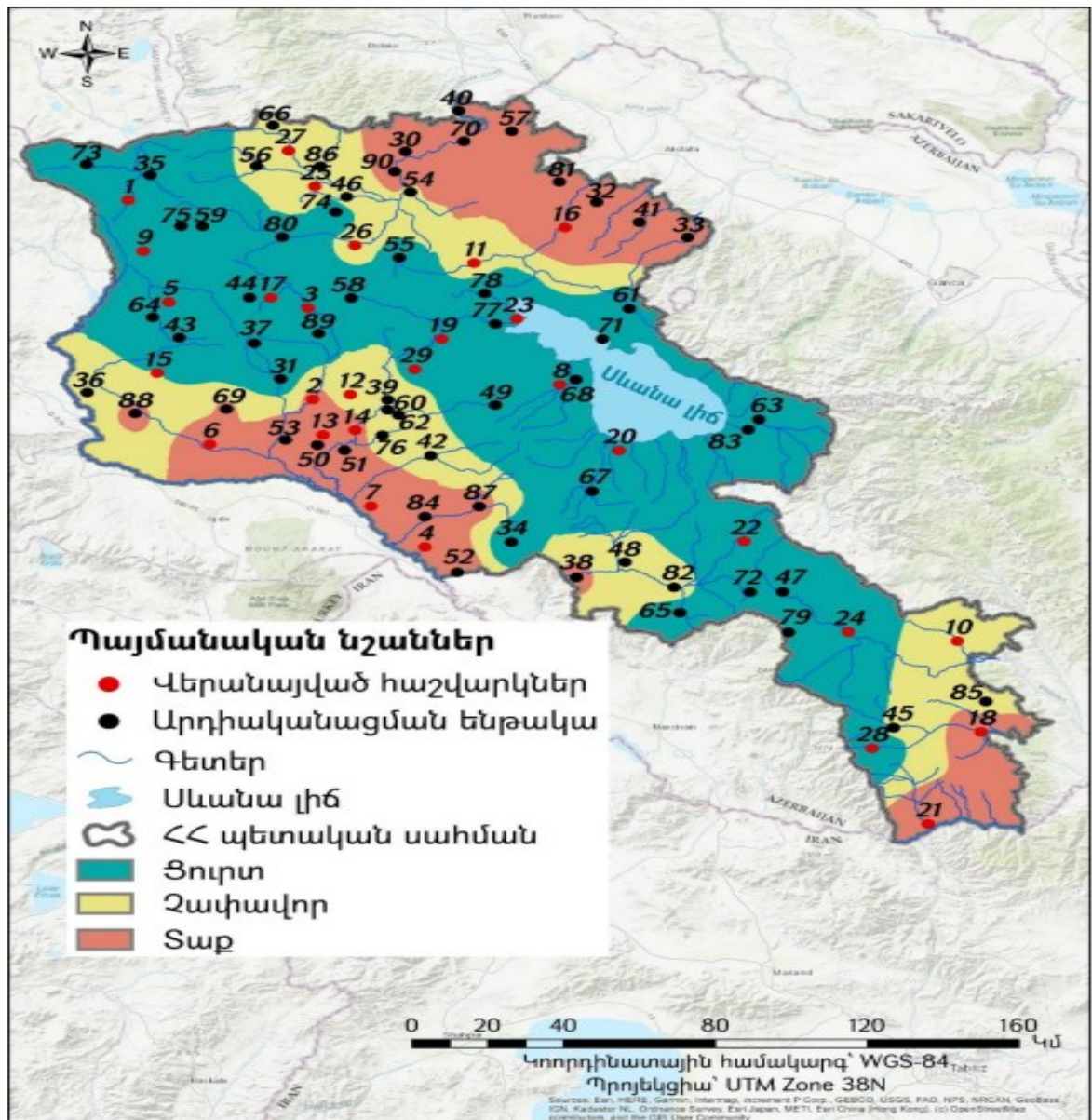
Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %								Մնացորդի կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հունիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր - փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ
		ըստ ուղղությունների													
		Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ- արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս- արևմտյան						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
19.Թալին	հունվար	29	9	13	27	11	3	3	5	50	1.5	ՀվԱրլ	3.2	ՀվԱրլ	2.9
		2.4	2.2	2.6	2.9	2.1	2.2	2.6	3.6						
	ապրիլ	22	8	13	27	15	4	4	7	33	2.2				
		3.3	2.4	2.6	3.6	2.9	3.5	3.2	4.1						
	հուլիս	31	8	9	25	12	3	3	9	36	2.2				
		3.5	2.6	2.4	3.2	2.4	2.7	2.7	4.1						
	հոկտեմբեր	31	9	10	22	15	3	3	7	42	1.8				
		2.9	2.2	2.4	3.0	2.2	2.8	2.7	3.9						

ԱՐԵՎԱՓԱՅԼ ԵՎ ԱՐԵՎԱԿՆԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղյուսակ 28 Արևափայլի տնտեսություն (Ժ) և առանց արևի օրերի քանակ (օր)

Բնակավայրի անվանումը	Տնտեսություն	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
19. Թալին	Ժ	92	105	142	157	202	270	318	301	251	176	133	94	2241
	օր	13	10	9	7	5	1	1	1	2	7	8	12	76

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ
ՇՐՋԱՆԱՑՈՒՄԸ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Օդային ավազան: Հայաստանի հանրապետությունում օդային ավազանի դիտարկումներ են կատարվում շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայաններում:

Նկար 6

գագաթ Արագածը (4090 մ) և Ծաղկասար (2219 մ), Իրինդ (2050 մ), Արտենի (2047 մ) հանգած հրաբուխները: Մարզի ռելիեֆը գրավիչ է ինչպես դահուկային սպորտի, այնպես էլ լեռնագնացների համար, առկա են տարաբնույթ բարդության ուղիներ, հարմար տարբեր պատրաստվածություն ունեցող անձանց համար: Մարզի տարածքի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Մարզի 19 համայնքներ ունեն լեռնային, իսկ 40 համայնքներ՝ բարձր լեռնայինի կարգավիճակ:

Համաձայն ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության կաթիլային և անձրևացմամբ ոռոգման նորմերի մշակման ատլասի՝ Արագածոտնի մարզի նախալեռնային հատվածներում հողածածկույթը կազմում են կիսաանապատային գորշ, ինչպես նաև բաց և տիպիկ լեռնային շագանակագույն հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի հիմնականում միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,3-1,33 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,53-2,72 գ/սմ³ սահմաններում:

Արագածոտնի մարզի 1400-1500մ բարձրությունների վրա տեղաբաշխված է չոր լեռնատափաստանային հատվածները: Հողածածկույթը կազմում են տիպիկ և մուգ լեռնային շագանակագույն, ինչպես նաև տիպիկ լեռնային սևահողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,22-1,25 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,6-2,63 գ/սմ³ սահմաններում:

1500 մետրից ավելի բարձրությունների վրա՝ բարձր լեռնատափաստանային տարածքներն են: Հողածածկույթը կազմում են կրազերծված լեռնային սևահողերը և սևահողանման լեռնային մարգագետնատափաստանային հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են:

Տարածաշրջանի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Բարձր լեռնային մասերում, լեռնամարգագետնային հողերի վրա տարածվում են մերձալպյան և ալպյան մարգագետիններ, որոնք հաճախ ընդմիջվում են քարակարկառներով ու լերկ ժայռերով: Որոշ վայրերում հանդիպում են կաղնու ոչ ընդարձակ անտառակներ:

Համայնքի վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը՝ ընդամենը՝ 4313.0 հա է: Համայնքի արևելյան հատվածի հողածածկույթը խիստ աղքատիկ է: Այս տարածքները ներկայացված են խիստ կտրտված թեք լանջերով, հողերը՝ երոզացված են:

Մարդու գործունեության հետևանքով առաջանում է հողային ծածկույթի աղտոտում ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողերի որակի գիահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի «Հողի որակին ներկայացվող պահանջներ N 2.1.7.003-10 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին» N01-Ն հրամանի Հավելված 3-ի և ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2015թ. հունիսի 16-ի «ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 25-Ն հրամանի համաձայն:

8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ

Մարզի ջրային պաշարները գոյանում են Արագած լեռան ձնահալոցքից, տեղումներից և բնական աղբյուրներից: Մարզում բազմաթիվ են լավային ծածկույթների տակից բխող սառնորակ աղբյուրները: Ջրային պաշարներից սնվում են Ապարան-Երևան և Ապարան-Սպիտակ ջրատարները: Արագածոտնի մարզում ստորգետնյա ջրերը գտնվում են 120-150մ խորության վրա: Մարզի հիմնական զարկերակը Քասախ գետն է՝ երկարությունը 89 կմ, ավազանի մակերեսը՝ 1480 քառ. կմ, Գեղարոտ և Ամբերդ գլխավոր վտակներով: Մարզի տարածքով են հոսում նաև Հալավար, Գեղաձոր (երկարությունը 34 կմ է, ջրհավաք ավազանը՝ 144 քառ. կմ), Շահվերդ, Ամբերդ և Գեղարոտ գետերը:

Կան շատ հեղեղատարեր (նշանավոր է Մաստարայի հեղեղատարը): Մարզի տարածքով է անցնում Արզնի-Շամիրամ ջրանցքը, գործում է նաև Թալինի ջրանցքը:

Մարզն աչքի է ընկնում ջրամբարների առատությամբ: Մարզում առկա է 29 արհեստական ջրամբար: Գործում են Ապարանի, Հալավարի, Ծիլքարի, Ներքին Սասնաշենի, Դավթաշենի, Թալինի, Վերին Բազմաբերդի, Կաքավաձորի, Շենիկի, Աշնակի, Սաբունչի ջրամբարները: Ամենամեծը Ապարանի ջրամբարն է. մակերեսը 7.0 քառ. կմ է, ընդհանուր ծավալը՝ 91 մլն.մ³, օգտակարը՝ 81 մլն.մ³, ջրթողունակությունը վայրկյանում՝ 18 մ3: Արագածի

մերձգագաթային սարավանդի վրա գտնվում է Քարի լիճը: Նշված ծավալի ոռոգման ջրից տարեկան օգտագործվում է մոտ 85 մլն.մ³, առկա քանակության 16%-ի չափով: Մնացած քանակությունը կորչում է գոլորշիացման տեսքով կամ դուրս է գալիս մարզի տարածքից:

Թալինի ջրանցք: Ջրանցքը գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերում: Սկիզբ է առնում Ախուրյանի ձախ ափից: Մնվում է Ախուրյան ջրամբարի ամբարտակված ջրերից: Առաջին հերթը շահագործման է հանձնվել 1957թ., երկրորդը՝ 1974թ., երրորդը՝ 1986թ.: Մայր ջրանցքի երկարությունը 91 կմ է, բաժանարար ցանցինը՝ 118 կմ: Մայր ջրանցքը բաժանվում է աջ և ձախ ճյուղերի: Ջրթողունակությունը 30 մ³/վ է: Ոռոգում է Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերի մոտ 24 հազար հեկտար հողատարածք: Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքեր չկան: Արևային կայանի շինարարական և հետագա շահագործման փուլերում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածությունը փոփոխության չի ենթարկվելու:

Հայաստանի հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ դիտացանցերի միջոցով: Մակերևութային ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Համաձայն կազմակերպության 2025թ. 3-րդ եռամսյակի տեղեկագրի՝ Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «վատ»

(5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

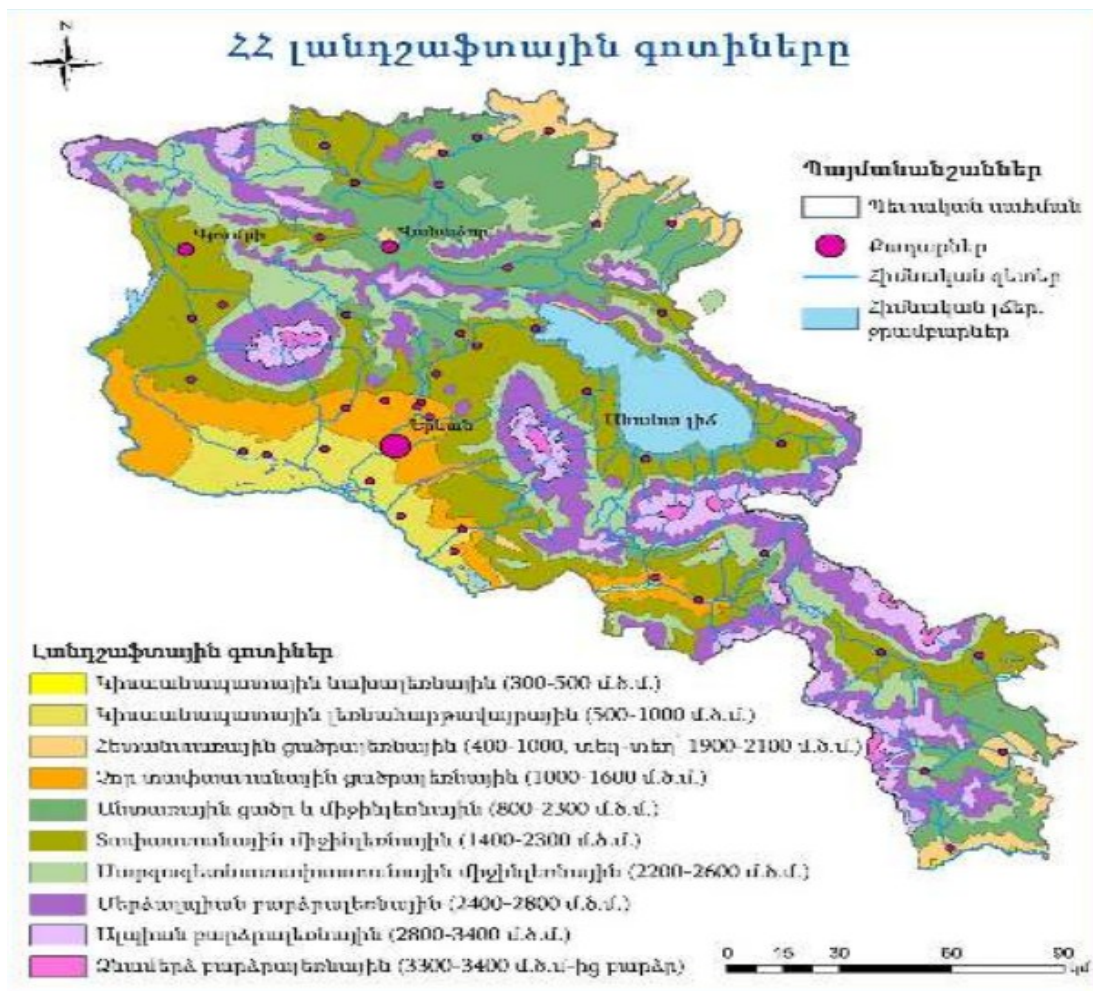
Նախատեսվող գործունեության տարածքում ջրային ռեսուրսներ չկան, մոտակա ջրային ռեսուրսը գտնվում է՝ Մարգարաձոր գետից 910մ և մշտական հոսք չունեցող սելավատարից 290մ:

8.2.6 Կենսաբազմազույություն.

Հայաստանը գտնվում է Կովկասի էկոտարածաշրջանում: Այն բարձր լեռնային երկիր է, որտեղ առանձնացվում են 5 հիմնական լանդշաֆտային տիպեր՝ կիսաանապատային, տափաստանային, անտառային, ենթալպյան և ալպյան մարգագետնային:

Հանդիսանալով մարդու կենսագործունեության համար անհրաժեշտ էկոլոգիական միջավայր, Հայաստանի կենսաբազմազանությունն ունի բնապահպանական կարևոր նշանակություն:

Հողերի մշակումը, դաշտապաշտպան անտառաշերտերի ստեղծումը, խոտհարքերը, նաև հրդեհները բացասաբար են ազդում հանրապետության բուսածածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա:

Քուսական աշխարհ: Տարածաշրջանին բնորոշ է կիսաանապատային և տափաստանային բուսածածկույթը: Տարածքի բուսականությունը ներկայացված է հիմնականում կիսաանապատային օշինդրա-էֆեմերային և տափաստանային մոլախոտային բուսականությամբ:

Տարածաշրջանում աճում է հաճարենի, կաղնի, բոխի, սոճի, լորենի, կեչի, թեղի, հացենի և այլն: Արագածոտնի մարզում հատկապես առատ են մշակաբույսերի վայրի ազգակիցները՝ ցորենը, աշորան, գարին, վարսակը, ոլոռը, ճակնդեղը, զանազան հատապտուղներ, կորիզավոր, ունդավոր, կերային, բանջարանոցային բուսատեսակներ և այլն:

Թալինի տարածաշրջանում առկա են Կարսի գրքյան հետևյալ տեսակները՝ Խլոպուզ Գրոյտերի *Merendera greuteri* Gabrielian, Կատեգորիա՝ CR B 1 ab(i,ii,iii,v) + 2 ab(i,ii,iii,v), կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ, Տուղտավարդ Սոֆիայի *Alcea sophiae* Iljin՝ EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii), վտանգված տեսակ:

Խլոպուզ Գրոյտերի

Տուղտավարդ Սոֆիայի

Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանը ենթարկված է անտրոպոգեն ազդեցության, բուսականությունը գրեթե բացակայում է: Գործունեության տարածքում ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գնացված բուսատեսակներ կամ դրանց աճելավայրեր չկան:

Կենդանական աշխարհ: Արագածոտնի մարզի կենդանական աշխարհին բնորոշ են հիմնականում լեռնատափաստանային կենդանատեսակները: Մարզի տարբեր շրջաններում հանդիպում են գայլ, աղվես, լուսան, կզաքիս, գորշուկ, նապաստակ և այլն: Մեծ է նաև օձերի տեսակների բազմազանությունը: Մարզի տարբեր գոտիներում հանդիպում են ինչպես անվտանգ, այնպես էլ թունավոր օձեր:

Սողունների գլխավոր ներկայացուցիչներից է հայկական լեռնատափաստանային իծը, որն ապրում է մարզի լեռնային շրջաններում: Այս աշխարհագրական տեղամասում ապրում են նաև մի շարք թռչուններ՝ ալպիական ճայ /*Pyrrhocorax graculus*/, կովկասյան մայրեհավ (*Tetrao mlokosiewiczi*), տափաստանային արծիվ (*Aquila nipalensis*), և այլն:

Տարածաշրջանում կան մի շարք կենդանատեսակներ, որոնք բավականաչափ հանդուրժող են մարդկային միջամտության նկատմամբ, և մնում են տեղում (օրինակ՝ նապաստակը, ոզնին և այլն): Բացի այդ, որոշ տեսակներ կարող են բավականաչափ հարմարվողական կենսակերպ վարել նոր պայմանների նկատմամբ (օրինակ՝ աղվեսը կամ որոշ թռչնատեսակներ):

Սողունների և երկկենցաղների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնականում ստացվել է գրականության հիման վրա: Կապված բնական լանդշաֆտների ոչնչացման հետ, ինչի արդյունքում ոչնչացվեցին սողունների և երկկենցաղների բնական ապրելավայրերը, նրանց տեսակային կազմը զգալի փոփոխությունների է ենթարկվել: Տարածքում կան սողուններից՝ Կույր օձ (*Typhlops vermicularis*), Վզնոցավոր(Էյրենիս *Eirenis collaris*), Գյուրգա(*Vipera lebetina*), Կովկասյան ազամա(*Laudakia caucasica*), երկկենցաղներից՝ կանաչ դողոշ(*Bufo viridis*) կենդանատեսակները:

Տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքի կենդանատեսակներից՝ հայտնի են

անադոնաշարավորներից՝ Գնայուկ բզեզներ(Carabidae), Թերթիկաբեղավորներ (Scarabaeidae), Սևամարմիններ (Tenebrionidae), Տերևակերներ(Chrysomelidae), Սիմպեկմա ճպուռ (Sympecma paedisca), Սորեխ հայկական(Gomphocerus armeniacus), Բոուլենի ձերմակաթիթեռ(Artogeia bowdeni), Պորչինսկու իշամեղու (Bombus portshinskii Radoszkowsky) և այլն:

Կարմիր գրքյան կենդանատեսակներից է՝ Բալոբան(Falco c. herrug J. E. Gray, 1834), Բազեանմանների կարգից, Հայաստանի համար անհետացող տեսակ է, որն ընդգրկված է ԲՊՄՍ Կարմիր ցուցակում՝ (ver. 3.1) «Endangered A2bcd+3cd+4bcd» կարգավիճակով:

Բալոբան

Ուսումնասիրվող և հարակից տարածքները, մարդու գործունեության արդյունքում, բավականաչափ յուրացված են, բացակայում են ինչպես հազվագյուտ էկոհամակարգերը, այնպես էլ կենդանիների հազվագյուտ տեսակները, որի հետ կապված դրանց պահպանության համար հատուկ միջոցառումներ չի նախատեսվում:

8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ.

Մարզի տարածաշրջանում է գտնվում Արագածի ալպյան արգելավայրը, բնության հատուկ պահպանվող տարածք է, Հայաստանի Հանրապետության 24 արգելավայրերից մեկը: Կազմավորվել է 1959 թվականին, ունի 300 հա տարածք: Գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում՝ Արագած լեռնազանգվածի 3200-3500 մ բարձրություններում: Ստեղծվել է սառցադաշտային Քարի լճի և հարակից ալպյան մարգագետինների պահպանության նպատակով:

Գործունեության տարածքը գտնվում է Ալայան արգելավայրից գտնվում է բավականին մեծ հեռավորության վրա :

«Ագարակ» պատմամշակութային արգելոց»-ը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Ագարակ և Ոսկեհատ գյուղական համայնքների վարչական տարածքներում, Երևան-Աշտարակ-Գյումրի մայրուղու երկու կողմերում, Ամբերդ գետի աջ ափին, հրաբխային տուֆե ելուստներից կազմված ժայռոտ հրվանդանի վրա: Հուշարձանի /պետ. ցուցիչ՝ 2.4.1/ հիմնական առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ բնակատեղիի ողջ տարածքը և շրջակայքն ամբողջությամբ պատված են ժայռափոր ու քարակոփ կառույցների հսկայածավալ համալիրներով, որոնց մեծ մասը շաղկապվում է Ագարակի վաղ բրոնզեդարյան բնակատեղիի հետ: Առկա են ժայռափոր խորշեր, դեպի այդ խորշերը տանող աստիճանահարթակներ և այլ նշանակության կերտվածքներ: Բոլոր այդ կերտվածքների, ինչպես նաև շրջանաձև, պայտաձև, մեանդրաձև փորվածքների, այդ փորվածքները միմյանց կապող աովակների կամ եռագագաթ, սեղանաձև զոհարանների շնորհիվ բնական լանդշաֆտը վերածվել է հսկա կոթողի:

8.2. 8 Պատմամշակութային հուշարձաններ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ՈՉ ԵՆԹԱԿԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 385-Ն որոշման՝ սահմանվում է Թալին քաղաքի և Դաշտադեմ բնակավայրի պատմամշակութային հուշարձանների ցանկը:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի դար	Արտին լեռան հս-աե լանջին	Հ	«Սատանի դար» վայրում
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզ մ	1,5 կմ աե-հս.	Հ	Արալի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից 0,5 կմ աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 4-2 հզ մ		Հ	Կարմրաշեն տանող ճանապարհի խաչմերուկին հարող հատվածում
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	մթա 4-3 հզ մ	աե եզրին	Հ	Երևան-Թալին ավտոճանապարհից ձախ
4.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԹԱԼԻՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿԵ	4-20 դդ.	հս մասում	Հ	
	4.1.			եկեղեցի	5 դ.		Հ	Կաթողիկեից հս, պահպանվել են միայն հիմնապատերը
	4.2.			Կաթողիկե	7 դ.		Հ	
	4.3.			պալատ	9-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 150 մ հվ-աե
	4.4.			գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	Կաթողիկեի շուրջը
		4.4.1		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.2		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 30 մ հվ-ամ, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.3		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.4		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.5		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.6		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.7		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում, պահպանվել է պատվանդանը

		4.4.8	կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.9	խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 35 մ հս-ամ, երկատված, ընկած գետնին
		4.4.10	խաչքար	10 դ.		Հ	Կաթողիկեից 20 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
		4.4.11	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը և վերնամասի ձախ անկյունը՝ կոտրված
		4.4.12	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 25 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
		4.4.13	խաչքար	11դ.		Հ	Կաթողիկեի հս-ամ կողմում, ընկած գետնին
		4.4.14	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	Կաթողիկեի ամ կողմում, կանգնեցված գետնին
5.			ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	613- 615 թթ.	ք.մ.	Հ	
	5.1.		կոթող	4-5 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում
	5.2.		կոթող	4-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
	5.3.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
	5.4.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, խիստ քայքայված
	5.5.		կոթող	6-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, վերին և ստորին մասերը՝ կոտրված
	5.6.		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	արձանագիր, եկեղեցու խորանում
	5.7.		տապանաքար	874 թ.		Հ	եկղ-ուց 10 մ հվ-ամ, կոտրված՝ 6 մասի
	5.8.		տապանաքար	9-10 դդ.		Հ	եկղ-ուց 10 մմ հվ-ամ, արձանագիր
6.			ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	19 դ.	ք.մ.	Տ	
	6.1.		զանգակատուն	19 դ.		Տ	կից է եկեղեցուն ամ-ից
	6.2.		խաչքար	10 դ.		Հ	ազուցված ամ ճակատին,

							արտաքուստ, մուտքից աջ
6.3.		խաչքար	13 դ.		Հ	ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ	
6.4.		խաչքար	13 դ.		Հ	ագուցված աե ճակատին, արտաքուստ	
6.5.		խաչքար	19 դ.		Տ	ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից ձախ	
7.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	ք.մ.	Տ	քաղաքի սկզբնամասում, ճարտ.՝ Ո. Իսրայելյան	
8.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	հս մասում	Տ	բարձունքի վրա	
9.		ՄԱՏՈՒՌ «ՄԱՆԴՈՒԽՏ ԿՈՒՅՍ»	19 դ.	ամ եզրին	Տ	վրկնգ՝ 1991- 1992 թթ.՝ Ամիրբեկ Դերգյանի կողմից	
9.1.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ	մատուռի ներսում	
9.2.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ	մատուռի ներսում	
9.3.		խաչքար	8 դ.		Հ	մատուռի ներսում, Թալինի հանրահայտ կլոր խաչքարն է	
9.4.		խաչքար	8-9 դդ.		Հ	մատուռի ներսում	
9.5.		խաչքար	10 դ.		Հ	մատուռի ներսում	
10.		ՋՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	19-20 դդ.	1 կմ հս- աե	Տ	Արալըղի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից աջ, պահպանված ջրաղացների թիվը մոտ. 30 է	
11.		ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԹԱԼԻՆ	մթա 2-1 հզ մ, մջնդ	հս մասում	Հ	«Ջուլհակ» բլրի ստորոտին	
11.1		ամրոց Թալին	մթա 4 դ., 12- 16 դդ.		Հ	«Ջուլհակ» բլրի վրա	
11.2		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզ մ, մթա		Հ	«Ջուլհակ» բլրի շուրջը, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց հս	

				4-3 դդ.			
	11.3		ջրամբար	մթա 1 հզմ, վաղ մջնդ		Հ	ամրոցից հս, Թալին- Մաստարա հին ճանապարհին, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց 500 մ հս
12.			ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ. ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	13 դ.	հվ-աե եզրին	Հ	«Չայիր» վայրում, նախկինում սխավամբ ներկայացվել է Դաշտադեմ գյուղով

Կարևոր է Թալինի դամբարանադաշտը (գերեզմանատուն), որը գտնվում է Թալինի քաղաքամերձ տարածքի Հարավ-արևելքում՝ Թալին- Գյումրի ճանապարհի երկայնքով:

ԴԱՇՏԱԴԵՄ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8
1			ԱՄՐՈՑ ԴԱՇՏԱԴԵՄ	7-19 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ	<	1
	1.1		Գաղտնուղի	11-13 դդ.		S	1.2
	1.2		Եկեղեցի	10 դ.		<	1.3
	1.3		Միջնաբերդ	7-10 դդ.		<	1.1
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 0.3 կմ աե	S	2
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 0.5 կմ հվ	S	3
4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե	S	4
5			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-16 դդ.	գյուղից 1.3 կմ հվ-ամ, Սբ. Քրիստափոր եկեղե- ցի տանող ճանապարհի աջ կողմում, դաշտի մեջ	S	5: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 6 հուշարձան (5.1-5.6)
6			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	14-15 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Դաշտադեմ ամրոցից 300 մ հվ	S	6
	6.1		Խաչքար	1481 թ.		<	6.1
7			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-17 դդ.	գյուղից 1.2 կմ հվ, ծիրանի այգիների տարածքում	S	7
	7.1		Խաչքար	1594 թ.		<	7.1

8		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԱՂԵՆԻ»	7-18 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Թալին-Արմավիր ճանա- պարհի երկու կողմում	S	8: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է ևս 14 հու- շարձան (8.1-8.14)
	8.1	Հնձանների համալիր	17-18 դդ.		S	8.17
	8.2	Ձիթհան	12-14 դդ.		<	8.15
	8.3	Մատուռ	10-15 դդ.	գյուղատեղիի ամ կող- մում, Թալին-Արմավիր ավտոճանապարհից աջ	<	8.16
9		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե մասում	<	9
10		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ մասում	<	9
11		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍՐ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ	7 դ.	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ	<	10
	11.1	Գերեզմանոց	7-20 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.3: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 17 հուշար- ձան (10.3.1- 10.3.17)
	11.2	Զանգակատուն	13-14 դդ.	Եկեղեցու հս-աե կողմում	<	10.1
	11.3	Շինություններ օժանդակ	13-14 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.2
12		ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում, Սր. Քրիստափոր Եկե- ղեցի տանող ճանա- պարհից ձախ՝ բարձրադիր վայրում	<	11
13		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, «Չայիր» վայրում, ձորի մեջ	<	12

Նախատեսվող գործունեության տարածքում պատմամշակութային հուշարձանները բացակայում են: Գործունեության տարածքը չի առնչվում նշված պատմամշակութային հուշարձանների հետ:

8.2.9 Բնության հուշարձաններ

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշման հավելվածի՝ Արագածոտնի մարզում առկա են. 23 բնության հուշարձաններ, որից 10 հատ՝ երկրաբանական, 4 հատ ջրաերկրաբանական և 4 հատ ջրագրական, 5 հատ բնապատմական հուշարձաններ:

NN ը/կ	Անվանումը (նկարագիրը)	Տեղադիրքը
1	2	3
	Երկրաբանական հուշարձաններ	
1.	«Տափակ Բլուր» լիպարիտային գմբեթ	Արագածոտնի մարզ, Թաթուլ գյուղից 2.0 կմ հվ-արմ
2.	«Բազալտե արև», եզակի ճառագայթաձև անջատում	Արագածոտնի մարզ, Բյուրական գյուղից 7 կմ հս, Արխաշան գետի ձախափնյա մասում Ամբերդ ամրոցի մոտ
3.	«Տատիկ» քարե բնական քանդակ	Արագածոտնի մարզ, Դաշտադեմ գյուղի հվ-արլ եզրին
4.	«Փոքր Արտենի» հրաբուխ	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2.5 կմ հվ-արմ
5.	«Քարե կարկուտ» տեքստուրային առանձնահատուկ ներփակումներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից մոտ 3.0 կմ հս-արմ
6.	Արայի լեռան խառնարանը	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղից 6 կմ հս-արլ
7.	«Անանուն» ժայռ-մնացուկներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4.5 կմ հվ-արմ, Արայի լեռ, հրաբխի հարավային լանջերին
8.	«Անանուն» էրոզիոն աշտարակ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4 կմ արմ, Արայի լեռան հրաբխի խառնարանում
9.	«Չինգիլային դաշտ» քարե կուտակումներ	Արագածոտնի մարզ, Քուչակ գյուղից մոտ 1.5 կմ հս-արմ, «Էլոյի բերդ» տանող ճանապարհին
10.	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, բնապատմական համալիր Մեծ Արտենի լեռ (2047մ), քարեդարյան (օլիգոցեն) հասակի եզակի հնագիտական հուշարձաններ
	Ջրաերկրաբանական հուշարձաններ	
11.	«Սրբի» կամ «Քառասուն» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ապարան քաղաքի կենտրոնում, Ճ.մ-ից 1870 մ բարձրության վրա
12.	«Քյահրիզ» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 8.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի տրոգային կրկեսի վերին եզրին
13.	«Գեղաձոր» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 7.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի տրոգային կրկեսում, 9 մ-ից 3000 մ բարձրության վրա

14.	«Ջաղացի» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ղազարավան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1180 մ բարձրության վրա
	Զրագրական հուշարձաններ	
15	«Ամբերդ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Բյուրականից մոտ 2.1 կմ հս-արմ, Արագած լեռան հվ-արմ մերձկատարային սարավանդին
16	«Լեսինգ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 11 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի հս-արլ լանջին
17	«Ումրոյ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 8 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի արլ լանջին
18	«Գեղարոտի» ջրվեժ	Արագածոտնի մարզ, Արագած գյուղից 11 կմ հս-արմ
	Բնապատմական հուշարձաններ	
19	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2 կմ հվ-արմ
20	«Արտաշավան» բնապատմական համալիր	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղի արլ եզրին
21	«Աստվածընկալ» հրաբխային տուֆերի ստվարաշերտ	Արագածոտնի մարզ, Հարթավան գյուղից մոտ 4 կմ դեպի արլ, Քասախ գետի կիրճի աջ լանջին
22	«Քասախի դարավանդներ»	Արագածոտնի մարզ, Օհանավան գյուղի արլ եզրին
23	«Քասախի կիրճ»	Արագածոտնի մարզ, Սաղմոսավան գյուղ

Գործունեության տարածքին ամենամոտ բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ գտնվում է մոտ 3000մ հեռավորության վրա:

8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական.

Արագածոտնի մարզի տարածքը կազմում է 2773քառ. կմ, որը կազմում է ՀՀ տարածքի 9,3%-ը: Ներառում է 8 համայնք, 3 քաղաքներ և 118 գյուղական բնակավայրեր: Բնակչության թվաքանակը 2025թ. տարեսկզբի դրությամբ կազմում է 135,5 հազ. մարդ: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը 2023թ. դրությամբ կազմում են 218,597,2 հա, որից վարելահողերը՝ 54,299,9հա:

Տարածքը Territory	2 773 քառ. կմ/ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the RA, %	9.3
Համայնքներ, 2025թ. տարեկզբի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2025	8
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	118
Բնակչության թվաքանակը 2025թ. տարեկզբի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2025	135.5 հազ. մարդ/ ths. person
այդ թվում՝ including:	
Քաղաքային urban	28.3 հազ. մարդ/ ths. person
Գյուղական rural	107.2 հազ. մարդ/ ths. person
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2024թ., % Share of marz population in the total population of the RA 2024, %	4.4
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2024թ., % Share of urban population size 2024, %	20.9
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր, 2023թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ Agricultural land, as of July 1, 2023	218 597.2 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր, 2023թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ including: arable land, as of July 1, 2023	54 299.9 հա/ ha

Մարզի տնտեսության հիմնական ուղղությունը արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և խմիչքների, ըմպելիքների թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես, հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության) և անասնաբուծության մեջ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Համաձայն ՀՀ Վիճակագրության կոմիտեի կայք էջի՝ 2024թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ոլորտների տեսակարար կշիռները ՀՀ տնտեսության համապատասխան ոլորտների ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն 2.0 %,
- գյուղատնտեսություն 9.8 %,
- շինարարություն 6.3 %
- մանրածախ առևտուր 1.8 %
- ծառայություններ 0.8 %:

Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Աշտարակ-Թալին-Գյումրի, Երևան-Աշտարակ-Սպիտակ և Երևան-Արմավիր-Քարակերտ-Գյումրի: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Թալին համայնք. համաձայն Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագրի՝ Թալին համայնքը գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան փեշերին, ծովի

մակերևույթից 1585 մետր բարձրության վրա: Հեռավորությունը մայրաքաղաքից կազմում է 70 կմ, մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքից՝ 48 կմ: Թալին համայնքը նախկինում եղել է Թալինի շրջանի վարչական կենտրոնը: Տարածքը քարքարոտ է, կան շատ բլուրներ, ձորեր, լեռներ և անհարթ տարածություններ:

Բնակլիմայական պայմանները փոփոխական են, հիմնականում ցամաքային և ոչ բարենպաստ են գյուղատնտեսության համար: Հողերը հիմնականում ոռոգովի չեն և բերքատվությունը մեծ կախում ունի տարվա տեղումներից: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, ամառը զով, երբեմն էլ շոգ ու երաշտ: Գարունը շուտ է բացվում, աշունը ուշ վերջանում: Ձնածածկույթը տարածքում տևական չի լինում, ուղեկցվում է բքի վերածվող ուժեղ քամիներով: Գարնանը լինում են տեղատարափ անձրևներ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը տատանվում է 400-450 մմ-ի սահմաններում:

Թալին համայնքով է անցնում Հյուսիս-Հարավ միջպետական նշանակության ավտոմայրուղին, Հյուսիս-Հարավ մայրուղին և Գյումրի-Երևան երկաթգիծը: Համայնքում կան երեք արդյունաբերական ձեռնարկություններ, որոնցից մեկը զբաղվել է աղամանդե քարերի մշակմամբ, ունենալով բավականին մեծ արտադրական հզորություն, ներկայումս չի գործում, իսկ մյուս երկուսը գործում են, որոնցից մեկը զբաղվում է կաթնամթերքի արտադրությամբ, իսկ մյուսը զբաղվում է հակակարկտային կայանների արտադրությամբ: Այս երկու գործող ձեռնարկությունները իրենց արտադրանքը հիմնականում սպառում են Հանրապետության տարածքում:

Համայնքում առկա է ջրամատակարարման, ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը, կապի և փոստային ծառայությունները: Արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը՝ հացահատիկն է (ցորեն և գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման նշանակություն: Համայնքի բնակավայրերուի մեծ մասում ոռոգման ջուրը բացակայում է,

Թալին համայնքը շնորհիվ իր աշխարհագրական դրքի և պատմական հարուստ ժառանգության, հնարավորություն ունի վերածվելու տուրիստական վայրի: Համայնքի զբոսաշրջային հետաքրքրություններ կայացնող պատմա-մշակութային հուշարձաններից են Թալին քաղաքում գտնվող Կաթողիկե եկեղեցին, Իջևանատունը (Քարվանատուն), Սուրբ Աստվածածին և Սուրբ Գևորգ եկեղեցիները:

Թալին համայնքի վարչական տարածքում գործում են 11 հիմնական, 25 միջնակարգ դպրոցներ, Թալինի ավագ դպրոցը և Արագածոտնի տարածքային պետական քոլեջը: Համայնքն ունի նորակառույց մարզադպրոց և ֆուտբոլի մարզադաշտ, մեկ մշակույթի կենտրոն, որտեղ գործում են ժամամակակից և ժողովրդական երգի-պարի խմբեր, 2 զբոսայգի՝ մեկը քաղաքային, մեկը մանկական:

Համայնքում աղբահանությունը կատարվում է կենտրոնացված աղբավայրերում, որտեղ պարբերաբար կատարվում է բնահողով ծածկում ու սանիտարական այլ միջոցառումներ: **Թալին քաղաքը** գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին, Երևան քաղաքից 65կմ հեռավորության վրա: 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ բնակչությունը կազմում է 4.5հազ. մարդ: Տնտեսության մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում արդյունաբերությունը, առկա է բնական աղամանդի մշակությամբ զբաղվող ձեռնարկություն: Զարգացած է սննդի արդյունաբերությունը: Ունի Չանախ տեսակի պանրի և կաթնամթերքի գործարան: Համախառն արտադրանքի մեծ մասը տալիս է գյուղատնտեսությունը: Համայնքում արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը հացահատիկն է (ցորեն, գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման

նշանակություն: Չարգացած է անասնապահությունը, զբաղվում են խոշոր և մանր եղջերավոր անասնապահությամբ, թռչնաբուծությամբ: Քաղաքը հարուստ չէ մշակութային օջախներով, ունի մեկ մշակութային կենտրոն:

Համայնքի և քաղաքի հիմնախնդիրներից են՝ ոռոգման ջրի և ջրամատակարարման ցանցի անբավարար վիճակը կամ բացակայությունը, գյուղատնտեսական տեխնիկայի անբավարար վիճակը, ներքաղաքային ճանապարհների անբավարար վիճակը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների ոչ լրիվ հզորությամբ գործելը, գործազրկության և արտագաղթի բարձր մակարդակը:

Դաշտադեմ բնակավայր. Բնակավայրը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզում, ներառված է Թալին խոշորացված համայնքում: Համաձայն Դաշտադեմ համայնքի 2016-2021թթ. զարգացման ծրագրի՝ բնակավայրը գտնվում է Արտենի լեռան հարավ-արևելյան ստորոտին՝ ծովի մակարդակից 1416մ բարձրության վրա: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից կազմում է 52 կմ: Բնակավայրի վարչական տարածքը կազմում է 139,66 հա: Համաձայն վիճակագրության կայք էջի՝ բնակչությունը 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կամում է 598 մարդ: Բնակավայրը գտնվում է նախալեռնային գոտում՝ կլիման չորային է, ձմեռն անցնում է քիչ ձյան տեղումներով, անձրևները լինում են խոր աշնանար: Բնակավայրի միջով անցնում է նոր վերակառուցված M 9 Թուրքիայի սահման միջպետական ավտոմայրուղին: Բնակավայրը գազիֆիկացված է: Գյուղն ունի դպրոց, բուժկետ, մանկապարտեզ:

Բնակավայրի տնտեսության հիմնական ճյուղը գյուղատնտեսությունն է, բնակչությունը հիմնականում զբաղված է՝ անասնապահությամբ և դաշտավարությամբ: Գյուղում առկա են պատմամշակութային հուշարձաններ: Գյուղից 2.5 կմ հարավ գտնվում է VII դարով թվագրված «Սուրբ Քրիստափորի» վանքը, VII-IX դարերի՝ «Դաշտադեմի ամրոցը», Քադենի գյուղատեղին, միջնաբերդ, խաչքարեր՝ պահպանվում VII դարի պատմական կլոր – խաչքարը, Զանգակատուն և այլն: Համաձայն Թալին համայնքի զարգացման ծրագրի՝ նախատեսվում է բնակավայրի ոռոգման համակարգի վերանորոգում, կենտրոնացված ջրահեռացման համակարգի ստեղծում, ճանապարհների վերանորոգում, պատմամշակութային ժառանգության վերականգնում, որը կխթանի տուրիզմի զարգացմանը:

9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման , փակման փուլեր).

Նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց, 11 հողամաս հասցեում: Հողամասի տարածքը կազմում է 9,5 հա՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակությամբ, հողատեսքը՝ էներգետիկայի, սեփականության իրավունքով:

Համաձայն տրված լիցենզիայի՝ նախատեսվում է 10,500 ՄՎտ տեղեկայվող հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում, որից սույն նախագծով և ՇՄԱԳ-ով նախատեսվում է ընդհանուր հզորությունից 9,5 հա տարածքի վրա իրականացնել 6,65 ՄՎտ հզորության արևային էլեկտրակայանի կառուցումը: 10.5 ՄՎտ լիցենզավորված

հզորությունից մնացած 3.85 ՄՎտ հզորությունը սույն նախագծի շրջանակներում չի նախագծվում և նախատեսվում է մշակել որպես նախագծի հաջորդ մաս՝ Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող 02-035-0127-0019 և 02-035-0127-0020 կադաստրային ծածկագրերով հողամասերի վրա՝ նշված հողամասերի ձեռքբերումից հետո: Նշված մասերը, ինչպես նաև օդային գիծը Շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության կներկայացվի առանձին նախագծերով և ՇՄԱԳ-ով, հաջորդ փուլերում:

Նախագիծը կատարված է հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքի կանոններ» N 592-Ն որոշման պահանջները: Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

9.1 Շահագործման փուլ.

Արևային կայանի տեխնիկա-տեխնոլոգիական լուծումները: Սույն նախագծով նախատեսվում է 10,5 ՄՎտ հզորությունից, 6,65 ՄՎտ հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանի կառուցում: Նախատեսվում է տեղադրել՝ 13,579 հատ ֆոտովոլտային մոդուլներ, յուրաքանչյուր մոդուլի հզորություն՝ 640 Վտ, մոդել՝ EG-640NT78-HL/BF-DG, ՕԳԳ՝ 22.9%, պաշտպանվածություն՝ IP68, մոդուլի չափսեր՝ 2465×1134×30 մմ:

Փոխակերպիչները՝ արտադրող՝ Ginlong (Solis), մոդել՝ Solis-S6-GU350K, տեսակ՝ ցանցային, քանակ՝ 19 հատ, յուրաքանչյուրի հզորություն՝ 350 կՎտ:

Ընդհանուր հզորությունը կազմում է՝

- 8.690 ՄՎտ հաստատուն հոսանք (DC),
- 6.650 ՄՎտ փոփոխական հոսանք (AC)

Ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են ցինկով զալվանապատված մետաղական կոնստրուկցիաների վրա՝ ամրացված միաձույլ բետոնե հիմքերով:

Կոնստրուկցիաների բնութագրերը՝

- Կետային հիմքերի խորություն՝ 1000 մմ,
- Հիմքերի տրամագիծ՝ 300 մմ,
- Թեքություն հորիզոնի նկատմամբ՝ 30°:

Կոնստրուկցիաները հաշվարկված են մինչև 35 մ/վ քամու արագության համար (ՀՀՇՆ 22-01-2024 համաձայն՝ տարածքի հաշվարկային քամու արագությունը 24 մ/վ):

Կայանի էլեկտրական մասը ներառում է՝

- Հաստատուն և փոփոխական հոսանքի էլեկտրական ցանցեր,
- Մալուխային խրամուղիներ,
- 0.8 / 35 / 110 կՎ էլեկտրական սարքավորումներ,
- Հաշվառման հանգույց երկկողմանի հաշվիչով,
- Պաշտպանական հողանցման համակարգ:

Ֆոտովոլտային մոդուլներից հաստատուն հոսանքը փոխակերպիչներին փոխանցվում է արևային համակարգերի համար նախատեսված համապատասխան հաշվարկված կտրվածքով DC մալուխներով (ոչ պակաս քան 4-6 մմ²), մինչև 800 Վ լարումով: Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվում է 3×185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2×0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև մոտ 5 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային

գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի նոր կառուցվող 110 կՎ ԲԲՄ-ին:

Արևային կայանի կառուցապատման մակերեսը կազմում է 516.97մ²:

Բոլոր մալուխային և էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարվում են ՊՈւԷ, ՇԽՈՒ 3.05.06-85, ՀՍՏ 335-2011 պահանջներին համապատասխան:

Տրանսֆորմատորային ենթակայան: Արևային կայանի տարածքում նախատեսվում է կառուցել 9. 35/2x0.8ԿՎ լարմամբ, 9100 ԿՎԱ հզորության ենթակայան, որի համար նախատեսվում են միաձույլ երկաթբետոնե հիմքեր՝ 6.56×2.93 մ չափսերով, բետոն՝ В20, հիմքերի տեղադրման խորություն՝ -1.20 մ, ջրամեկուսացում՝ բիտումային մածիկով:

Նախատեսվող ենթակայանի չափսեր՝ $6.058 \times 2.896 \times 2.438$ մ, նախատեսվում է տեղադրել յուղային մեկ տրանսֆորմատոր, 7,5մ³ յուղի տարողությամբ:

Տրանսֆորմատորի 35կՎ ԲԼ կողմում տեղադրվում է լրակազմ բաշխիչ սարքավորում, իսկ ՑԼ կողմում տեղադրվում է օդային երկու անջատիչներ, որոնք միանում են երկու առանձին սեկցիաներին: Յուրաքանչյուր սեկցիային միանում են 8-ական ինվերտերներ, ինչպես նաև սեփական կարիքների համար նախատեսված ավտոմատները: Հողանցումը նախատեսվում է կատարել շերտապողպատից 40x4մ չափերով:

Շանթարգելների հողանցման կոնտորը և սարքավորումների հողանցման կոնտուրները պետք է լինեն առանձին:

110/35 կՎ լարմամբ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ հիմնական ենթակայանի նախագիծը կներկայացվի հաջորդ փուլի նախագծում, որը կիրականացվի 02-035-0127-0019 ծածկագրով հողամասի վրա:

Օդային գիծ. Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվելու է 3×185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2x0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև մոտ 5 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի 110 կՎ ԲԲՄ-ին:

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ Օրենքի մոտ 5 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գիծը ենթակա է ՇՄԱԳ-ի և փորձաքննության կներկայացվի առանձին նախագծով, որում մանրամասն կներկայացվի նաև նախատեսվող ենթակայանը:

Մալուխագիծ. Ֆոտովոլտային մոդուլներից ստացվող հաստատուն հոսանքը փոխանցվում է փոխակերպիչներին արևային համակարգերի համար նախատեսված համապատասխան հաշվարկված կտրվածքով DC մալուխներով (ոչ պակաս, քան 4-6 մմ²), մինչև 800 Վ լարումով: Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվում է 3×185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2x0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը 35 կՎ լարման համար նախատեսված մալուխով միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև մոտ 5 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի նոր կառուցվող

110

կՎ

ԲԲՄ-ին:

Բոլոր մալուխային և էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարվում են ՊՈւԷ, ՇԽՈՒ 3.05.06-85 և ՀՍՏ 335-2011 պահանջներին համապատասխան:

Շանթապաշտպանություն. հողանցում. Շանթապաշտպանությունը, հողանցումը նախատեսվում է կատարել շերտապողպատից 40x4մ չափերով: 35/0.8-0.8 կՎ արևային ֆոտովոլտային կայանի ԼՏԵ-ի շանթապաշտպանությունն իրականացվում է նոր տեղադրվող թվով 1 հատ շանթարգելի միջոցով:

Շանթարգելների հողանցման կոնտորը և սարքավորումների հողանցման կոնտորները պետք է լինեն առանձին: Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի 35/0.8-0.8 կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայանի միացումները պետք է լինեն եռակցումով: Եռակցման կարերը պետք է լինեն հողի տակ՝ ծածկված բիտումային շերտով, իսկ վերգետնյա մասերում՝ ներկված:

Հողանցման կոնտորի դիմադրությունը պետք է լինի 4 Օհմ, համաձայն էլեկտրասարքավորումների տեղադրման կանոնների: Ենթակայանի ներքին էլեկտրամատակարարման ցանցը նախատեսվում է իրականացնել 0.8կՎ լարման հավաքական դռերից:

Հողանցման համակարգը նախագծված է ՇՀՊ 3.05.06-96 պահանջներին համապատասխան: Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չպետք է գերազանցի 4 Օհմ:

Տարածքում նախատեսվում են՝

- Շանթապաշտպանություն,
- Հրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներ,
- Հակահրդեհային միջոցառումներ:

Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար մասերը ենթակա են պարտադիր հողանցման:

Արևակայանի ցանկապատում. Կայանի տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատվում է 2.0 մ բարձրությամբ 3D մետաղական ցանցային ցանկապատով, նախատեսվում է մուտքի վերահսկում և անվտանգության միջոցառումներ:

Պահակատուն. Նախագծով նախատեսվում է կառուցել մեկհարկանի պահակատուն՝ չափեր՝ 6.58×4.90 մ, մաքուր հարկի բարձրություն՝ 2.8 մ, հիմքեր՝ ժապավենային, միաձուլ երկաթբետոնե, տանիք՝ միաթեք, մետաղական կարկասով,

Պահեստային տարածք Շինհրապարակում նյութերի պահեստային տարածքին կից նախատեսվում է մետաղական կառույց՝ վնասված վահանակների պահեստավորման համար, որը պահպանվում է նաև ամբողջ շահագործման փուլում:

Արտակարգ իրավիճակներ և տեսահսկման համակարգ. տարածքում նախատեսվում են տեղադրել հրդեհաշիջման վահանակներ և կրակմարիչներ: Ենթակայանի տարածքում նախատեսվում է հակահրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչների տեղադրում:

Կրակմարիչներ. պահակատան շենքի ներսում և ենթակայանի տարածքում նախատեսվում է հակահրդեհային ազդանշանային համակարգ՝ կրակմարիչ, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներ:

9.2 Շինարարության փուլ.

Գործունեության տարածքում բացակայում են շենք-շինություններն, ուստի քանդման աշխատանքներ չեն նախատեսվում: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ:

Շինհրապարակ. գործունեության իրականացման համար կազմակերպվելու շինհրապարակ՝ ամբողջ տարածքի մակերեսով:

Շինարարության փուլում նախատեսվում է հետևյալ շինարարական աշխատանքները.

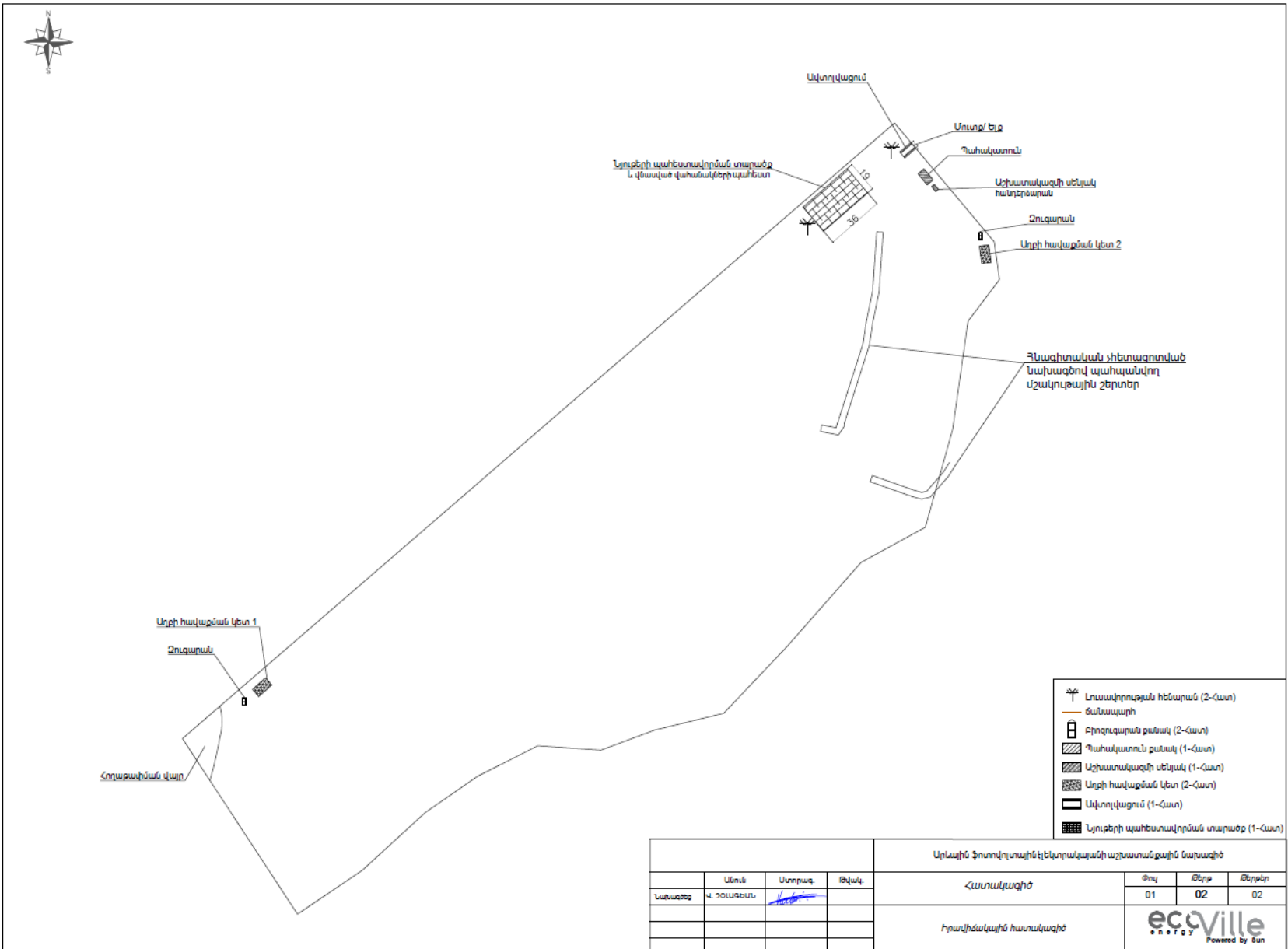
- շինարարական հրապարակի կազմակերպում,
- հողային աշխատանքներ,
- շինտեխնիկայի կայանման վայր,
- ծածկեր, կոնստրուկցիաներ,
- հարդարման, բարեկարգման աշխատանքների իրականացում և այլն:

Շինարարական հրապարակում լինելու են.

- աշխատակազմի սենյակ- 1 հատ
- բիոզուգարան - 2 հատ
- պահակատուն-1 հատ
- նյութերի պահեստավորման տարածք- 1հատ
- շին աղբի հավաքման կետ- 2հատ,
- հակահրդեհային վահանակ, հիդրատներ
- մեքենաների անիվների լվացման հարթակ՝ 1 հատ 8,0x3,5 մ չափերի:

Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ՝ 2 լյուքսից ոչ պակաս: Շինհրապարակում նախատեսված է շինարարական աղբի պահման տարածք:

Շինհրապարակի կազմակերպման հատակագիծ

Շինհրապարակի տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում, որի համար նախատեսված է մեկ հատ անիվների լվացման հարթակ՝ 8,0x3,5 մ չափերի: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման սարքի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ: Շինհրապարակում անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը հեռացվելու են դեպի բիոզուգարան: Կառուցվելու է ջրատար շինարարության փուլում՝ սելավատար անձրևաջրերի հեռացման նպատակով: Այն բետոնային կառույց չի լինելու. իրականացվելու է հողի փորմամբ և բաց խրամուղու ձևավորմամբ:

Սելավային ջրացանցի միջոցով հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 3տ տարողության պարզարան: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում: Պարզեցված ջրը կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ժամանակ շինարարական հրապարակի ջրցանման և անիվների լվացման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադր:

Շինհրապարակը ցանկապատվելու է: Համաձայն նախագծի ցանկապատվելու է մետաղական ցանցային ցանկապատով:

Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ, էլեկտրականությամբ, պահպանվելու են անվտանգության և հակահրդեհային պայմանները, տեղադրվելու են վտանգն ազդարարող համապատասխան նշաններ, տեղեկատվական պաստառ՝ Կառուցապատողի վերաբերյալ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

Լուսավորություն և ջեռուցում. շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին: Տարածքում աշխատողների համար տեղադրվելու է ժամանակավոր հանգստի կացարան(տնակ), որի լուսավորությունը և ջեռուցումը կկատարվի ժամանակավոր էլեկտրական հոսանքի անցկացման՝ դիզելգեներատորների միջոցով:

Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ. շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ, որոնք լինելու են Կապալառու կազմակերպության սեփական միջոցները կամ վարձակալվելու են այլ կազմակերպություններից: Օգտագործվելու են, մասնավորապես.

- հորատող-1 հատ,
- հարթեցնող-1 հատ
- ինքնաթափ-1 հատ,
- ավտոաշտարակ-1 հատ,
- էքսկավատոր- 1 հատ և այլն:

Հողային ռեսուրսներ. նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ՝ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի համար նախատեսված հորատանցքերի և դեպի ենթակայան տանող ստորգետնյա էլեկտրական գծի անցկացման նպատակով խրամուղիների փորման, հողատարածքի ցանկապատման: Տարածքում

հողաբուսական շերտը բացակայում է: Առաջին շերտը տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, տեղ-տեղ մանրաբեկորների պարունակությամբ, ավազակավային լցոնով:

Մալուխագծերի՝ փոսորակների հանույթը կազմում է 315,39 մ³, որը ամբողջությամբ հեռացվելու է, և խրամուղիներում հողային աշխատանքների կատարման ժամանակ կատարվելու են 2523մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 1992մ³ օգտագործվելու հետլիցքի և հարթեցման համար, իսկ մնացած՝ 531 մ³-ը նախատեսվում է տեղափոխել համայնքի հետ համաձայնեցված վայր:

Ընդամենը կատարվելու է 2838,39մ³ հողային աշխատանքներ, որից 1992մ³ հետլիցք, մնացած 846,39 մ³ հեռացվելու է համայնքի կողմից համաձայնեցված վայր:

Ջրային ռեսուրսներ. Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի պայմանագիրը կկնքվի շինարարական աշխատանքների սկսվելու պահից:

Կեղտաջրերի հեռացում. Աշխատողներն օգտվելու են տարածքում տեղադրվող՝ շարժական 1,0*1,5 չափերի 2 հատ բիոզուգարաններից՝ լվացարանով:

Թափոններ. Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ նյութերի մնացորդներ (ավազ, մանրախիճ, պլաստմասե իրեր և այլն), աղտոտված լաթեր, պարկեր, կենցաղային աղբ, մետաղական մնացորդներ(մետաղյա լարերի մնացորդներ, տարաներ և այլն):

Սոցիալական. Շինարարական աշխատանքներին ներգրավվելու են 30 մարդ՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են համայնքի բնակիչներ, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Բարեկարգում. Կառուցապատման ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների հեռացում, տարածքի հնարավորինս նախկին տեսքի բերում, օգտագործված ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.

Ընդհանուր գործողությունները տևելու են 24 ամիս կամ 2 տարի՝ ըստ ժամանակացույցի/բուն շինարարական աշխատանքները տևելու են 20.5 ամիս կամ 533օր/:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է ըստ նախատեսված ժամանակացույցի՝ հերթականությամբ.

- Նախագծային աշխատանքներ
- Հողային աշխատանքներ

- Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ
- Մալուխների անցկացում
- Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում
- Մալուխների, ինվենտորների, վահանակների տեղադրում
- Հողանցման համակարգի անցկացում
- Ճանապարհի կարգաբերում, ցանկապատ
- Կայանի կարգաբերում, էլեկտրասարքավորումների տեղակայում և այլն:

Աշխատանքների տևողության ժամանակացույց

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՔԱԾԵՐՈՎ																							
		1				2				3				4				5				6			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կողո կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանոնան աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ																								
7	Սալուխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների ետլիցք																								
9	Կողո կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակալիմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվելտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՅԷԿ-ի միացումը ենթակայանին																								
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ԴԱՏԵՆԵՐՈՆ» ՍՊԸ				10.5 ԱՎՏ Գործուղյալը արժեքային ֆոտոմոնիթորինգ 6.65 ԱՎՏ Գործուղյալը արժեքային էլեկտրակայանի առաջին մաս ՀՀ Սարգ Սրազաժուտ, համայնք Թալին գյուղ Դաշտառեն 10-րդ փողոց 11 հողամաս			
	Անուն	Ատրուպ	Թվակ	Էլեկտրատեխնիկական մաս		վերամայրամ	Մասկտաթ
Եզր	Կ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ					04	-
Նախաձեռն	Վ. ԴՈՒՍԱԶՆ			ժամանակացույց		Թիթ	Թիթ
Նախաձեռն	Ա. ԴՈՒՍԱԶՆ					25	28
							

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԱՐՔԱԾԵՐՈՎ																							
		7				8				9				10				11				12			
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կողո կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																								
6	Հետևողական կոնստրուկցիաների ձգում, տարածքի ցանկապատում																								
7	Սալուխների անցկացում																								
8	AC մալուխների տեղադրում																								
9	Կողո կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Կահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակոմպիլմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱձԷԿ-ի միացումը ենթակայանին																								
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ԴԱԵՏԵԽՆԻԳՈՒ» ՍՊԸ				10.5 ՄՎԵ հզորությամբ արեկային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից 6.65 ՄՎԵ հզորությամբ արեկային էլեկտրակայանի առաջին մաս ՀՀ Սարգսյան պողոտայի համայնք թաղին գտնվող Ղազարյան 10-րդ փողոց 11 հողամաս			
Եզր	Անուն	Ստորագր	Թվական	Էլեկտրատեխնիկական մաս		Վերանայում	Մնացորդ
Նախագծող	Ա. ՆՆՈՍՏՅԱՆ					04	26
Նախագծող	Վ. ՉՕՆԱԳԵՆՆ						28
Նախագծող	Ա. ԴՆԱՆԿՅԱՆ			Ժամանակացույց			

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԱՔԱՅՆԵՐՈՎ																							
		1				2				3				4				5				6			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների ետլիցք																								
9	Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակրալիմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՖԷԿ-ի միացումը ենթակայանին																								
20	Կայանի կազմաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ՂԱՏՏԵՆԵՐՈՂ» ՍՊԸ				10.5 ՄԿՏ Գծրությամբ արեւային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից 6.65 ՄԿՏ Գծրությամբ արեւային էլեկտրակայանի անալիզի մաս ՀՀ Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին գյուղ Դաշտաղեմ 10-րդ փողոց 11 հողամաս					
	Անուն	Ստորագր.	Թվական	Էլեկտրատեխնիկական մաս	Վերանայում	Մասշտաբ	Թիք	Թերթեր	
Եզր	Կ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ			Ժամանակացույց	04	-	27	28	
Նախագծող	Կ. ՂՕՆԱԳԵՆ								
Նախագծող	Ա. ՂՈՒԳՈՎԱՆ								

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՆՆԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈԼՈԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԱՅՆԵՐՈՎ																							
		7				8				9				10				11				12			
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																								
6	Հետևողական կոնստրուկցիաների ձգում, տարածքի ցանկապատում																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	AC մալուխների տեղադրում																								
9	Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակալիմային ճանապարհի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ԱՖԵԿ-ի միացումը ենթակայանին																								
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

«ԴԱՇԵՆԵՐՈՂ» ՍՊԸ				10.5 ՄՎՏ Գծրության արեկային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից 6.65 ՄՎՏ Գծրության արեկային էլեկտրակայանի առաջին մաս ՀՀ, Սարգ Արագածուն, համայնք Ցալին գյուղ Ղաշտաղեն 10-րդ փողոց 11 հողամաս			
ՆՊԻ	Ա. ՆՆՈՍՏՈՅԱՆ	Ստորագր.	Թվակ.	Էլեկտրատեխնիկական մաս		վերանայում	Մնացորդ
Նախագծող	Վ. ԴՈՒԱԳՅԱՆ					04	28
Նախագծող	Ա. ԴՈՒԱԳՅԱՆ			Ժամանակացույց			

9.4. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր

Ջուր: Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր: Ջրցանի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, համապատասխան լիցենզիա ունեցող անձանց կամ ընկերությունների կողմից: Պայմանագիրը կկնքվի գործունեության վերաբերյալ համապատասխան շինությունների ստանալուց հետո՝ շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ: Պայմանագրում նշվելու է տեխնիկական ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Ջուրը լցվելու է տարածքում տեղադրվող 2 հատ 2 տ տարողության բաքի մեջ: Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է հրդեհամարման, ջրցանի և անիվների լվացման համար:

Շինարարությունը տևելու է 533 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու են առավելագույնը 30 աշխատակից, որից 5-ը ԻՏՈ:

Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, մեքենաների անիվների լվացման, տարածքի ջրցանման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{է.ձ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 25 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 533 օր:

$$W_{\text{խ.տ.}} = (5 \times 0.016 + 25 \times 0.025) \times 533 = 375,765 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 0,705 \text{ մ}^3/\text{օր:}$$

Ելնելով անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Մեքենաների անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է մեքենաների լվացում՝ 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ, տեղադրվելու են 1 հատ լվացման կետ, ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ: Շին.տեխնիկայի աշխատանքը հաշվարկված է 1040 ժամ:

$$Q_2 = 0.8 \times 1 = 0,8 \text{ լ/վրկ կամ } 2880 \text{ լ/ժամ կամ } 2.9 \text{ մ}^3/\text{ժամ}$$

$$\text{կամ } 2.9 \text{ մ}^3 \times 1040 \text{ ժամ} = 3016 \text{ շին/ժամ}$$

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 2500 մ², (շինհրապարակ, ճանապարհներ)

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ 104 (առավելագույնը 104օր) հողային աշխատանքների ժամանակ:

$$U_1 = 2500 \times 0.015 \times 104 = 3900 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ:}$$

Շինարարության ժամանակահատվածի համար ընդամենը ծախսվելու է՝ 8200 մ³/շին. ժամ:

Օգտագործվող նյութեր.

Գործունեության իրականացման ընթացքում օգտագործվելու են հետևյալ նյութերը.

- մալուխ
- մետաղ՝ ալյումին, պղինձ
- մեկուսիչ նյութեր
- բետոն, ամրան
- մետաղական խողովակներ
- մետաղական շերտապողպատ
- խիճ
- մետաղական ցանց
- փայտանյութ:

Հաղորդալարերը լինելու են պղինձ-ալյումինե:

Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման, համար օգտագործվելու է բետոնանյութ, որը բերվելու է պատրաստի վիճակում, մասնագիտացված կազմակերպություններից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Բետոնն օգտագործվելու է հիմնականում արևակայանում մետաղական կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնացման աշխատանքների, հենասյուների, ցանկապատի, լուսավորության վահանակների տեղադրման, պահակակետի, ենթակայանի կառուցման ժամանակ: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա: Տարածքում վառելիքի պահեստավորում չի նախատեսվում:

Շահագործման փուլում բնառեսուրսների օգտագործում չի նախատեսվում, գործելու է միայն էլեկտրամատակարարման համակարգը:

10.Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց, 11 հողամաս հասցեում: Հողամասի տարածքը կազմում է 9,5 հա՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակությամբ, սեփականության իրավունքով: Սույն նախագծով և ՇՄԱԳ-ով նախատեսվում է 10,5 ՄՎտ հզորությունից, 6,65 ՄՎտ հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանի կառուցում: Արևային ֆոտովոլտային կայանը արևային էլեկտրաէներգիայի լուծումներով էներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան փոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում:

ՇՄԱԳ շրջանակներում իրականացվել են արևային կայանի կառուցման և շահագործման ընթացքում հնարավոր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների ուսումնասիրություններ:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է վեր հանել հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական ելակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում ծառահատումներ չեն կատարվելու, ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չի առաջանալու: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ: Տարածքն ի սկզբանե օգտագործվել է որպես արոտավայր, հողային ծածկույթն արդեն իսկ ենթարկելով էրոզիայի: Այժմ տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը փոխվել է՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների:

Գործունեության իրականացման հետևանքով հնարավոր բացասական ազդեցությունները կլինեն շինարարական աշխատանքների ժամանակ, որոնք կլինեն կարճաժամկետ:

Արևակայանի կառուցման շինարարության և շահագործման փուլերում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու՝

- արևակայանի և ենթակայանի շինարարական աշխատանքների ընթացքում օդային ավազան արտանետումների:
- Զրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման:
- Լանդշաֆտի, Կենդանական և Բուսական աշխարհի փոփոխությունների:
- Շինարարական թափոնների, կայանի աշխատանքի ընթացքում և ապամոնտաժումից հետո առաջացող թափոնների կառավարման:
- Արտակարգ իրավիճակների առաջացման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

10.1 Օդային ավազան. Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան

լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման, բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով: Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները.

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040 ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0,1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NOx (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,044
Ծծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,29	0.556

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ: Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը շատ հեռու է բնակելի՝ Դաշտադեմ գյուղի տարածքից՝ մոտ 1240 մ հեռավորության վրա, ուստի որևէ ազդեցություն չի կանխատեսվում:

Շինարարության փուլում Օդային ավազան արտանետումները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի և կլիմայի վրա հնարավոր ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

10.2 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն «Հայր և Որդի Տիտիզյաններ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարված ուսումնասիրության՝ ստորգետնյա ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա՝ 10մ-ից խորը հորիզոններում: Գործունեության իրականացման հետևանքով մակերևութային ջրային ռեսուրսների աղտոտում չի կատարվելու, քանի որ տարածքում մակերևութային ջրահոսքերը բացակայում են: Ամենամոտ մակերևութային ջրային ռեսուրսը մշտական հոսք չունեցող սելավատարն է՝ 290 մ հեռավորության վրա:

Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ

պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան ՋԹ ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Կեղտաջրերի հեռացում. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերի հեռացման համար կտեղադրվի 2 շարժական բիոզուգարաններ՝ 1,0*1,5 չափերի՝ լվացարանով:

Բիոզուգարանների մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքերի բացակայությամբ պայմանավորված՝ արևային կայանի շինարարական փուլում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածության փոփոխություն չի լինելու, ուստի արևակայանի շինարարության ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցությունները բացակայում են:

Շահագործման փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.3 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Համաձայն տարածքում կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների հաշվետվության՝ գործունեության ենթակա տարածքում հողաշերտը տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ են: Հողաբուսաշերտը բացակայում է: Արևային կայանի կառուցման շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ մեխանիզմներով և ձեռքով:

Մալուխագծերի՝ փոսորակների հանույթը կազմում է 315,39 մ³, որը ամբողջությամբ հեռացվելու է, և խրամուղիներում հողային աշխատանքների կատարման ժամանակ կատարվելու են 2523մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 1992մ³ օգտագործվելու հետլիցքի և հարթեցման համար, իսկ մնացած՝ 531 մ³-ը նախատեսվում է տեղափոխել համայնքի հետ համաձայնեցված վայր:

Ընդամենը կատարվելու է 2838,39մ³ հողային աշխատանքներ, որից 1992մ³ հետլիցք, մնացած 846,39 մ³ հեռացվելու է համայնքի կողմից համաձայնեցված վայր:

Հողային ռեսուրսները աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական կառավարման պլանով միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, դադարելու է գերարածեցումը, առաջանալու են ստվերային տարածքներ,

առաջանալու է հողի խոնավության նոր ռեժիմ, նկատի ունենալով թվարկված փոփոխությունները, հնարավոր են հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

10.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Տարածքն անտառածածկ չէ, բացակայում է ծառաթփային բուսականությունը, տեղ-տեղ առկա է ոչ լավ զարգացած խոտածածկ: Գործունեության տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների ադմոնիկ մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում՝ Արևային էլեկտրակայանի կառուցման արդյունքում տարածքի մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի 30-40 տոկոսը: Մասնակիորեն լուսավորված, ինչպես նաև հողի խոնավության նոր ռեժիմի պայմաններում տարածքում հնարավոր է ստեղծվի բուսական նոր համակեցություն: Կենսաբազմազանության հնարավոր դրական փոփոխություններն արդեն առկա են շահագործվող արևակայանների տարածքում՝ վահանակների տակ, ինչը ապացուցվել է մոնիթորինգի արդյունքում: Ուստի կենսաբազմազանության վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում, դրանք առավել քան դրական միտում են ունենալու:

10.5 Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների՝ գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են 3-5-րդ դասերին:

Առաջանալու է.

- մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ

պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131200 01 995)՝ 12կգ, օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պյումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝ 20 կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝ 50կգ թափոնների տեսքով:

- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4) 15 կգ/տարի:
- Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող» (ծածկագիր՝ 31401100 08 99 5)՝ 846,39 մ³:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի՝ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 3600 կգ/տարի քանակով:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենաճանապարհեղծված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=30*120=3600\text{կգ/տարի}$$

Նախատեսվող գործունեությունը տևելու է 1տարի 8 ամիս, ուստի կենցաղային աղբի տարեկան քանակը կկազմի.

$$3600*1.7=6120\text{կգ/տարի}$$

Թափոնների ճիշտ կառավարման և վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա նվազագույնի հասցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների հրամանի հնարավոր առաջացող թափոններն են.

- Հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ 7,5 մ³ ընդհանուր քանակով:
- • Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4), մոտ 2,5 կգ:
 - Յուղերով աղտոտված ավազ (կոշտ՝ յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3), մոտ 1,5 խոր.մ:
 - Ասֆալտի և ասֆալտբետոնե խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4)՝ մոտ 10մ³:

Վտանգավոր թափոնները լիցենզավորման ենթակա գործունեություն են համաձայն՝ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի, ուստի վերջիններիս գործածությունը, վնասագերծումը, տեղափոխումը պետք է իրականացվի համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպությունների կողմից:

Շահագործման փուլում՝ վթարների կամ վերանորոգման դեպքում թափոնների պետք է կատարել թափոնների քանակական գնահատում, ելնելով կատարված աշխատանքների արդյունքում թափոնների գոյացման փաստացի ծավալների հիման վրա՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են թափոնների ազդեցության մեղմմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կառավարման արդյունքում վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

10.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի գիտաշխատողների կողմից 2025թ. մարտի 26-ին կատարվել է 9.50հա /ծածկագիր՝ 02-035-0127-0018/, տարածքի ուսումնասիրություն՝ պատմամշակութային հուշարձանների և հնագիտական շերտերի հայտաբերման նպատակով: Տարածքում պատմա-մշակութային միավորների վրա հնարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա են մի շարք ռիսկեր: Նշված ռիսկերը կապված են հայցվող և կից տարածքում առկա պատաշարերի և կառույցների մնացորդների առկայության հետ: Առաջարկվում է թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի տարածքներում առկա պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունը, հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը դրանց հետ, ապահովելով տեղում պահպանված մշակութային լանդշաֆտի անխաթարությունը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը: Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները, հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել:

Պայմանավորված հողամասում փաստագրված հնագիտական միավորների առկայությամբ, ծրագրի իրականացման դեպքում, պատմա-մշակութային միավորների վրա հնարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա մի շարք ռիսկերը նվազեցնելու համար, մասնագետները ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությանը առաջարկում են.

- արևային կայանի նախագիծը կատարել հնագետի հետ համաձայնեցմամբ՝ հնագիտական միավորների ամբողջականությունն ապահովելու համար,
- առաջարկվում է նաև, որ հայցվող տարածքում առկա որոշակի՝ հատվածաբար պահպանված պատաշարերի կողմից զբաղեցված տեղամասեր ևս կարող են օգտագործվել կայանի շինարարության համար, չափազրվելուց և փաստագրվելուց հետո: Հավելված 4:

10.7 Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ.

Գործունեության վայրը չի առնչվում՝ վայրի բնության կամ այլ արգելոցի, ազգային զբոսայգու կամ միջազգային նշանակության այլ տարածքների հետ, ուստի որևէ

ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու ուժեղացում, փոթորիկ),
- հրդեհների առաջացման, հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Համաձայն կատարված «Հայր և որդի Տիտիզյաններ»ՍՊԸ-ի ուսումնասիրությունների՝ գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգությունն ապահովելու նպատակով տարածքն ապահովված է լինելու հակահրդեհային վահանակներով, օդափոխության և հակահրդեհային համակարգերով, տեսահսկման այլ ազդանշանային սարքերով:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Արտակարգ իրավիճակների ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

10.9 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլ: Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան: Թրթռումների մակարդակը սահմանվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2006թ.մայիսի 17-ի N533-Ն որոշման նորմերով:

Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 55 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A)

ավելացում: Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 80 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Գործունեության ընթացքում աղմուկ առաջացնող շինտեխնիկայի օգտագործումը սահմանափակ է կամ քիչ հավանական, քանի որ կատարվելու են միայն հողային, բետոնապատման աշխատանքներ:

Քանի որ շինարարական սարքավորումներն աշխատելու են միայն ցերեկային ժամերին, հերթականությամբ՝ ցանկապատված շինհրապարակի սահմաններում, ապա աղմուկի մակարդակը չի գերազանցի թույլատրելի նորմերը: Բացի այդ աղմուկից պաշտպանվող շերտեր են ծառայում պատերը, ցանկապատը, երկշերտ պատուհանները կանաչ տարածքները: Գործունեության տարածքը ցանկապատվելու է, շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցանկապատված տարածքում, որը ևս կմեղմի աղմուկի և թրթռումների մակարդակը: Բացի այդ Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, աղմուկի մակարդակը և վիբրացիան չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ Դաշտադեմ բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տնից հեռավորությունը կազմում է 1240մ: Նկատի ունենալով նշված հանգամանքը և աղմուկի զրոյական մակարդակը աղմուկի հաշվարկները չի ներկայացվել:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում շատ ցածր կլինի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակչության վրա:

Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ:

Արևակայանը, ենթակայանը նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան::

Արևային կայանի շինարարությունը և շահագործումը կատարվելու է ոլորտին առնչվող ՀՀ-ում գործող նորմատիվային փաստաթղթերի և կանոնակարգերի պահանջներին համապատասխան:

Նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը բնակավայրերի վրա ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

10.10 Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը. /Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն/.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու

առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված հետևյալ ռիսկերի հետ.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ էներգետիկայի, քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,
- օգտագործվող հեղուկ նյութերի օգտագործման, պահպանման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են աշխատողների աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ կապված հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում հնարավոր վթարների հետ, որից խուսափելու համար անհրաժեշտ է աշխատանքի ճիշտ կազմակերպում և աշխատանքի ընթացքում անվտանգության պահպանում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է նաև էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ: Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ոլորտին առնչվող ՀՀ օրենքների, կառավարության որոշումների, տեխնիկական կանոնակարգերի, Առողջապահության նախարարության հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են միջոցառումներ, ուղղված՝ մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության պահպանմանը:

10.11 Սոցիալական ազդեցություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամաս հասցեում: Հողամասի տարածքը կազմում է 9,5 հա՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակությամբ, հողատեսքը՝ էներգետիկայի հողատեսքը՝ էներգետիկայի, սեփականության իրավունքով:

Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Նոր ենթակառուցվածքների կառուցում չի նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհը:

Նախատեսվող գործունեությունը համահունչ է «Հայաստանի հանրապետության Արագածոտնի մարզի 2017-2025 թվականների ռազմավարական զարգացման ծրագիր»-ի դրույթներին: Համաձայն ծրագրի՝ նախատեսվում է մարզում կարողությունների, արդյունաբերության և այլ ոլորտների զարգացում՝ նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրմամբ, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների խթանման համար վարկային երաշխավորությունների, տեղեկատվության և խորհրդատվությունների տրամադրում, գործարար ուսուցում: Նախատեսված են արտասահմանյան կազմակերպությունների հետ երկխոսության ու համագործակցության կայացման խթանում, համայնք-բիզնես կապի սերտացում:

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 30 մարդու համար:

Արևային կայանի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ, կապված.

- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ կից գտնվող արոտավայրերի, ճանապարհի հնարավոր խաթարումներ, եթե աշխատանքները կատարվեն անփութորեն և դուրս գան նախատեսվող գործունեության սահմաններից կամ չնախատեսված հանգամանքներում վնասվեն արոտավայրերի տարածքները:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժից:
- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման և նոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում Արևային կայանի կառուցման հետևանքով բացասական սոցիալական ազդեցություններ չեն նախատեսվում:

Լինելու են դրական սոցիալական ազդեցություններ, այն կնպաստի.

- Հայաստանի Հանրապետությունում ներմուծվող էներգառեսուրսներից կախվածության նվազմանը, կանաչ էներգիայի զարգացմանը:
- Համայնքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:
- Աշխատատեղերի բացմանը:
- Մարզի և համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով:

Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Նախաձեռնողը նախատեսում է մասնակցություն ունենալ համայնքի զարգացման ծրագրերին, անհրաժեշտության դեպքում համայնքի բյուջե փոխանցել ֆինանսական միջոցներ, որոնք կնպաստեն համայնքի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը:

10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.

Շինարարության փուլ: «Դաշտեներգո» ՍՊ ընկերության նախատեսվող Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի, Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամաս հասցեում, զբաղեցնելու է ընդհանուր՝ 9,5 հա տարածք:

Շինարարության փուլում լանդշաֆտի որոշակի փոփոխություններ կառաջանան պայմանավորված հողային աշխատանքներով, որոնք լինելու են ժամանակավոր:

Կայանի կառուցման արդյունքում տեղի կունենա լանդշաֆտի փոքրածավալ փոփոխություն՝ պայմանավորված տարածքում արևային մոդուլների տեղադրումով: Լանդշաֆտի փոփոխությունը տեսանելի չի լինի բնակավայրերից՝ հեռավորության պատճառով: Իսկ ավտոճանապարհներից պատկերների փոփոխությունը էական չի լինի:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների և վտանգավոր նյութերի հեռացում, բոլոր ժամանակավոր կառույցների ապամոնտաժում, ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով, իսկ վերին մասը ծածկվելու է բուսահողով:

11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները (Բնապահպանական կառավարման պլան)

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է գնահատման հաշվետվությունում նշված գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների՝ օդային ավազան, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության, արտակարգ իրավիճակների, աղմուկի մակարդակի, ինչպես նաև թափոնների կառավարման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ կապված հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Նախագծի և բնապահպանական միջոցառումների ճիշտ կիրառման արդյունքում՝ գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

11.1 Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ: Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

-օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝

բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս,

- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով,

- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,

- ցանկապատել շինարարական հրապարակը՝ համապատասխան նախագծի,

- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ,

- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով:

- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

11.2 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- մալուխագծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում,

- հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում, անվադողերը լվանալուց հետո՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար փովելու է մանրախիճ,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների վրա,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- հնարավորինս պահպանել գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում

11.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով),
- աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կտեղադրվի ջրի բաք,
- շինհրապարակում կտեղադրվի պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով,
- պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,
- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը,
- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,
- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,
- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի,
- բետոնի լցվածությունը պետք է լինի վերահսկելի՝ ճանապարհներին բետոնանյութի արտհոսքը կանխելու նպատակով :

Կեղտաջրեր.

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,
- բիոզուգարանի մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո այն կհեռացվի կապալառու կազմակերպության կողմից:

Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան),
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

11.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար նախատեսվում է.

- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին,

- խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար:

Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:

11.5 Թափոններ

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- խուսափել տարածքում թափոնների կուտակումից,
- նյութերի մնացորդները Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել, անհրաժեշտության դեպքում հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,
- մետաղական մասերի մնացորդները հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,
- շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, մեկուսիչներ կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,
- կենցաղային աղբը կհավաքվի աղբահավաք տարողության մեջ և կտեղափոխվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,

- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնվելու է թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին:

Շահագործման փուլ. Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է:

- կառուցել 7,7մ³ տարողության յուղընդունիչ տրանսֆորմատորից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչը լինելու է բետոնապատ՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների

համակցությամբ,

- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,

- հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքել համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնել մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված վահանակներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու են տարածքում նախատեսված փակ պահեստային շենքում՝ մետաղական վագոն-տնակում՝ մինչև համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված վահանակներն ունեն օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված վահանակները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած վահանակները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ Հայաստանի Հանրապետությունում դրանց վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը, մասնավորապես համապատասխան մասնագիտական կազմակերպությունների ստեղծումը:

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի կուտակում չի նախատեսվում: Աղբը կուտակվելու է պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և ամենօր տեղափոխվելու է աշխատողների կողմից:

11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Շինարարության փուլ: ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի գիտաշխատողների կողմից կատարվել է տարածքի ուսումնասիրություն :

Պատմամշակութային և բնության հուշարձանների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- տարածքում առկա հնագիտական շերտերը հնագետի հսկողությամբ առանձնացնել և պահպանել:
- Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական

մեծ խտությունը:

- Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները:
- Հարևան հատվածներում միջամտություններ, ինչպես նաև հեռացված հողի զանգվածների, աղբի, տրանսպորտային միջոցների կուտակումներ չկատարել:
- Տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով:
- Շինարարական աշխատանքները կատարել միայն համապատասխան պետական լիազոր մարմնի կողմից թույլտվության տրամադրման և համապատասխան մասնագետի հսկողության դեպքում:

Շահագործման փուլում պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցությունը կանխելու նպատակով արևակայանի սպասարկումը կատարել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով, բացառելով տարածքում գոյություն ունեցող պատմամշակութային արժեքների վնասումը:

11.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,
- շինհրապարակում աղմուկի մակարդակը գերազանցելու դեպքում աշխատողներին ապահովել ականջակալներով,
- Արևակայանի, ենթակայանի, և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը,

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և ենթակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական մեծ հեռավորության վրա, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

11.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակներով, հակահրդեհային կրակմարիչներով,

տեղադրվելու են ջրի բաքեր,

- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն,
- տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,
- նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- ապահովել էլեկտրահաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը,

- հողային աշխատանքեր կատարելուց առաջ, ենթակառուցվածքների հետ հատվելու դեպքում, անհրաժեշտ է նախօրոք ստանալ կոմունիկացիաները շահագործող կազմակերպությունների համաձայնությունը,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շահագործման փուլ. արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանը և ենթակայանն ապահովված է լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով,

- արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են ավտոմատ կառավարման համակարգ, փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, լուսատուներ՝ 50Վտ հզորությամբ, հրդեհաշիջման վահանակներ,

- պարբերաբար ստուգել աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,

- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,

- պողպատե էլեմենտները պատված են մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ,

- անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:

11.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն. Շինարարության փուլ:

Գործունեության իրականացման ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն

հրամանի պահանջները,

- շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,

- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ,

- նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել, բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

- վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԿ-3-480* նորմերի:

Շահագործման փուլ.

- Արևակայանի, ենթակայանի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան,

- Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի:

- ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով:

Մարդու առողջության վրա վնասակար գազերի հնարավոր ազդեցությունից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է.

- վնասված արևային վահանակները հավաքել և պահել փակ վայրում՝

- բացառել վնասված արևային վահանակների տեղադրումը ուղիղ արևի ճառագայթների տակ բաց տարածքներում և աղբավայրերում:

11.10 Սոցիալական գործոններ .

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը,

- աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,
- կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով,
- փորված տարածքների արագ վերականգնում:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում բացվելու են նոր աշխատատեղեր:

Շահագործման փուլ. Հանրային քննարկման ընթացքում հանրությանը ներկայացվեց նաև հաջորդ փուլը, որպեսզի հանրությունը ամբողջական պատկերացում կազմի ամբողջ նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Տարածքին հարակից գտնվող 02-035-0127-0019 և 02-035-0127-0020 կադաստրային ծածկագրերով հողամասերի վրա ևս ընկերությունը նախատեսում է արևակայանի կառուցում: Հանրային քննարկումների ընթացքում համայնքի կողմից հարց բարձրացվեց և առաջարկվեց Ձեռնարկողին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, մասնակցել համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:

Ձեռնարկողը պատրաստակամություն հայտնեց աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, վերջինիս հետ փոխադարձ համաձայնությամբ ճշտել համայնքային խնդիրների աջակցման ուղղությունները, համայնքում կատարել զգալի ներդրումներ:

11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.

Շինարարության փուլ: նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում (ազդեցության գոտում) լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտման, կանաչ տարածքների վնասման, աղտոտման ուղղված գործողությունները,
- գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից, բերելով հնարավորինս նախքին տեսքի,
- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից,
- կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ,
- արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2,0մ բարձրության մետաղական ցանկապատով :

Արևակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով:

Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:

12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը. (Մոնիթորինգ).

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն:
- Համապատասխան մասնագետների կողմից պարբերաբար ստուգայցերի կատարում՝ շինարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանման նպատակով:
- Բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով:
- Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:
- Տրանսպորտային միջոցների երթևեկության վերահսկում՝ դաշտային տարածքներում վերջիններիս տեղաշարժը վերահսկելու նպատակով:
- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով:
- Շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանման վերահսկողություն:
- Բարեկարգման աշխատանքների իրականացման ապահովում, վերահսկում:
- Անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում՝ 2 աշխատողի միջոցով:
- Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ համաձայն համայնքի հետ կնքած պայմանագրի:

13 Բնապահպանական կառավարման պլան

Աղյուսակ 8

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	Օդային ավազան	Շինարարության փուլ Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- ցանկապատել շինարարական հրապարակը՝ նախագծին համապատասխան, - շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ, - շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով: - շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ: Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:		
--	--	---	--	--

2.	Հողային ռեսուրսներ	Շինարարության փուլ Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է. - Մալուխագծի անցկացման աշխատանքերի ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ ծածկված վիճակում, - հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար, - ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր, - շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները, - շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան ժամանակավոր կկայանվի գրունտային ճանապարհի վրա, - շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում: Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է. - հնարավորինս պահպանել գործունեության	Կապալառու	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ

		վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ հատվածները, -մալուխագծի կառուցման ավարտից հետո՝ անմիջապես իրականացնել համայնքային հողերի վերականգնում:		
3	Ջրային ռեսուրսներ	Շինարարության փուլ. ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է. - գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար մատակարարել խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շէրով), - աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կտեղադրվեն ջրի բաքեր, - շինհրապարակում համապատասխան տարողության պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով, - ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար օգտագործել տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը,	Կապալառու	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ

		- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության, - պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով, - շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում, - շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի : Կեղտաջրեր. - շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարաններ, -բիոզուգարանների մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է. - աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շէրով,		
--	--	--	--	--

		- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան), - բիոզուգարանների մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:		
4	Կենսաբազմազանություն	Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար նախատեսվում է. - գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին, - շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար: Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով, - խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:		
5	Թափոններ	Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - տարածքում խուսափել վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից, - նյութերի մնացորդները (մետաղական մասեր, մետաղալարեր և այլն) Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել, անհրաժեշտության դեպքում հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար, -շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր, - կենցաղային աղբը հավաքել աղբահավաք տարողության մեջ և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ, - շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին: Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է. - կառուցել յուղընդունիչներ (հոր)՝ տրանսֆորմատորներից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչները լինելու են բետոնյա հիմքով՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ, - հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին, - հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ	
--	--	--	--

		չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, - ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին, - յուղերով աղտոտված ավազը հանձնել մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շահագործման փուլում առաջացող վնասված վահանակները կուտակվելու են պահեստում՝ փակ տարածքում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը:		
6	Պատմամշակութային քնության հուշարձաններ.	և- տարածքում առկա հնագիտական շերտերը հնագետի հսկողությամբ առանձնացվելու և պահպանվելու են:	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը: - Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները: - Հարևան հատվածներում միջամտություններ, ինչպես նաև հեռացված հողի զանգվածների, աղբի, տրանսպորտային միջոցների կուտակումներ չկատարել: - Տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով: - Շինարարական աշխատանքները կատարել միայն համապատասխան մասնագետի հսկողության դեպքում: Շահագործման փուլում պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցությունը կանխելու նպատակով արևակայանի սպասարկումը կատարել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով, բացառելով տարածքում գոյություն ունեցող պատմամշակութային արժեքների վնասումը:		
7	Աղմուկ և թրթռում	Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով	Կապալառու	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ

		նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքները, տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները, - Արևակայանի, ենթակայանի, և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը, Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:		
8	Արտակարգ իրավիճակներ	Շինարարության փուլ. Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է. - պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակով, հակահրդեհային կրակմարիչներով, տեղադրվելու են ջրի բաքեր, - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, - նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել էլեկտահողորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել, Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է. - արևակայանն և ենթակայանն ապահովված են լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով,	
--	--	---	--

		ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, - արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են փոխակերպիչներ (ինվենտորներ), տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ հրդեհաշիջման վահանակներ, - պարբերաբար ստուգել աղետների հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, - պողպատե էլեմենտները շինհրապարակ են բերում արդեն ներկված մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ, - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 3 աշխատողի միջոցով:		
9	Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում	Շինարարության փուլ. Մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

	և անվտանգություն	Ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է. - պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ), - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, - նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, - շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային		
--	--------------------------------	---	--	--

	միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, - վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, - իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով: Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԱԿ-3-480* նորմերի: Շահագործման փուլ. -Արևակայանի, ենթակայանի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան, -Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի	
--	---	--

		սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի: -ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով: Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է. - վնասված արևային վահանակները հավաքել և պահել փակ վայրում՝ -բացառել վնասված արևային վահանակների տեղադրումը ուղիղ արևի ճառագայթների տակ բաց տարածքներում և աղբավայրերում:		
10	Սոցիալական	Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է. - բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը, -աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի են հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, -կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով, - բացվելու են նոր աշխատատեղեր: Շահագործման փուլում գործունեության իրականացումն ունենալու է համայնքի բնակիչների համար դրական սոցիալ-տնտեսական ազդեցություն՝ բացվելու են նոր աշխատատեղեր՝ 2-4 աշխատողների համար: Նախաձեռնողը ֆինանսական աջակցություն կցուցաբերի համայնքին, կմասնակցի համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:		
11	Բարեկարգում, Լանդշաֆտ.	Տարածքի բարեկարգման նպատակով նախատեսվում է. -բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, -հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտմանը, կանաչ տարածքների վնասմանն,		

		աղտոտմանն ուղղված գործողությունները, -գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը, -շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից, -տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերելով հնարավորինս նախկին տեսքի, կատարել տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ, - արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2մ բարձրության մետաղական ցանկապատով:		
--	--	---	--	--

14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)

Շինարարության փուլ	Պարբերականությունը (Ժամանակամիջոցը)	Մոնիթորինգի եղանակը	Մոնիթորինգի վայրը	Պատասխանատու, Վերահսկող
1.Օդային ավազան արտանետումները մեղմում՝ օդի աղտոտումը կանխելու նպատակով (փոշի, ծխագազեր)	Ամենօրյա, 8 ժամ տևողությամբ:	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում չափումներ՝ համապատասխան մասնագետի կողմից:	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, հարակից տարածքներ:	Կապալառու

2. Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով:	Պարբերաբար	Տեսողական ուսումնասիրություններ;	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3. Շինարարական նյութերի և թափոնների տեղափոխում:	Օրվա բոլոր ժամերին	Զպլանավորված վերակսկում՝ ստուգումներ:	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ
4. Կենսաբազմազանության մոնիթորինգ	- Մինչև շինարարական աշխատանքների սկսելը:	Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ ընկերության կողմից պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության	Գործունեության և կից տարածք:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:		
5. Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում	Ամենօրյա	Ստուգումներ՝ վերահսկում:	Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ
6. Աղմուկի մակարդակի տատանումներ	Ամենօրյա, շաբաթը մեկ անգամ	Աղմկաչափի կիրառում:	Շինհրապարակում	Կապալառու
7. Մարդու առողջություն և անվտանգություն	Ամենօրյա	Հարցումների իրականացում, համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրման վերահսկում:	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
7. Տարածքի բարեկարգում	Շինարարության ավարտից հետո:	Տեսողական ուսումնասիրություն:	Գործունեության տարածք, ճանապարհներ:	Կապալառու, «Դաշտէներգո» ՍՊԸ

Շահագործման փուլ				
1. Կենսաբազմազանության ապրելավայրերի և աճելավայրերի Փոփոխությունների վերաբերյալ հսկողություն	Հինգ տարին մեկ անգամ	Մասնագիտական ուսումնասիրություն:	Ենթակա տարածք	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան մասնագետներ
2. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն՝ վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Պարբերական՝ Ստուգումներ՝ անվտանգության համակարգերի արդյունքների վերահսկման նպատակով:	Համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն: Մշտական մոնիթորինգ՝ աշխատողների միջոցով:	Ենթակայանի տարածքում:	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ
3. Սոցիալական	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Անվտանգության գոտու պահպանում: Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:	Համայնք	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ
4. Թափոններ	Համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:	Թափոնների հաշվառում, տեսակավորում, տեղափոխում՝ համաձայն «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների:	Գործունեության տարածք:	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

15. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի «Հայաստանի հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ կատարվել է հանրային ծանուցում, քննարկումները կատարվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Թալին և Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրերում: Հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկություններն և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող է ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկման ընթացքում հանրությանը ներկայացվեց նաև հաջորդ փուլը, որպեսզի հանրությունը ամբողջական պատկերացում կազմի ամբողջ գործունեության վերաբերյալ: Տարածքին հարակից գտնվող 02-035-0127-0019 և 02-035-0127-0020 կադաստրային ծածկագրերով հողամասերի վրա ևս ընկերությունը նախատեսում է արևակայանի իրականացում: Ներկայացրեց նաև որ հաջորդ փուլում իրականացվելու է օդային գիծ, որը համաձայն Օրենքի ևս ենթակա է ՇՄԱԳ-ի և փորձաքննության:

Հանրային քննարկմանը ներկա էին համայնքի, գործունեություն իրականացնող ընկերության ներկայացուցիչները, ազդակիր համայնքի բնակիչներ: Հանրային քննարկմանը ներկայացվել է նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները և գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, դրանց մեղմանն ու կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները:

Հաշվետվությունում ներառվել են հանրային քննարկման ընթացքում բարձրացված բոլոր դիտարկումների և հարցադրումների պատասխանները՝ մասնավորապես համայնքի սոցիալ-տնտեսական խնդիրներին վերաբերող:

Նախագծի վերաբերյալ համայնքի ավագանին որոշում է ընդունել՝ գործունեության իրականացմանը համաձայնություն տրամադրելու վերաբերյալ: Հավելված 5:

16.Բողոքների ընթացակարգ

Ընկերությունում կներդրվի բողոքների ուսումնասիրման ընթացակարգ՝ գործունեության իրականացման ընթացքում առաջացած շեղումների. օդային ավազան արտանետումների, հողային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանման, ինչպես նաև գյուղացիների հողագործական աշխատանքներին խոչընդոտելու վերաբերյալ բողոքներին արձագանքելու, շեղումները, դրանց պատճառները բացահայտելու, ժամանակին արձագանքելու և թերությունները վերացնելու նպատակով:

17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարներում Արևային Էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ, տնտեսապես մատչելի են: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին Էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոգալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ՝ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը անօդաչուների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլընտրանքային կայանների կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/ [Globalsolaratlas.info/](https://globalsolaratlas.info/):

Նախատեսվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈԻԼԻ (2022-2024 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ) ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳԻՐ-ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՒՅՑԻՆ

Թալին քաղաքում և Դաշտադեմ բնակավայրում իրականացված հանրային քննարկման արդյունքում նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ համայնքը տվել է իր նախնական համաձայնությունը, որն էլ հիմնավորում է նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնադրությային փաստաթղթերին, համայնքի հեռանկարային զարգացմանը:

18. Փակման և հետփակման փուլեր.

Ընկերության կողմից գործունեության հնարավոր դադարեցման դեպքում վերջինիս կողմից նախատեսվում են գործողությունների պլան, որը ներառում է.

- ✓ սարքավորումների, արևային վահանակների, էլեկտրասյուների ապամոնտաժում,
- ✓ արևակայանի, ենթակայանի տարածքների կարգաբերում, նախկին տեսքի բերում:

Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ:

Փակման փուլի ազդեցություն. Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես որպես թափոնատեսակ՝ ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակների և այլ ուղեկցող մասերի պահպանման, տեղակայման լուծումները դեռևս ուսումնասիրման փուլում են:

Վահանակների թափոնները աճող խնդիր է աշխարհում, քանի որ արևային կայանի վահանակները (батаре́йка) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ պարունակում են (կապար, քրոմ, կադմիում, սիլիցիում և այլն): Վահանակների վերամշակումը բարդ և թանկ գործընթաց է: Տարբեր երկրներում/հատկապես վահանակներ արտադրող/ աշխատանքներ են տարվում մասնագիտացված գործարանների և վերամշակման տեխնոլոգիաների մշակման ուղղությամբ: Ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը խնդիր է հանդիսանում նաև Հայաստանի Հանրապետության համար, որը հրատապ լուծում է պահանջում, քանի որ գնալով ավելանում են արևային վահանակների օգտագործումը տնտեսության մեջ: Շարքից դուրս եկած վահանակների լուծումը պետք է տրվի ՀՀ կառավարության կողմից մշակված համապատասխան օրենսդրության, ծրագրերի հիման վրա, հաշվի առնելով առաջավոր զարգացած երկրների փորձը: Քանի որ վահանակների արտադրությունն ու հեռացումը ենթադրում են թունավոր և թունավոր նյութերի օգտագործում, պետք է զարգացնել փակ ցիկլով վերամշակման համակարգերի կիրառումը, որը թույլ է տալիս էկոլոգիապես մաքուր թափոնների հեռացման մեթոդների կիրառման միջոցով վերօգտագործել վահանակներում պարունակվող քիմիական նյութերը, նվազագույնի հասցնելով թափոնների առաջացումը: Համապատասխան գերատեսչության կողմից անհրաժեշտ է որոշել և գնահատել արևային վահանակների վտանգավորության դասը և օգտահանումը, տեղափոխումը կամ

արտահանումը կատարել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ Օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Քանի որ մեր երկիր արևային վահանակները ներկրվում են հիմնականում Չինաստանից, պետք է զարգացնել և համագործակցել վնասված վահանակները հետ վերադարձնելու ուղղությամբ կամ խթանել վերջիններիս օգնությամբ նման տեխնոլոգիաների ներդրմանը ՀՀ-ում:

Միջոցառումներ. Մինչև համապատասխան ռազմավարության մշակումը ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ հնարավոր տարբերակները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել և կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում, բաց վիճակում,

- վաճառել թափոնների հավաքմամբ զբաղվող այլ կազմակերպությունների՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրներին, որոնք ունեն նման վնասված արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,

- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,

- վնասված վահանակները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային վահանակների արտադրությամբ և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային վահանակները:

Գործունեության փակման կամ լուծարման նպատակով նախաձեռնողի կողմից կատարվելու է պայմանագրերի երկկողմանի դադարեցում, ապամոնտաժվելու են բոլոր սարքավորումները, վահանակները, էլեկտրահաղորդման հենասյուները, էլեկտրահաղորդման գծերը: Ենթակայանի տարածքում կապամոնտաժվեն տրանսֆորմատորները, յուղահեռացման համակարգերը և այլ սարքավորումները: Ապամոնտաժված պիտանի սարքավորումները, պանելները կվաճառվեն, իսկ խոտանը(ոչ պիտանի մետաղական մասեր, լարեր և այլն) կտեսակավորվի և կհանձնվի համապատասխան մասնագիտական կազմակերպություններին: Բետոնյա մնացորդները կհանձնվեն ճանապարհաշինարարական ընկերություններին: Տարածքը կբարեկարգվի, կբերվի նախկին տեսքի: Փակման փուլը կիրականացվի համապատասխան նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ՀՀ Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Գրականություն

1. Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագիր:
2. «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀԾՆ 22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի N 82 ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N79-Ն հրամաններ:
3. Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
4. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N342-Ն հրամաններ:
5. Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
6. ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
7. ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N87 արձանագրություն:
8. ՇՊ.485.13130.2021:
9. ՀՀԾՆ 22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն:
10. Քաղաքաշինության նախարարի ՀՀ ԾՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ:
11. <https://chambarak.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&dt=Projects,`/armland.am/>:
12. <https://energyagency.am/>:
13. Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույց՝ 2022 թ.:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 30 հունվարի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին գյուղ Դաշտադեմ 10-րդ փողոց 11 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Առուվաճառքի պայմանագիր 07/07/2020թ. թիվ 943, Հողատեսքերի փոփոխման գործընթացի կազմակերպման հանձնաժողովի 09/04/2021թ. թիվ 9 եզրակացություն, Համայնքի ղեկավարի որոշում 15/04/2021թ. թիվ 6, Համայնքի ղեկավարի 27.12.2022թ. թիվ 293-Ա որոշում, Համայնքի ավագանու 26.12.2022թ. թիվ 68-Ա որոշում

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0127-0018

Մակերեսի չափը (հա)՝ 9.5

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 30012023-02-0044, գաղտնաբառ՝ UYIURXUY3AQQ

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՎԱՐՍԻԿ
ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման
անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 30012023-02-0044, զաղտնաբառ՝ UYIURXUY3AQQ

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2025-06-05

«ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 282.110.1132347

Հիմնադրման տարի 2020

Գրանցման ամսաթիվ 2020-06-17

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ

Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 52197690

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 01017345

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովարդի ծածկագիր) 47512347

Էլ. փոստ dashtenergo@gmail.com

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե ԿՈՄԻՏԱՍ / 15/7 / 3-ՐԴ ՀԱՐԿ ԱՐԱՔԿԻՐ 0012
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս -

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Անուն Ազգանուն ՎԱՐԴԱՆ ԲԱԲԻԿՅԱՆ ՀՐԱԶԻԿԻ

Անձնագրային տվյալներ AR0689114 2018-05-15 099

Հասցե 4 Փ. 2 ՆՐԲ. / Տ / 15 ԱՇՏԱՐԱԿ 0201 ԱՇՏԱՐԱԿ
ԱՐԱՎԱԾՈՏՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
Հ Ա Ն Ձ Ն Ա Ժ Ո Ղ Ո Վ

Էլեկտրական էներգիայի (իզորության) արտադրության

Լ Ի Ց Ե Ն Ձ Ի Ա

ԼԷ № 0814 (7 էջից)

Տրվում է «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» սահմանափակ
պատասխանատվությամբ ընկերությանը՝ մինչև
2047 թվականի մայիսի 1-ը գործողության
ժամկետով,

Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2025 թվականի ապրիլի 30-ի №164-Ա որոշմամբ

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

Մ. Մեսրոպյան

« 30 » ապրիլի 2025 թ.

ԵՐԵՎԱՆ - 2025թ.

**«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ
ընկերության էլեկտրական էներգիայի (հզորության)
արտադրության ԼԷ №0814 լիցենզիայի**

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

**1. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ՎԱՅՐԸ)**

1. Սույն լիցենզիան ուժի մեջ է մտնում 2025 թվականի մայիսի 1-ից:
2. Սույն լիցենզիան գործում է մինչև 2047 թվականի մայիսի 1-ը, որից՝
 - 1) մինչև 2027 թվականի մայիսի 1-ը կառուցման ժամանակահատվածն է,
 - 2) մինչև 2047 թվականի մայիսի 1-ը՝ էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտադրության գործունեության իրականացման ժամանակահատվածը:
3. Սույն լիցենզիայի՝ սույն գլխով նախատեսված ժամանակահատվածի (ժամկետի) երկարաձգման անհրաժեշտության դեպքում «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը (այսուհետ՝ Լիցենզավորված անձ) Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) կողմից սահմանված կարգով և ժամկետներում համապատասխան հայտ է ներկայացնում Հանձնաժողով:
4. Լիցենզավորված գործունեության իրականացման աշխարհագրական տարածքը (գործունեության վայրը) Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի վարչական տարածքն է (գյուղ Դաշտաղեմ):

**2. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՂ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ**

5. Լիցենզավորված անձին իրավունք է տրվում և պարտավորեցվում է սույն լիցենզիայով սահմանված ժամկետում (ժամանակահատվածում) կառուցել 10500 կՎտ տեղակայվող հզորությամբ «Դաշտէներգո» արևային էլեկտրակայանը (այսուհետ՝ Կայան), ինչպես նաև իրավունք է տրվում արտադրել էլեկտրական

էներգիա՝ առանց «էներգետիկայի մասին» օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի:

6. Լիցենզավորված անձին, առանց Օրենքով սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի, իրավունք է տրվում՝

- 1) մեծածախ շուկայում վաճառել կամ արտահանել իր արտադրած էլեկտրական էներգիան (հզորությունը)՝ շուկայի կանոնների համաձայն,
- 2) էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայում գնել էլեկտրական էներգիա (հզորություն), եթե սեփական արտադրության էլեկտրական էներգիայով չի կարողանում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները:

7. Լիցենզավորված անձն էլեկտրական էներգիան կարող է օգտագործել նաև սեփական կարիքների համար՝ շուկայի կանոնների համաձայն:

8. Կայանի կառուցման ավարտից հետո դրա փաստացի տեղակայված (դրվածքային) հզորությունը կամրագրվի սույն լիցենզիայում:

9. Կայանի համար հանձնաժողովը սակագին չի սահմանում:

3. ԼԻԳԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

10. Լիցենզավորված անձի գործունեությունը պետք է համապատասխանի Օրենքի, այլ օրենքների, սույն լիցենզիայի, ցանցային կանոնների, առևտրային կանոնների, Հանձնաժողովի կողմից ընդունված և այլ իրավական ակտերի պահանջներին:

11. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է կատարել Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման ցանցային կանոնների համաձայն էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի ծառայության մատուցման լիցենզիա ունեցող անձի կողմից տրված՝ Կայանից էլեկտրական էներգիայի՝ էլեկտրական ցանց առաքման դադարեցման կամ սահմանափակման վերաբերյալ կարգադրությունները, ինչպես նաև ապահովել Կայանը էլեկտրական ցանցից հեռակառավարման սարքավորման միջոցով անջատելու հնարավորություն:

12. Լիցենզավորված անձի և էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզիա ունեցող այլ անձանց, ինչպես նաև սպառողների միջև կնքված պայմանագրերը պետք է համապատասխանեն Հանձնաժողովի սահմանած պայմանագրերի օրինակելի ձևերին և (կամ) պարտադիր պայմաններին:

13. Լիցենզավորված անձը շուկայի օպերատորի հաշվառմանն է ներկայացնում մեծածախ շուկայում կնքված, ինչպես նաև էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտահանում նախատեսող պայմանագրերը՝ համաձայն շուկայի կանոնների:

14. Լիցենզավորված անձի կողմից Կայանի կառուցումը և շահագործումն իրականացվում է համաձայն Կայանի նախագծային փաստաթղթերով նախատեսված սխեմայի՝ բացառությամբ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի:

15. Լիցենզավորված անձը ոչ ուշ, քան մինչև 2026 թվականի հունվարի 1-ը պարտավոր է Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան փորձաքննություն անցած նախագիծը՝ դրական փորձագիտական եզրակացություններով: Եթե օրենսդրությամբ առկա չէ Կայանի նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու պահանջ՝ ապա Հանձնաժողով է ներկայացվում իրավասու մարմնի կողմից տրված համապատասխան հիմնավորումներ:

16. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է մինչև սույն լիցենզիայով սահմանված կառուցման ժամանակահատվածի ավարտը Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման ավարտը հավաստող՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով պահանջվող փաստաթղթերը:

17. Լիցենզավորված անձը (10 ՄՎտ և ավելի տեղակայված հզորությամբ Կայանների դեպքում) պարտավոր է կատարել էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի հրահանգները՝ համաձայն ցանցային կանոնների:

18. Սույն լիցենզիան չի կարող այլ անձանց օգտագործման տրվել, օտարվել կամ գրավադրվել, իսկ դրանով ամրագրված էլեկտրական էներգիայի արտադրության գործառույթը որևէ ձևով փոխանցվել այլ անձի, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

19. Սույն լիցենզիայի գործողությունը չի տարածվում Լիցենզավորված անձի հետ համատեղ, այդ թվում՝ համատեղ գործունեության պայմանագրով գործունեություն իրականացնող այլ անձանց, ինչպես նաև Լիցենզավորված անձի մասնակցությամբ հիմնադրված կամ գործող իրավաբանական անձանց վրա:

20. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է ապահովել լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ և այդ գործունեության մեջ ներգրավված գույքի հասանելիությունը Հանձնաժողովի ներկայացուցիչներին համար:

21. Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող տնտեսական այլ գործունեությունը չպետք է վտանգի սույն լիցենզիայի պայմանների պաշտօն կատարումը, իսկ լիցենզավորված գործունեության հաշվապահական հաշվառումը պետք է առանձնացված լինի Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող այլ գործունեության հաշվապահական հաշվառումից:

22. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգերին և ձևերին համապատասխան լիցենզավորված գործունեության մասին տեղեկատվություն և հաշվետվություններ ներկայացնել Հանձնաժողով:

23. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի պահանջով ներկայացնել լիցենզավորված գործունեության վերաբերյալ սպառիչ տեղեկատվություն, ինչպես նաև պատասխանել Հանձնաժողովի գրավոր հարցադրումներին 10 օրվա ընթացքում, եթե Հանձնաժողովի կողմից այլ ժամկետներ սահմանված չեն:

24. Լիցենզավորված անձը պատասխանատվություն է կրում Հանձնաժողով ներկայացրած լիցենզավորված գործունեության մասին հաշվետվությունների և այլ տեղեկատվության հավաստիության համար:

25. Լիցենզավորված անձի և շուկայի մասնակիցների կողմից միմյանց, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկությունը (փաստաթուղթը) հրապարակային է, եթե այն օրենքի համաձայն չի համարվում գաղտնի:

26. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովին անմիջապես հայտնել այն հանգամանքների մասին, որոնք հանգեցրել են սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների կամ կարող են դառնալ սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների անմիջական պատճառ:

27. Սույն լիցենզիայի պայմաններով նախատեսված իրազեկումը, այդ թվում փաստաթղթերի հանձնումը, կատարվում է օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

4. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍՎՈՒՄԸ

28. Լիցենզավորված գործունեության վերահսկումն իրականացնում է Հանձնաժողովը:

29. Հանձնաժողովը օրենքներով և դրանց հիման վրա ընդունված՝ իր իրավական ակտերով սահմանված դեպքերում և կարգով, Լիցենզավորված անձի գործունեությունը Օրենքին, Հանձնաժողովի իրավական ակտերին և լիցենզիայի պայմաններին համապատասխանության ստուգման, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող հաշվետվությունների և տեղեկատվության հավաստիության, գնահատման համար իրականացնում է Լիցենզավորված անձի գործունեության մոնիտորինգ:

30. Հանձնաժողովի ներկայացուցիչներն ունեն ազատ մուտքի իրավունք Լիցենզավորված անձի տարածք՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով:

5. ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

31. Լիցենզավորված անձի կողմից Օրենքի դրույթները, Հանձնաժողովի ընդունած իրավական ակտերը չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու դեպքում Հանձնաժողովն իրավասու է կիրառելու Օրենքով նախատեսված պատասխանատվության միջոցները, վերականգնելու մինչև խախտումը եղած դրույթունը, կատարելու դրանից բխող գործողություններ (այդ թվում՝ հաշվարկ, վերահաշվարկ և այլն), ինչպես նաև տալ դրանց կամ խախտումը վերացնելու վերաբերյալ հանձնարարականներ՝ հաշվի առնելով «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքով սահմանված առանձնահատկությունները:

32. Լիցենզավորված անձը սույն լիցենզիայի պայմանների 31-րդ կետում նշված խախտումների համար պատասխանատվություն չի կրում, եթե դրանք հետևանք են ֆորս մաժորի:

33. Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում Հանձնաժողովը և Լիցենզավորված անձը ղեկավարվում են Օրենքով և օրենսդրությամբ:

6. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՎԵՐԱԶԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

34. Սույն լիցենզիայում փոփոխություններ կարող են կատարվել Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ՝ Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգով:

35. Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի փոփոխությունները կատարվում են Լիցենզավորված անձի համաձայնությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նախատեսվող փոփոխություններն անհրաժեշտ են օրենքների և նորմատիվ իրավական ակտերի պատշաճ կատարումն ապահովելու համար:

36. Լիցենզավորված անձի վերակազմակերպման կամ նրա անվանման կամ գտնվելու վայրի փոփոխման դեպքում Լիցենզավորված անձը պարտավոր է այդ փոփոխություններն իրավական ուժ ստանալու օրվանից սկսած 15 օրյա ժամկետում լիցենզիայի վերաձևակերպման հայտ ներկայացնել Հանձնաժողով, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Սույն լիցենզիայի պայմաններում հասկացություններն ունեն Օրենքով և շուկայի կանոններով սահմանված նշանակությունը

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

(ընկերության անվանումը)

Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան, Դավթաշեն, Եղվարդի խճուղի,
111, մասնաշենք 5

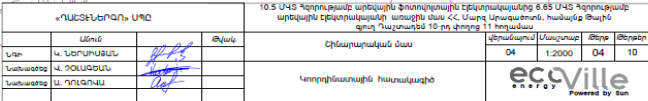
(գտնվելու վայրը)

ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝

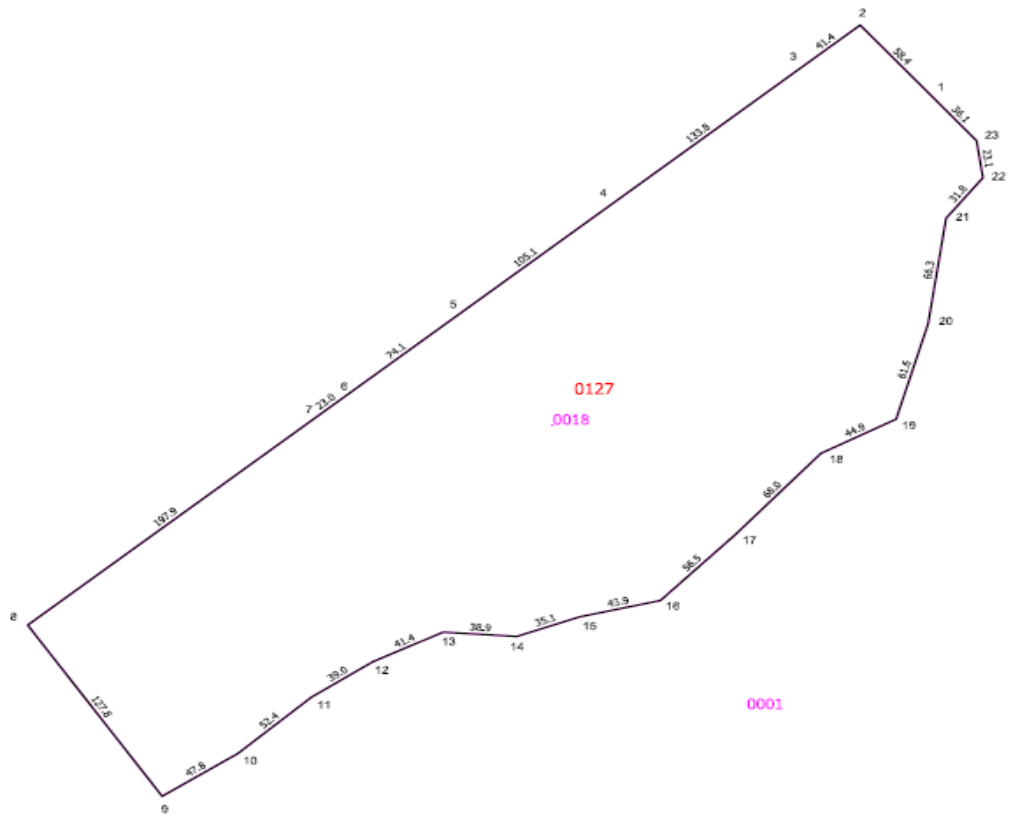

Ա. ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Հավելված 3

Արագածոտնի մարզ
Համայնք Թալին, գյուղ Ղաշտաղեն
Հատված կադաստրային քարտեզից
Կադաստրային ծածկագիր՝ 02-035-0127-0018
Մասշտաբ 1: 3000

Կոորդինատներ					
	X	Y		X	Y
1	8401290.6931	4467589.8476	13	8401033.3204	4467256.9853
2	8401252.8241	4467634.3300	14	8401072.1064	4467254.3153
3	8401221.2920	4467607.4860	15	8401104.9884	4467266.4513
4	8401119.4275	4467520.7662	16	8401147.6986	4467276.6733
5	8401039.3928	4467452.6306	17	8401186.8627	4467317.3665
6	8400982.9645	4467404.5918	18	8401232.1844	4467368.0883
7	8400965.4223	4467389.6577	19	8401271.7447	4467389.3978
8	8400814.6983	4467261.3427	20	8401288.5432	4467448.6539
9	8400885.4640	4467154.9757	21	8401298.0422	4467514.2460
10	8400925.2464	4467181.4553	22	8401317.3698	4467539.4492
11	8400964.1154	4467216.5723	23	8401314.0936	4467562.3603
12	8400996.2974	4467238.5383			

սպասարկման գրասենյակ

Կ.Տ

Հավելված 4.

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված տարածքում ծրագրի իրականացման արդյունքում հնագիտական և պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության գնահատական-եզրակացություն

Հայաստանը չափազանց հարուստ մշակութային ժառանգություն ունեցող երկիր է, որի ակունքները ձգվում են դեպի հազարամյակների խորքերը: Այստեղ հայտնի են շուրջ 33 000 պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, ներկայացված 4500 առանձին համալիրներով, որոնք զբաղեցնում են մոտ 20 000 հեկտար ընդհանուր տարածք: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առկա հուշարձանները պաշտպանված են օրենքով և բաժանվում են տեղական և հանրապետական նշանակության: Դրանց մեջ հատկապես առանձնանում են թվով 80 համալիրներ, որոնք ունեն կարևորագույն պատմական, ճարտարապետական, գիտական, արվեստագիտական և մշակութային բացառիկ արժեք (ընդգրկում են մոտ 400 ճարտարապետական հուշարձաններ): Ոչ վաղ անցյալում դրանք ընդգրկված էին ԽՍՀՄ համամյութենական մշակութային և պատմական արժեք ներկայացնող հուշարձանների ցուցակում: Ներկայումս, ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի համաշխարհային մշակութային ժառանգության ցուցակը, որը, սկսած 1963 թ. համալրվել է առավելքան 630 պատմական հուշարձաններով և բնության տարածքներով ամբողջ աշխարհում, ներառում է նաև Հայաստանի տարածքի որոշ հուշարձաններ: Դրանց շարքում են Հաղպատի վանական համալիրը, Սանահնի վանական համալիրը և միջնադարյան կամուրջը, Էջմիածինն իր բազմաթիվ հուշարձաններով, Զվարթնոցի տաճարը, Գեղարդավանքի համալիրը և Ագատ գետի վերին հատվածը: Հայաստանի տարածքի այլ հուշարձաններ ևս նախապատրաստվում են ընդգրկվելու ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ցուցակներում, որոնք են՝ Նորավանքի վանական համալիրը, պարսկական Կապույտ մզկիթը և միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք Դվինը: Այդ պատճառով մշակութային ժառանգության գնահատումը և կառավարումը նման ծրագրերի իրականացման տարածքի համար գերակա խնդիր է և պահանջում է հնագետի փորձագիտական եզրակացություն: Հնագիտական փորձագիտության խնդիրներն են.

1. Բացահայտել ծրագրի իրականացման հնարավոր ազդեցությունները նյութական մշակույթի սկզբնաղբյուրների վրա, որոնք են շարժական և անշարժ հուշարձանները, հնավայրերը, կառուցվածքները և լանդշաֆտները, որոնք ունեն, հնագիտական, հնէաբանական, պատմական, ճարտարապետական, կրոնական, գեղագիտական կամ

մշակութային նշանակություն;

2. Պատրաստել շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) հաշվետվության հնագիտական բաղկացուցիչը՝ ներառյալ կառավարման պլանը (ԿՊ-ն), որոնք երկուսն էլ կնախապատրաստվեն ծրագիրը իրականացնող մարմնի (ԻՄ) աջակցությամբ, որն է «Դաշտէներգո» ՍՊԸ -ն:

3. Կազմակերպել նախնական և դաշտային հետազոտություններ նախագծի իրականացման տարածքում առկա հնագիտական հուշարձանների համար, տեղորոշել և բնորոշել հայտնի և նոր հայտնաբերված հնավայրերը, հանդես գալ որոշակի առաջարկներով՝ կապված հուշարձանների վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների մշակման հետ, որոնք պետք է արտացոլվեն ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ և ԿՊ-ում: Ներկայացվող ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ ուսումնասիրված միավորները պետք է բաժանվեն երկու խմբի՝ հուշարձաններ, որոնք կրում են ծրագրի իրականացման անմիջական ազդեցությունը և հուշարձաններ, որոնք չեն ազդվում ուղղակիորեն կամ ազդվում են անուղղակիորեն: Բոլոր ազդվող հուշարձանների համար ծրագրի իրականացումից առաջ պետք է ներկայացվեն որոշակի եզրակացություններ, որոնք հնարավորություն կտան գնահատել նախագծի բացասական ազդեցությունը մշակութային միավորների և նրանց պատմա-աշխարհագրական միջավայրի վրա:

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո»՝ 10,5 մՎտ հզորությամբ («Դաշտէներգո-2»-ի հետ միասին) արևային էներգակայանների կառուցման համար նախատեսված տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմում է **9,50 հա** (հողատարածքի կադաստրային ծածկագիրը 02-035-0127-0018): Հայցվող տարածքը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում, նրանից մոտ 1,5 կմ հարավ-արևմուտք (**Քարտեզներ 1-1ա և 2-2ա**):

Երկրաբանական և երկրաձևաբանական տեսանկյունից ուսումնասիրվող տարածքը ընդարձակ Թալին-Կարմրաշենի սարահարթի մասն է կազմում, որը հարում է Արարատյան գոգավորությանը և բացվում դեպի Արաքս գետի հովիտը: Արագած ստրատոհրաբուխը, Արտենի լեռը, Դդմասարը և այլ ժայթքման կենտրոններ տեսանելի են այստեղից: Տեղական մորֆոլոգիան ներկայացված է բարձր և ցածր բլրաշարերով, որոնք հատուկ են կենտրոնական Հայաստանի նախալեռնային գոտու համար, ինչպես նաև ոչ խորը ձորերով, կտրված ժամանակակից սեզոնային ջրային հոսքերով, որոնք ձնհալի ջրերի տեղափոխման

արդյունք են և ծովի մակերևույթից գտնվում են միջինում 1320-1500 մ բարձրությունների նիշերում: Դրանք հիմնականում առաջացել են ուշ պլեյստոցենի և վաղ հոլոցենի դարաշրջանների կլիմայական ցիկլերի ընթացքում և վերջիններիս զարգացումը շարունակվում է նաև մեր օրերում: Ընդհանուր առմամբ՝ նշված ոչ մեծ ջրային մարմինները, լանջերի ինտենսիվ հոդմնահարման ենթարկված բլուրների և ապարների մակերևույթների հետ միասին կարևորագույն դերակատարում են ունեցել տեղական պատմա-մշակութային ժառանգության լանդշաֆտի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, արտահայտելով դրա շահագործման և կենսաապահովման ինքնուրույն ձևեր: Դրանք նաև ծառայել են որպես յուրահատուկ շինանյութի աղբյուր, ինչպիսիք են հրաբխային տուֆը, բազալտների և դալիտների տարատեսակները, որոնք հնարավորություն են ընձեռնել համատեղելու արհեստական շինություններն ու բնական ձևերը, ստեղծել որսադարաններ, աշտարակներ, ներփակված տարածքներ կամ կառույցներ, դամբարանաբլուրներ և այլ ծիսական էլեմենտներ: Տեղանքի մշակութային լանդշաֆտի ձևավորման հաջորդ փուլը ներկայացված է զարգացած միջնադարում այստեղ տարածվող այգեգործական-գինեգործական գոտով (այգիների՝ պատաշարերով բաժանված տեղամասեր, տնտեսական-արտադրական նշանակության կառույցների՝ այդ թվում հնձանների մնացորդներ), որի հետ էլ, ամենայն հավանականությամբ, առնչվում է հայցվող տեղամասը (**Լուսանկարներ 11-12**):

Ծրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Արագածոտնի մարզ (տե՛ս **Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման**) փաստաթղթից, որտեղ Դաշտադեմ բնակավայրում 2.35. դասիչի տակ ներառված է 12 հուշարձան, որոնք են 10-17-րդ դդ. ամրոցը (դասիչ 2.35.1.), 10-13-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.2.), 12-14-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.3.), 12-14-րդ դդ. երկրորդ գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.4.), 12-16-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.5.), 14-15-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.6.), 16-17-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.7.), 7-18-րդ դդ. «Քաղենի» գյուղատեղին (դասիչ 2.35.8.), Ք.ա. 2-1 հազ. դամբարանադաշտը (դասիչ 2.35.9.), ս. Քրիստափոր եկեղեցու 7-20-րդ դդ. համալիրը (դասիչ 2.35.10.), 9-10-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ 2.35.11.) և 11-12-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ 2.35.12.): Թվարկված միավորները հեռու են գտնվում ծրագրի իրականացման տարածքից և

որևէ ազդեցություն կրել չեն կարող, բացառությամբ Քաղենի անվանումով հայտնի գյուղատեղին, որը տարածվում է Դաշտադեմից դեպի Արվավիր տանող խճուղու երկու կողմերում, սակայն վերջինիս սահմանները և պահպանական գոտին դեռևս վերջնականացված չեն:

Սակայն, բացի ցուցակներում ներառված հուշարձանները, անհրաժեշտ է տեղայնացնել տարբեր արշավախմբերի ուսումնասիրության շնորհիվ հայտնաբերված հնավայրերը, որոնք դեռևս ընդգրկված չեն հուշարձանների պետական ցանկում, ունեն կամ չունեն նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ, սակայն անկախ դրանից, ենթակա են պահպանման պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով. *Նորահայտ հուշարձանների պահպանության և անվթարության ապահովումը, որը սահմանում է՝ պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտն ստանում է նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ և պահպանվում է մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Նորահայտ հուշարձանը տնօրինող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը պարտավոր է ապահովել դրա անվթարությունը, իսկ պետության կողմից այն վերցնելու դեպքում սեփականատիրոջ կրած վնասը փոխհատուցվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հուշարձանի հայտնաբերման փաստը թաքցնող, այն հաշվառելու և ուսումնասիրելու համար արգելքներ ստեղծող, ինչպես նաև գտածոները ոչնչացնող կամ յուրացնող անձը պատասխանատվություն է կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:*

Դաշտադեմի վարչական տարածքում՝ դեռևս 1989-1990 թթ. պեղման աշխատանքներ է իրականացրել Երևանի համալսարանի լաբորատորիայի հնագիտական արշավախումբը՝ հնագետ Ե. Ասատրյանի ղեկավարությամբ, որի ընթացքում ուսումնասիրության է ենթարկվել Դաշտադեմի ամրոցը: 2015 թ. ամրոցում պեղումները վերսկսվել են ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի արշավախմբի կողմից՝ (աժշակախմբի ղեկավար՝ Ա. Բաբաջանյան), որոնք ստացել են սիստեմատիկ բնույթ: Բացի բուն ամրոցի պեղումները՝ արշավախմբի կողմից մանրամասն ուսումնասիրության է ենթարկվել ամրոցի շրջակա տարածքները, ճշգրտվել և վերափաստագրվել են անշարժ հուշարձանների ցուցակներում առկա միավորները, փաստագրվել նորերը: Համանման ուսումնասիրություն

է իրականացել նաև 2021-2023 թթ.՝ 200 ՄՎտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման համար ՀՀ կառավարության կոմից նախաձեռնված ծրագրի շրջանակներում, որի մի հատվածը բաժին է ընկել Դաշտադեմ համայնքին (տե՛ս համապատասխան հաշվետվությունը): Դատելով այս ուսումնասիրությունների արդյունքներից, վերը նշված հատվածը ամենախնտենսիվ մոդիֆիկացված լանդշաֆտներից մեկն է, որը հայտնի է Արագած լեռան հարավային լանջերին: Այն ներկայացված է այսպես կոչված անապատի քայրերի կամ որսադարանների շղթաներով (կառույցներ, որոնք ստեղծվել են որսի, դարանելու, կենդանիներ բազմացնելու և ծխական նպատակներով) և ուղեկցվում են աջակցող ներփակված տարածքներով, ինչպես նաև ագլոմերատիվ (մեդուզա, անիվ, բջիջ) և կորալային բնակատեղիներով, աշտարակներով ու դամբարանադաշտերով: Սույն մշակութային լանդշաֆտները ձևավորվել են հազարամյակների ընթացքում (առնվազն ստորին պալեոլիթից մինչև երկաթի դար), ապա, ինտենսիվորեն շահագործվել միջնադարում՝ ծառայելով որպես այգիներ և գինու արտադրության համար նախատեսված կառույցներ: Նույն լանդշաֆտները շահագործվել են նաև խորհրդային դարաշրջանի մարդկանց կողմից՝ գյուղատնտեսական նպատակներով: Ընդհանուր առմամբ, ուշ փուլերը (միջնադարյան և խորհրդային) պահպանել են նախորդ փուլերի քարաշեն կառույցների մի սովոր մասը: Գործնականում, վերջին տարիների հնագիտական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանը և Հայկական լեռնաշխարհը հադիսանում է հնագույն որսորդական տնտեսության և կենդանիների ընտելացման կարևորագույն օջախներից մեկը՝ այսպես կոչված անապատային որսադարան-քայրերի «նախահայրենիքն ու մայրաքաղաքը»՝ և դրանց խտությունն ու քանակը ուսումնասիրվող տարածքում աննախադեպ է: Նման խտությամբ են ներկայացված նաև միջնադարյան այգիները և գինու արտադրական կառույցները՝ հնձանները, որոնք անքակտելի շղթայով տարածվում են Դաշտադեմի ամրոցից դեպի հարավ՝ հասնելով մինչև Արմավիրի մարզի սահմանները:

Այդ իսկ պատճառով, ս.թ. մարտի 26-ին կատարվել է տարածքի այցելություն՝ դաշտային-հնագիտական հետազոտություն իրականացնելու նպատակով: Տարածքի ընդհանուր ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ այստեղ ժամանակաին էական միջամտություններ են կատարվել բնապատմական լանդշաֆտին, ինչը երևում է ծանր տեխնիկայի օգնությամբ հարթեցման ենթարկված տեղամասերի առկայությունից (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1-3**): Այսպես, համաձայն ուսումնասիրությունների՝ մշակութային

առումով անխաթար իրավիճակներ առկա են հայցվող տարածքի հյուսիս-արևմտյան հատվածում, որտեղ պահպանված են պատաշարերի և ոչ խոշոր չափերի կառույցների մնացորդներ (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1, 4-6**): Վերջիններս պահպանվել են, քանի որ գերծ են մնացել ծանր տեխնիկայի կողմից հարթեցման ենթարկվելու գործառույթներից: Մինչդեռ, մեծապես տուժել են հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածում ժամանակին գոյություն ունեցած պատաշարերի և կառույցների գերակշիռ մեծամասնությունը և դրանցից պահպանվել են միայն առանձին հատվածներ (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 2, 7-8**): Ինչ վերաբերում է հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածին, ապա, չնայած նրան, որ վերջինս նույնպես, համեմատաբար ավելի քիչ է ենթարկվել մելիորացիոն միջամտության, այստեղ հիմնականում առկա են բնական՝ ժայռային մակերևույթով ներկայացված տեղամասեր, որոնք չեն կրում մշակութային էլեմենտներ (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 3, 9-10**): Տարածքում իրականացված շրջայցի արդյունքում հնագիտական որևէ նյութ չի հայտնաբերվել:

Ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայան կառուցելու համար նախատեսված ընդհանուրը՝ **9,50 հա** մակերեսով տարածքում, ծրագրի իրականացման դեպքում՝ պատմա-մշակութային միավորների վրա հնարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա են մի շարք ռիսկեր: Նշված ռիսկերը կապված են հայցվող տարածքում առկա, վերը նշված պատաշարերի և կառույցների մնացորդների առկայության հետ: Կարծում ենք, որ կարելի է թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի այստեղ առկա պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունը՝ հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը դրանց հետ, ապահովելով տեղում պահպանված մշակութային լանդշաֆտի անխաթարությունը: Ի հավելումս, հաշվի առնելով շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը (**Լուսանկարներ 11-12**), անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնող կազմակերպության առաջ պահանջ դնել՝ խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները, հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել:

Բորիս Գասպարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

Հայկ Հայդուսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության
Կրտսեր գիտաշխատող

բաժնի

Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գիտաշխատող

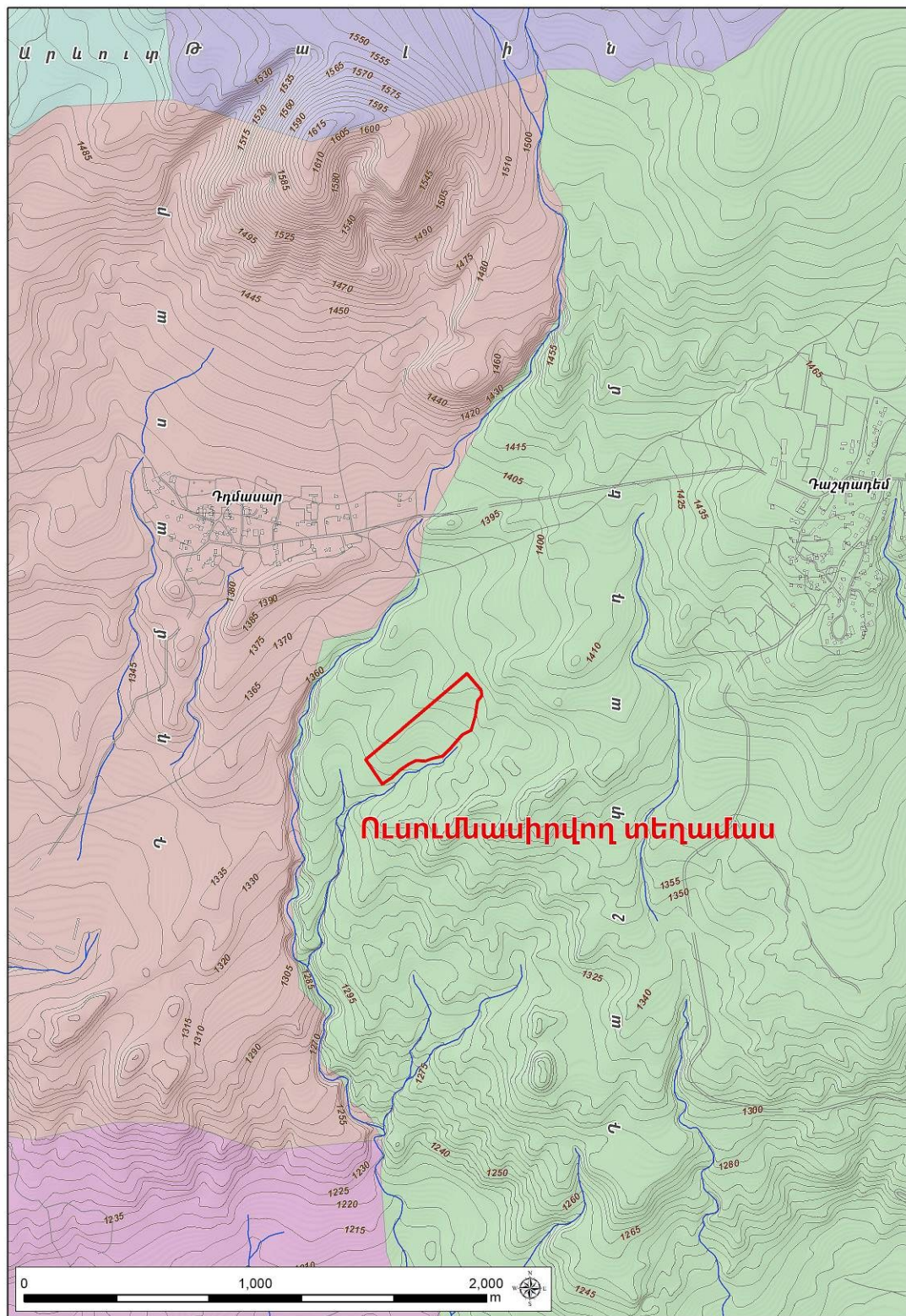

07.07.2025 թ.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Արագածոտնի մարզ, Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման,
2. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962;
3. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964;
4. Паничкина М.З., 1950, Палеолит Армении, Редактор А.А. Инессе, Издательство Государственного Эрмитажа, Ленинград, 1950;
5. Сардарян С.А., 1954, Палеолит в Армении, Ответственный редактор М.С. Асратян, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1954;
6. Սարգսյան Ս.Հ., 1967, Նախնադարյան Հասարակությունը Հայաստանում, խմբագիր՝ Մ.Ա. Իսրայելյան, «Միտր» հրատարակչություն, Երևան, 1967:
7. Ասատրյան Ե., 2004, Թալինի շրջանի հուշարձանները, խմբագիր՝ Կ. Զորյան, «Հուշարձան» հրատարակչություն, Երևան, 2004 :
8. Badalyan R.S. and Avetisyan P.S., 2007, Bronze and Iron Age Archaeological Sites of Armenia I, Mt. Aragats and its Surrounding Region, BAR International Series 1697, Archaeopress, Oxford, 2007.

Քարտեզ 1

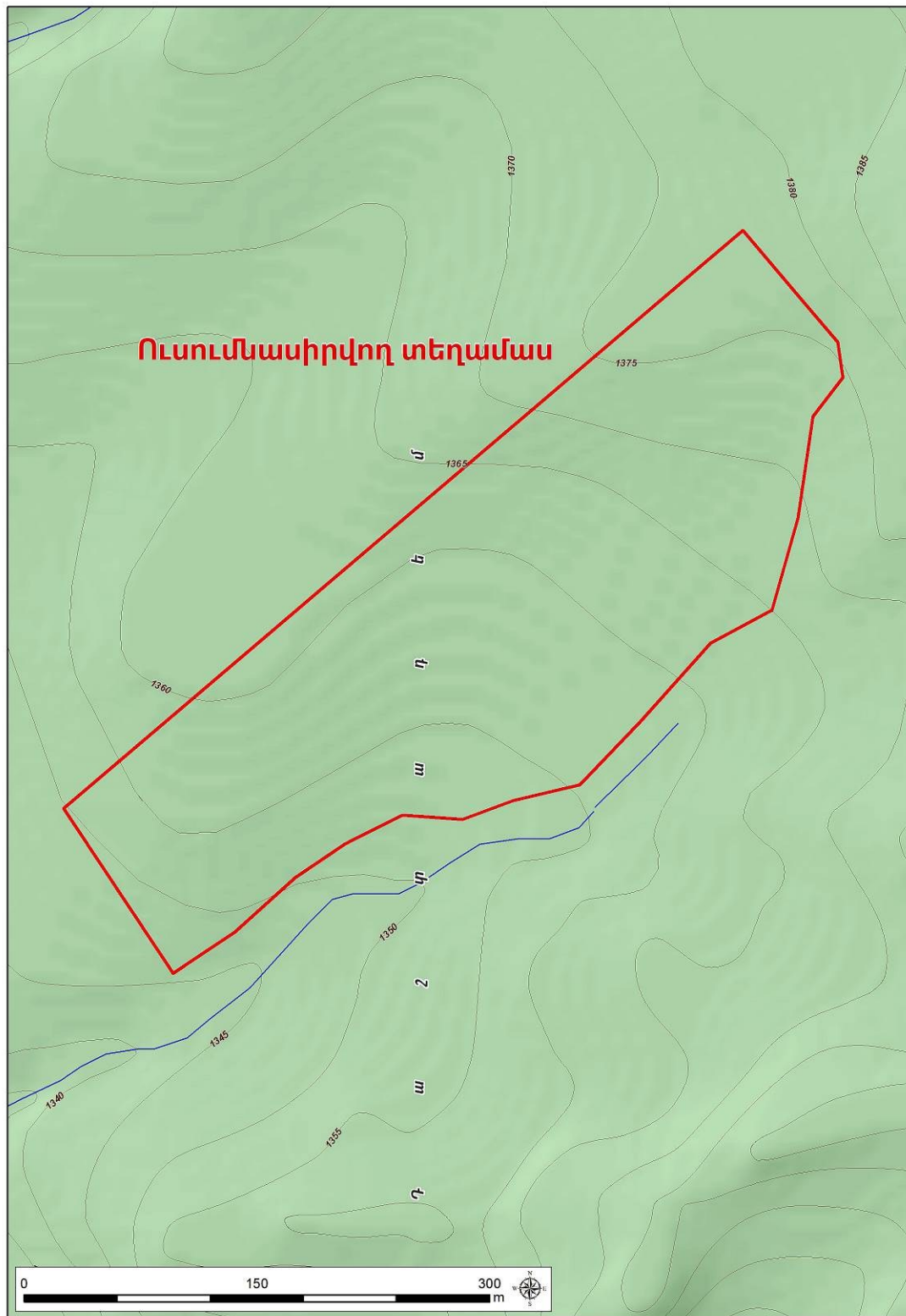
Թալին համայնքի Դաշտաղեմ գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 9,50 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Քարտեզ 1ա

Թալին համայնքի Դաշտաղեմ գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 9,50 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Քարտեզ 2

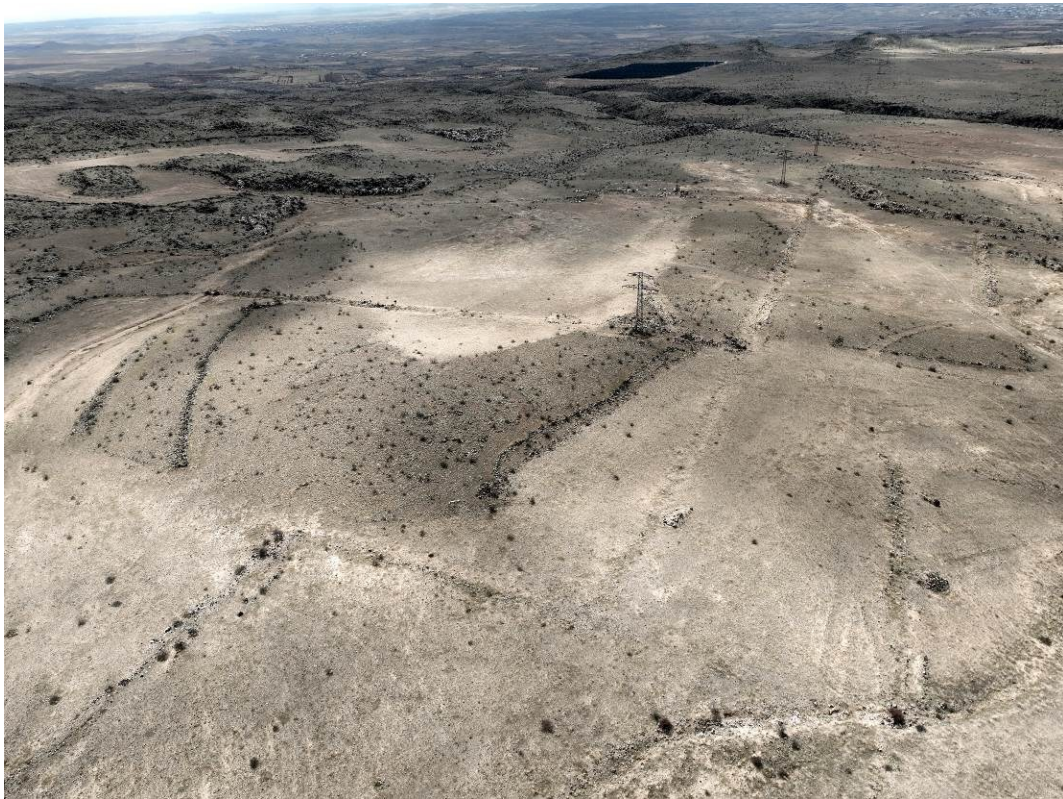

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 9,50 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Քարտեզ 2ա

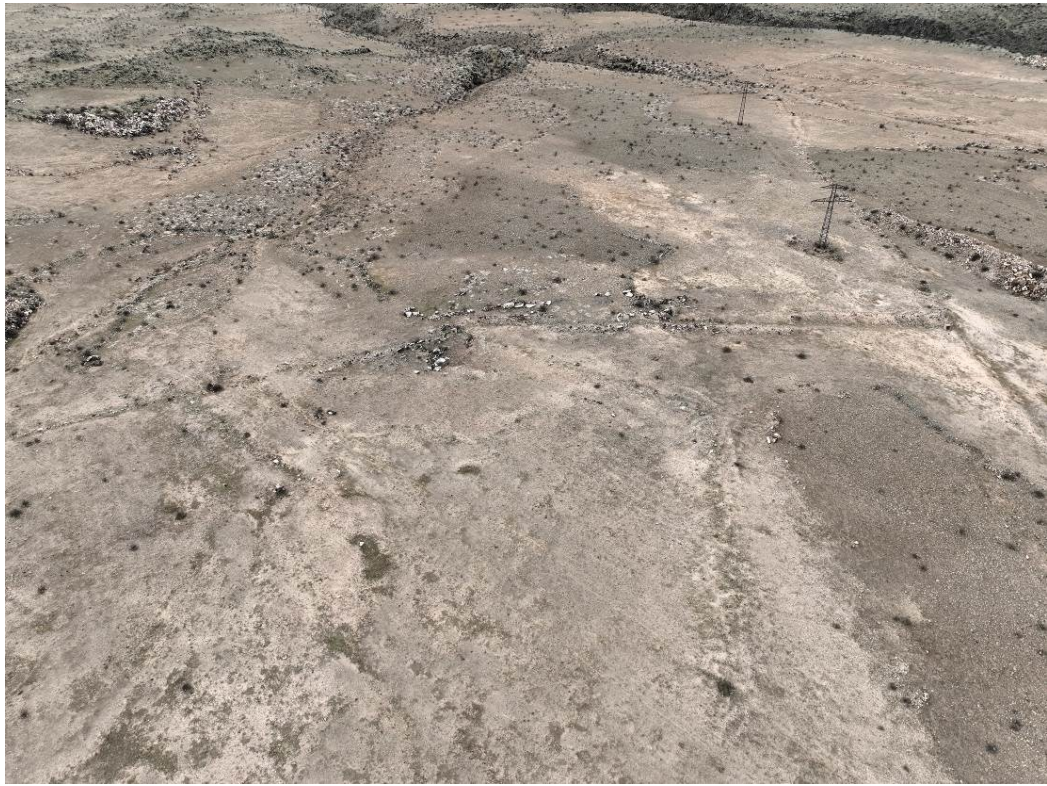
Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգ» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգ» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 9,5 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Լուսանկար 1. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի ընդհանուր տեսքը հյուսիս-արևելքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 2. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածը (օդային լուսանկար)

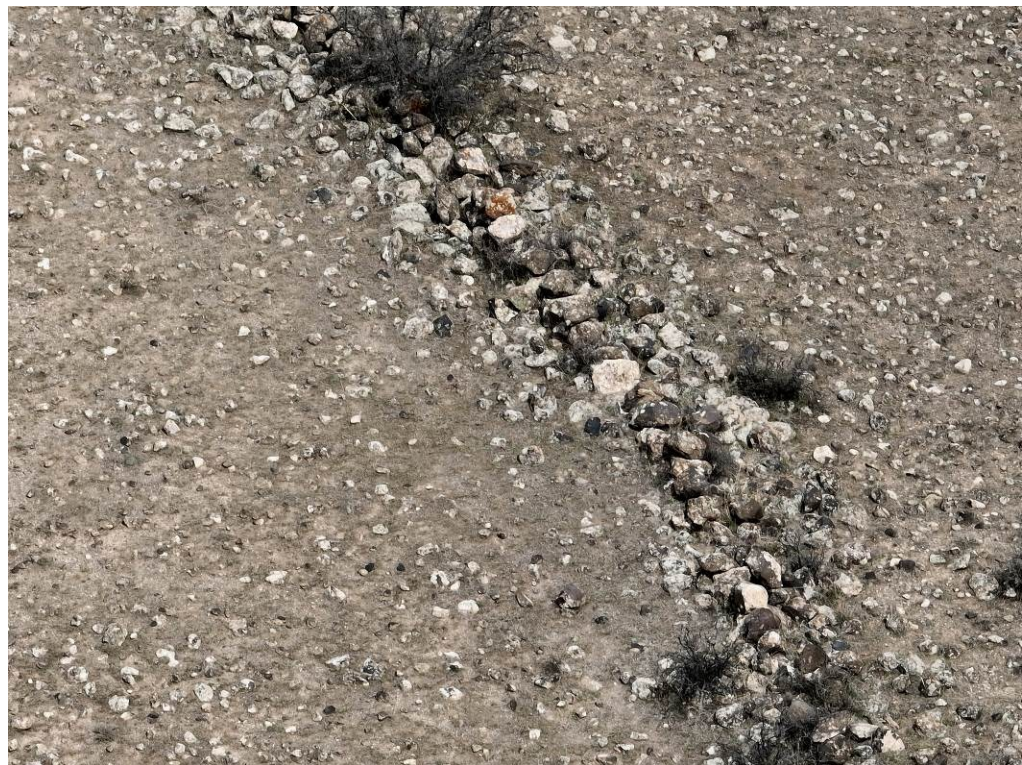
Լուսանկար 3. Դաշտեներգո՝ ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան վերջավորությունը (օդային լուսանկար)

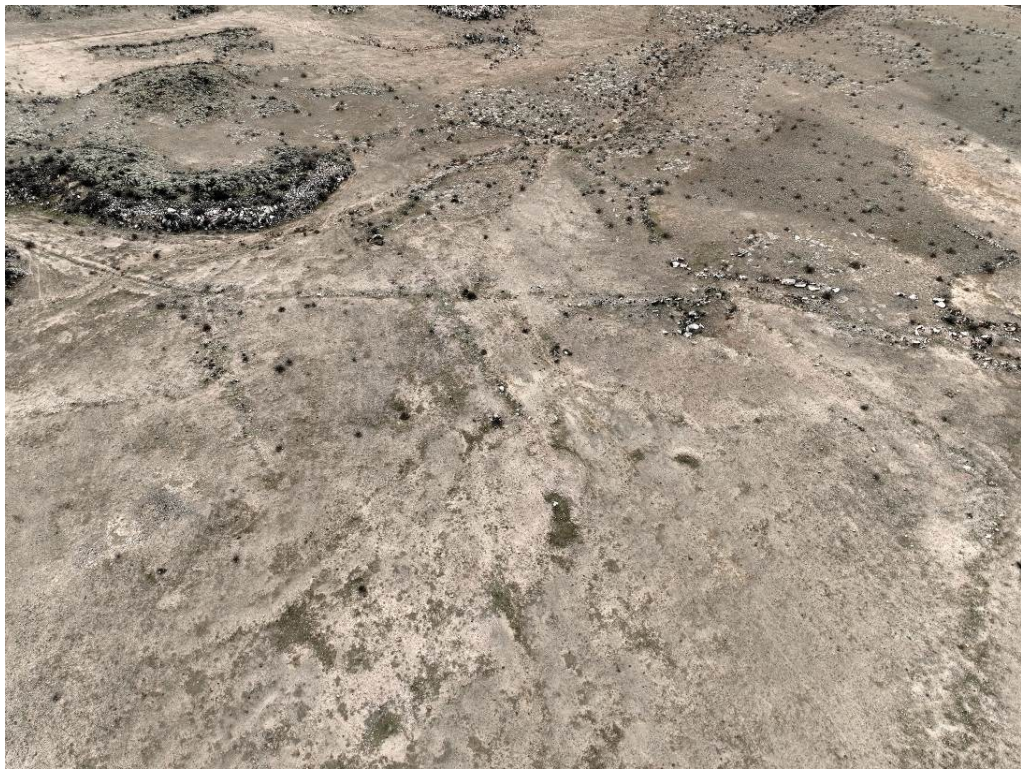
Լուսանկար 4. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հյուսիս-արևելյան հատվածում պահպանված բլրի վրա առկա պատաշարերի մնացորդները (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 5. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հյուսիսարևելյան հատվածում պահպանված բլրի վրա առկա պատաշարերի մնացորդները (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 6. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հյուսիսարևելյան մասում պահպանված բլրի վրա առկա պատաշարի հատված (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 7. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածում նկատվող պատաշարերի և կառույցների ավերված և մասնակիորեն պահպանված տեղամասեր (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 8. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածում նկատվող պատաշարերի և կառույցների մասնակիորեն պահպանված տեղամասեր (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 9. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածում պատաշարերի և կառույցների բացակայությամբ առակա՝ խաթարված և բնական մակերևույթով ներկայացված տեղամասեր (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 10. «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածում պատաշարերի և կառույցների բացակայությամբ առակա՝ խաթարված և բնական մակերևույթով ներկայացված տեղամասեր (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 11. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հնագիտական համատեքստը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 12. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հնագիտական համատեքստը (օդային լուսանկար)

Օգտագործված գրականության ցանկ

9. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Արագածոտնի մարզ, Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման,
10. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962;
11. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964;
12. Паничкина М.З., 1950, Палеолит Армении, Редактор А.А. Инессе, Издательство Государственного Эрмитажа, Ленинград, 1950;
13. Сардарян С.А., 1954, Палеолит в Армении, Ответственный редактор М.С. Асратян, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1954;
14. Մարդարյան Ս.Հ., 1967, Նախնադարյան Հասարակությունը Հայաստանում, խմբագիր՝ Մ.Ա. Իսրայելյան, «Միտր» հրատարակչություն, Երևան, 1967:

15. Ասատրայան Ե., 2004, Թալինի շրջանի հուշարձանները, խմբագիր՝ Կ. Զորյան, «Հուշարձան» հրատարակչություն, Երևան, 2004 :
16. Badalyan R.S. and Avetisyan P.S., 2007, Bronze and Iron Age Archaeological Sites of Armenia I, Mt. Aragats and its Surrounding Region, BAR International Series 1697, Archaeopress, Oxford, 2007.

Հավելված 5
Ավագանու որոշում, Հայտարարություն,

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱԳԱՐՈՐՏԱԿԱՆ ԻՄՈՐՏԻ ԹԱԽՆ,
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ**

Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի
Քաղկեդոնի համայնքապետարան, Գալի -1, Հեռ. 060-75-77-87
Էլ-փոստ: galindhamayn@ramapetaran.am

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

<<25>> նոյեմբերի 2025 թվական N 175-Ա

**ԹԱԽՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԱՇՏԱԴԵՄ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ
ԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» ՄԱՀՄԱՆՈՓԱԿ
ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի թիվ 1325-Ն որոշման 28-րդ կետի պահանջով, հիմք ընդունելով 2025 թվականի հոկտեմբերի 31-ին Դաշտադեմ բնակավայրում արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ անցկացված առաջին հանրային քննարկման այմանապայությունները և հաշվի առնելով «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության տնօրենի 26.09.2025 թվականի գրությունը.

Թային համայնքի ավագանին որոշում է՝

- 1.Տալ նախնական համաձայնություն «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերությանը՝ Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում արևային ֆոտովոլտային կայան կառուցելու համար:
- 2.Մույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Կողմ- 20

- 1.Տավրոս Սահեյան
- 2.Բարկեն Պողոսյան
- 3.Արման Կարապետյան
- 4.Սարգիս Գրիգորյան
- 5.Սևակ Սիմոնյան
- 6.Գեղամ Ղազարյան
- 7.Սերգե Մկրտչյան
- 8.Ավետիս Մինասյան
- 9.Հարություն Կարապետյան
- 10.Էմին Մկրտչյան

Դեմ-0

Ձեռնպահ-3

- 1.Գևորգ Սահակյան
- 2.Կարեն Գրիգորյան
- 3.Վահե Եղիազարյան

- 11.Նելլի Մարգարյան
- 12.Գեղամ Սարգսյան
- 13.Արուսիկ Վարդանյան
- 14.Նարեկ Գրիգորյան
- 15.Արմեն Գրիգորյան
- 16.Մնացական Մնացականյան
- 17.Գագիկ Նիկոյան
- 18.Անի Միկոյան
- 19.Սարգիս Մուրադյան
- 20.Հայկ Սահարյան

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱԿԱՆ

ՏԱՎՐՈՍ ՍԱՓԵՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և «Հայաստանի հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի N 2343 - Ն որոշման հավելվածի համաձայն, 2025թ.հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-ին Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրում, նույն օրը 12:45 թալին քաղաքի համայնքապետարանի շենքում (հասցեն՝ քաղաք Թալին, Գալի 1) տեղի կունենա «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈՒՄ» ՍՊԸ ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արեային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման վերաբերյալ 1-ին հանրային քննարկումը:

Շահագրգիռ հանրության կողմից առաջարկությունները, դիտողությունները և կարծիքները կարող են ներկայացվել բանավոր՝ հանրային քննարկման ընթացքում, կամ գրավոր՝ 20 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Հանրային քննարկումը վարելու է Թալին համայնքի աշխատակազմի քաղաքաշինության և հողաշինության վարչության ղեկավար Գ.Միրզախանյան (Էլ. հասցե՝ talinihamaynqapetaran@list.ru , հեռ. 093920591):

Հավելված 6.

**Արձանագրություններ, մասնակիցների ցանկ, լուսանկարներ;
Դաշտադեմ բնակավայր**

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հասցեներում, արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման:

31.10.2025թ.

Թալին համայնք,
Դաշտաղեմ բնակավայր

2025թ. Հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-00-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից, նախատեսվող, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Քաղաքի խոսքով հանդես եկավ համայնքի քաղաքաշինության և հողաշինության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերվում է «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից Դաշտաղեմ բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի» կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրազեկել համայնքում արևակայանի նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ գործունեությունը իրականացվելու է երեք կից հողակտորների վրա, որից երկուսի նպատակային նշանակությունը էներգետիկ ենթակառուցվածքների է, մյուսը դեռևս արոտավայր, /գտնվում է փոխման գործընթացում/ երեքն էլ տրամադրված են սեփականության իրավունքով:

Արկադի Մարտիրոսյան՝ Դաշտաղեմ բնակավայրի վարչական ղեկավար, ողջունեց ներկաներին, նշեց, որ համայնքի համար բավականին կարևոր նշանակություն ունի համայնքին տրամադրվելիք սոցիալական աջակցությունը, ստեղծվելիք նոր աշխատատեղերը և շինարարության և շահագործման փուլերում: Նշեց, որ պատվիրատուի հետ պայմանավորվածության համաձայն համայնքում կատարվելու է 35 միլիոնի ներդրում, ինչը կօգտագործվի համայնքի և բնակավայրի զարգացման համար:

«Նովալ» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դոնոյանը ներկայացրեց, որ հաշվետվությունը կազմվելու է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում ՇՄԱԳ և

փորձաքննություն գործընթացներով կարգավորվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, ազդակիր բնակավայրում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը, գեռևս գործունեության ամենավաղ փուլում, ինչը և արվում է: Ներկայացրեց շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա արևակայանի հնարավոր ազդեցությունները շինարարության և շահագործման փուլերում:

Վարդան Դադայան՝ Էկոլոլ ՍՊԸ, Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ-մանրամասն ներկայացրեց նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանի տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները: Նշեց, որ բացվելու են աշխատատեղեր, և ընկերությունը շահագրգիռ է որ ակտիվորեն ներգրավվեն համայնքի և բնակավայրի բնակիչներին:

Համայնքի ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարող՝ Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ՝ Վարդան Դադայան

Մասնակիցների ցանկ

«Դաշտներգո» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման: /Դաշտադեն բնակավայր 310100 2025թ/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Անահիթ Դավթյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հողամաս	093-54-48-27	Անահիթ
2.	Զարգար Շահյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հողամաս	094-93-89-51	Զարգար
3.	Արմեն Արմենյան	Դաշտադենի համայնքապետի օգնական	044-26-03-85	Արմեն
4.	Արմենյան Արմեն	Դաշտադենի համայնքապետի օգնական	093-480-117	Արմեն
5.	Արմեն Արմենյան	Դաշտադենի համայնքապետի օգնական	094-934-934	Արմեն
6.	Գրիգոր Արմենյան	Դաշտադենի համայնքապետի օգնական	094-39-11-35	Գրիգոր
7.	Զարգար Դավթյան	Դաշտադենի հողամաս	044-54-61-51	Զարգար
8.	Զարգար Դավթյան	Դաշտադենի հողամաս	93-920591	Զարգար
9.	Զարգար Դավթյան	Զեմբիկ ՎՊ /Դաշտադեն ՇՄԱԳ	09091 070006	Զարգար
10.	Զարգար Դավթյան	Զեմբիկ ՎՊ /Դաշտադեն ՇՄԱԳ	097295799	Զարգար
11.	Զարգար Դավթյան	Զեմբիկ ՎՊ	093397760	Զարգար
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				

Թալին բնակավայր

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի
Դաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային
ծածկագիր հասցեներում, արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ
հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման:

31.10.2025թ.

Թալին համայնք.
Թալին բնակավայր

2025թ. Հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-45-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից, նախատեսվող, Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Բացման խոսքով հանդես եկավ համայնքի քաղաքաշինության և հողաշինության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերվում է «Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից Դաշտադեն բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի» կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրազեկել համայնքում արևակայանի նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ գործունեությունը իրականացվելու է երեք կից հողակտորների վրա, որից երկուսի նպատակային նշանակությունը ենթադրաբար ենթակառուցվածքների է, մյուսը դեռևս արոտավայր, /գտնվում է փոխման գործընթացում/ երեքն էլ տրամադրված են սեփականության իրավունքով:

«Նովա» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դոնոյանը ներկայացրեց, որ հաշվետվությունը կազմվելու է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում ՇՄԱԳ և փորձաքննություն գործընթացները կարգավորվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, ազդակիր բնակավայրում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը, գեռևս գործունեության ամենավաղ փուլում, ինչը և արվում է: Նշեց, որ օդային գծի մոտ չորս կիլոմետր հատվածը անցնում է Թալին բնակավայրի տարածքով, ազդեցությունը

կլինի աննշան, ուղեգիրը անցնում է համայնքային հողերով, կնախատեսվեն բոլոր միջոցառումները ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելու համար:

Համայնքի ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարող՝ Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ՝ Վարդան Դադայան

Մասնակիցների ցանկ

«Դաշտներգո» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՀՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման: /Թալին 310100 2025թմ/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Անահիտ Խաչատրյան	Զ. Ա. Խաչատրյան	093-010199	
2.	Սեդախյան Գրիգորյան	Գ. Բալթի	99517576	
3.	Ռեդիկոն Գալստյան	Զ. Գալստյան	094-98-0045	
4.	Գալստյան Գալստյան	Զ. Գալստյան	098-54-12-54	
5.	Վարդան Գալստյան	Գ. Բալթի	044-50-91-52	
6.	Վարդան Գալստյան	Գալստյան	098-76-23-62	
7.	Ռեդիկոն Ասիկյան	Գ. Բալթի	093-15-17-05	
8.	Ռեդիկոն Բալթի	Գ. Բալթի	097 95-95-54	
9.	Գ. Բալթի Իսրայելյան	Գ. Բալթի	099-19-08-69	
10.	Վարդան Գալստյան	Գ. Բալթի	094-68-08-36	
11.	Բալթի Վերդանյան	Գ. Բալթի	094 002757	
12.	Վարդան Գալստյան	Զ. Գալստյան	094 26 8223	
13.	Վարդան Գալստյան	Զ. Գալստյան	064 919189	
14.	Վարդան Գալստյան	Գ. Բալթի	094 002046	
15.	Վարդան Գալստյան	Գ. Բալթի	093483038	
16.	Վարդան Գալստյան	Գալստյան	077 59 8400	
17.	Վարդան Գալստյան	Գ. Բալթի	077 06987	

Հ/Հ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
18.	Վարդան Գալստյան	Բալթի. Գալստյան	033445045	
19.	Գալստյան Վարդան	Բալթի Կալստյան Կալստյան	93 92 0591	
20.	Գալստյան Գալստյան	Գալստյան Գալստյան Գալստյան	097295799	
21.	Գալստյան Գալստյան	Գալստյան Գալստյան	091 070006	
22.	Գալստյան Գալստյան	Գալստյան Գալստյան	093397860	
23.				
24.				
25.				
26.				

Հավելված 7.
Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ

Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ժամանակ առաջանում են փոշու արտանետումներ: Դրանք առաջանում են փորման-բեռնման աշխատանքների արդյունքում՝ հիմնականում հորատող, հարթեցնող և ինքնաթափ մեքենաների: Հողային աշխատանքները իրականացվում՝

4 ամիս x 26 օր/ամիս x 8 ժամ/օր = 832 ժամ:

Հաշվարկները կատարված են համաձայն “ВРЕМЕННОЕ МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО РАСЧЕТУ ВЫБРОСОВ ОТ НЕОРГАНИЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ”, Минпромстрой СССР, 1987 մեթոդակարգի հետևյալ բանաձևի.

$Q_{\text{Ф.Б.}} = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times P6 \times B) \times 10^6 / 3600$ տ/ժամ, որտեղ (նշված մեթոդակարգի աղյուսակ 1):

P1 – փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, ընդունվում է 0.05

P2 – 0-50 մ/կմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու աերոզոլում, 0.02

P3 – գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0,

P4 – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.4¹

P5 – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 – գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

G – հանվող հողային զանգվածը:

Արևային կայանի շինարարության ժամանակ հանվող հողի ծավալը կկազմի՝ 2838,39մ³, հաշվի առնելով հողային զանգվածների միջին տեսակարար կշիռը՝ 4683,34տ:

Ժամում հանվող տեղափոխվող զրունտի քանակը կկազմի՝

4683,34տ : 533 ժամ/շին. ժամանակամիջոց = 8,78 տ/ժամ.:

B – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի թափման բարձրությունը, 0.6

$Q_{\text{Ф.Б.}} = 0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.4 \times 0.5 \times 8,78 \times 1.0 \times 0.6 \times 10^6 / 3600 = 0.29$ գ/վրկ, կամ՝

$0,29 \times 3600 \times 533 : 10^6 = 0,556$ տ/շին. ժամանակամիջոց:

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործում

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում արտանետումները առաջանում են վառելիքի այրման արդյունքում: Հիմնականում օգտագործվում է դիզելային վառելիք:

Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումները հաշվարկվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից մշակված “Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման” մեթոդական հրահանգի² հիման վրա:

Հաշվարկը իրականացվում է ըստ ծախսվող վառելիքի քանակի, տվյալ դեպքում դա ներկայացվում է դիզելային վառելիքով:

Ըստ նշված մեթոդակարգի, ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի տեսակարար արտանետումները բերված են ստորև:

Տեսակարար արտանետումներ (գ/կգ վառելիք)

²Մեթոդիկայում ընդունված է տրանսպորտային միջոցների դասակարգումը “Core Inventory of Emissions in Europe” (այսուհետ՝ CORINAIR)՝ “Եվրոպայում մթնոլորտային արտանետումների բազային գույքագրում” մեթոդոլոգիային համապատասխան”

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO2	CH	ՑOU	CO	N2O	CO23	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Շինարարության ընթացքում շահագործվելու են հորատող, հարթեցնող, ինքնաթափ մեքենաներ: Շինարարական տեխնիկան աշխատելու է շինարարության ընթացքում մոտ 5 ամիս (130 օր, 1040 ժամ):

Հաշվի առնելով ստույգ նախագծային տվյալների բացակայությունը, հաշվարկների համար օգտագործվել են փորձագիտական գնահատականների հիման վրա ընդունված ցուցանիշները, ըստ որոնց դիզվառելիքի քանակները հետևյալն են ընդունվել.

- շինարարական տեխնիկա՝ 0.08 տ/օր, ընդամենը՝ 0.08 տ/օր x 130 օր = 10,4 տ;

Ընդամենը՝ 10,4 տ:

Արտանետումների հաշվարկները ըստ շահագործվող տեխնիկայի տեսակի բերված են աղյուսակ 2-ում:

Ծծմբային անհիդրիդ

Ծծմբային անհիդրիդի (SO₂) արտանետումները հաշվարկվում են ելնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO₂-ի: Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

ESO₂ = 2Σksb, որտեղ՝

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.002 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 10,4 տ/շինժամ

SO₂ = 2 x 10,4 x 0.002 = 0,0416 տ/շին. ժամ կամ 0.011 գ/վրկ:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NO _x (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ մասնիկներ) (պինդ)	4.3	0.0119	0,044
Ծծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,29	0,556

³ Ածխածնի երկօքսիդը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, չի հանդիսանում վնասակար նյութ և ենթակա չէ նորմավորման, համապատասխանաբար հետագա հաշվարկներում հաշվի չի առվել:

Հավելված 8.
Վճարման անդորրագիրը

Վճարման հանձնարարական N 23758					
Ամսաթիվ/Ժամ		2 փետրվար	2026թ.	14:31	Կատարողի ՊԿ
Վճարող	«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ			ԴԵԲԵՏ	Գումարը(թվերով)
SՀՏ Կոդ	13 01017345	ՀՎՀՀ		h.N	
Վճարողի Բանկը	«ԱԳԲԱ ԲԱՆԿ» ԲԲԸ «Արմենիա» մասնաճյուղ	Կոդ	22041	220410128205000	300,000.00 AMD
Շահառու	Շրջակա միջավայրի նախարարություն			ԿՐԵԴԻՏ	
Կոդ				h.N	
Շահառուի Բանկ	ՀՀ կենտրոնական բանկ	Կոդ	10300	900005000196	
Գումարը տառերով՝ Երեք հարյուր հազար Դրամ 00 լումա Նպատակ ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ ՍՊԸ 02-035-0127-0018 կադ ծածկ արևային ֆոտովոլտային կայ-ի կառ շրջ միջ-ի վրա ազդեց փորձաքնն Շահառուին վճարման ամսաթիվ Սիջնորդավճար 100 ՀՀ դրամ Կ.Տ. Հաճախողի ստորագրությունները ✓ Ձևակերպված է ACBA-ONLINE համակարգով 02/02/2026 Գործարքի կոդ 211201619 Կատարման ամսաթիվ՝ 02/02/26 eFO 72-03-02/3#3					

